

ДИЙН КУНЦ
ГОЛЯМ МАЛЪК ЖИВОТ
СПОМЕНИ ЗА ЕДНО
РАДОСТНО КУЧЕ

Превод от английски: Ирина Манушева, 2013

chitanka.info

*На Герда, която сподели чудото и загубата, която
позна тъй голяма болка, защото радостта преди нея бе още
по-голяма, и която намери кураж да го направи отново.
Бог да те благослови.*

*През по-голямата част от живота си
кучетата живеят
в Тихо сърце.
Човеците обикновено живеят в съседство*

—

*в Отчаяно сърце.
Хубаво е от време на време да поживявате
на нашия адрес.*

Трикси Кунц

1. ЕДИН ПРИЗРАЧЕН МОМЕНТ, ОКОЛО КОЙТО СЕ ВЪРТИ ЦЯЛАТА ИСТОРИЯ

Страшничкият момент, тъй важен за нашата история, се случи една вечер преди повече от десет години.

Трикси — тригодишна златиста ретривърка с неповторима красота и в отлична форма, осиновена предния септември, живееше вече четвърти месец с мен и съпругата ми Герда.

Тя беше радостна, любвеобилна, смешна, интелигентна, забележително послушна. Освен това беше по-хладнокръвна и горда, отколкото някога съм мислел, че може да бъде едно куче.

Тя съвсем неочаквано вече бе успяла да ме промени като човек и като писател. Едва сега започвах да разбирам същността на тези промени и накъде ме водеха те.

Януари, 1999 година

Първата ни къща в Нюпорт Бийч, в квартала „Харбър Ридж“, имаше невероятно дълъг коридор на горния етаж — по-точно вътрешен балкон над фоайето долу. Понеже беше застлан с килим и следователно предлагаше чудесна триеща повърхност за лапи, а покрай стените му нямаше нищо чупливо, аз често си играех там с Трикси при лошо време или в хладните зимни вечери, когато слънцето залязваше рано.

Отначало ѝ хвърлях топка или кучешка играчка. Кучешката играчка беше петнайсетина сантиметра дълга, направена от твърда гума с дупка в средата. Човек можеше да натъпче там смес от фъстъчено масло и гранули и кучето да се занимава с нея повече от час. Аз лично съм пробвал това два пъти, но Трикси успяваше да изчопли вкусната смес за около пет минути — по-малко, отколкото ми трябваша, за да я приготвя.

Една вечер гумената играчка отскочи силно и се удари в малка картина с маслени бои и скъса платното. Картината беше много стара и една от любимите на Герда.

Няколко дни по-късно, когато тя забеляза белята, аз веднага се оправдах:

— Кучето го направи.

— Дори да се изправи на задните си крака, пак не е достатъчно висока да я достигне — възрази Герда.

Уверен в непоклатимата си логика, аз отвърнах:

— Кучето беше тук, в коридора. Играчката беше тук. Играчката е на кучето. Кучето искаше да си играе. Ако кучето не беше толкова сладко, аз нямаше да искам да си играя с него. Коридор, куче, играчка, сладко, игра — белята с картината беше неизбежна.

— Значи, казваш, че кучето е виновно, защото е сладко.

Нямаше да позволя добре обоснованата ми позиция да пострада заради дребни подробности. Настъпи моментът да прибягна до резервното обяснение, което си бях подготвил:

— Освен това, може да не е достатъчно висока, но знае къде държим малката стълбичка.

И така, заради повредената картина занапред, когато играехме в коридора, ни беше забранено да използваме гумената играчка. Нещо повече — вече няхах право да хвърлям тенис топката, а само да я търкалям.

Обясних новите правила на Трикси, а тя ме гледаше със сериозно изражение.

— Това е ценен урок — заключих аз. — Сигурен съм, че ако след като повреди картината, веднага беше отишла при майка си и си беше признала, сега нямаше да имаш това петно върху името си.

В тон с новите правила аз винаги засилвах топката с движение в китката, за да ѝ придам достатъчно скорост да стигне до края на коридора. Трикси се спускаше след нея, като или я заграждаше, или я улавяше във въздуха, ако отскочеше от подпората на парапета. Бързо ми я връщаше, а аз веднага я изстрелвах отново. След двайсет минути хълбоците ѝ започваха да потрепват, тя изплезваше език и макар все още да намираще тенис топката за безценно съкровище, беше готова да ми я повери за известно време.

Двамата лягахме един до друг на пода, Трикси дишаше тежко, а аз галех буйната ѝ златиста косина, докато тя си поеме въздух.

От първата седмица, в която се появи в живота ни, двамата с Трикси почти не бяхме пропускали ден да полежим заедно на пода и да се погледаме в очите. На мен това ми действаше успокоително поради очевидната причина че гушкането с любящо куче винаги действа успокоително. Беше ми странно, че тя може да ме гледа в очите толкова, колкото искам — десет, двайсет или трийсет минути — и много рядко се случваше първа да отклони поглед.

Това беше не само медитация, но и начин на общуване, макар да не мога да обясня какво друго ми е внушавала тя, освен любов. Мога да кажа, че често виждах в очите ѝ копнеж да бъде разбрана по сложния начин, който само речта може да улесни.

Когато дишането на Трикси се успокояваше, ние оставахме на пода, гледахме се в очите, сближени от взаимната си обич, но взрени през пропастта, разделяща същество, което може да говори, от друго, което не може. Кучетата плуват през море от човешка реч, ослушват се внимателно за познати думички, търпеливо се опитват да разтълкуват това, което им казваме, макар по-голямата част от него винаги да си остава непонятна за тях. Никой човек не е способен на такова търпение. Ако вземем множеството команди, които бе усвоила по време на обучението си за куче помощник, и всичко онова, което сама беше научила — бисквита, пиле, разходка, пате, стълбичка, масло, картина, реставрация, електромагнетизъм — речникът ѝ съдържа

поне стотина думи. С годините щеше да нарасне почти двойно. Това ме накара да се замисля... Осъзнаването, че думите имат смисъл, желанието да ги запомни, намерението да съобразява поведението си с тези, които разбира — дали всичко това ни навежда на извода, че кучето също копнее да говори?

Докато гледах Трикси в очите, понякога мълчах, но друг път й разказвах за деня си, за проблемите си, за надеждите си, изобщо за всичко, което ми дойдеше наум. Хората, които обичат кучета, добре познават този вид приказки. Кучето не реагира — нито някой очаква това от него — но слуша и се диви.

Онази януарска вечер, след четири месеца, в които Трикси беше олицетворение на несекваща радост и вече бе успяла да предизвика положителна промяна у мен, аз й казах:

— Ти не си просто куче. Не можеш да ме заблудиш. Аз знам какво си *всъщност*.

Сякаш за да ми отговори, тя вдигна глава, отстъпи леко назад и ме изгледа с нещо, напомнящо загриженост. Златистите ретривъри имат мускули на челото, които им позволяват по-широк спектър от изражения на лицето, в сравнение с много други породи. Никога досега не беше реагирала по този начин и аз развеселено изтълкувах физиономията ѝ в смисъл: „Опа, някак си съм се издала!“.

— Ти *всъщност* си ангел — продължих аз.

За моя изненада тя скочи на крака, сякаш стресната от нещо, втурна се по коридора, обърна се и се взря в мен. Напрегнала мускули, раздалечила леко крака за по-добър баланс, изпънала глава, вдигнала уши, доколкото може да ги вдигне един ретривър, тя сякаш очакваше следващите ми думи.

Аз рядко губя дар слово. Поведението на Трикси, което изглеждаше като реакция на казаното от мен, все едно беше разбрала всяка дума, ме накара да настръхна и онемея.

Заинтригуван, аз коленичих, чудейки се какво ще направи сега, но тя само ме гледаше. Когато се изправих, продължи втренчено да ме наблюдава.

Минута или две се вирахме един в друг от пет-шест метра разстояние, сякаш и двамата очаквахме да се случи нещо. Опашката ѝ не потрепваше. Не беше спусната ниско, както ако се боеше. Беше щръкнала съвършено нагоре, все едно се намираше извън времето,

където нищо не можеше да я помръдне, дори едно косъмче от нея, ако самата тя не пожелае.

— Трикси? — попитах аз и щом чу гласа ми, тя се отдалечи с още три-четири метра и пак се обърна към мен със същото изражение на очакване.

Освен вечер, когато предпочиташе собственото си легло пред нашето, това не беше куче, което обича усамотението или поне дистанцията. Колкото по-близо беше до нас, толкова по-щастлива изглеждаше. Докато пишех, тя понякога се вмъкваше под бюрото ми и се навиваше на руло, а отпуснех ли крака по чорапи върху нея, въздъхваше от удоволствие. С Герда пък това трийсеткилограмово куче се държеше съвсем като болонка и беше най-доволно, когато е гушнато.

Това беше първият и последен път, когато се опита да се отдръпне от мен. Докато се взирахме един в друг, аз започнах да осъзнавам, че каквото и да означаваше поведението на Трикси — ако изобщо означаваше нещо — не бива да продължавам, просто защото я разстройвах. Освен това си имах работа с неизразимото, чието преследване често носи много объркване, но не и възнаграждение.

Седнах на пода в коридора, с гръб към стената, опънах крака напред и затворих очи. Вратът ми още беше настръхнал, но щом косъмчетата се успокоиха, Трикси се върна и се сгуши до мен. Сложи глава в скута ми и ми позволи да я разтрия нежно зад ушите и да я погала по муцуната.

По-късно разказах случилото се на Герда, но тя, естествено, не можеше да каже нищо повече от мен. Ние нямаме паранормални преживявания и не ходим на врачки. Дори не четем дневните си хороскопи.

Аз си изкарвам прехраната, като пиша романи. Мога да измисля един куп завъртяни сюжети само около този призрачен момент с Трикси, но нито един от тях не би бил толкова странен, колкото истината, ако можехме да я разберем в този момент. Истината *винаги* е по-странна от измислицата. Ние си измисляме, за да удовлетворим усещането си как би трябвало да стоят нещата, но истината не може да бъде измислена. Истината *е* и си има начини да ни накара да се дивим на колене, напомняйки ни, че Вселената не съществува, за да задоволява нашите очаквания.

Ние сме несъвършени същества, които се самозаслепяват относно истината за смайващата сложност на света, и затова окастряме действителността до тънки колкото лист хартия теории, които лесно да можем да схванем, и ги наричаме истини. Но истината за морето в цялата негова необятност не може да се vyplъти в едно изхвърлено от вълните камъче.

Когато пишем роман, когато измисляме нова политическа система, създаваме теория, за да обясним работата на човешкия ум или еволюцията на Вселената, ние сме съчинители, избелващи богатото повествование на действителността до блед разказ, който можем да проумеем по-ясно. Бъркаме, когато не признаваме непознаваемата сложност на реалността, но още по-опасно грешим, когато твърдим, че един блед разказ или цял сборник разкази е равен на истината. Ние прибъгваме до избледняването, за да *избегнем* мислите за страховитата истина във всичките ѝ свирепи цветове и безкрайни детайли.

Никога няма да узная истината за онзи призрачен момент с Трикси, но това, което знам, е, че през годините тя беше нашата любов и постоянно ни изненадваше, както изненадва истината. Тя всеки ден ни караше да се смеем, а понякога и плачехме от мъка за нея. Тежеше само трийсетина килограма, понякога я наричах Дребосъчка и живях по-малко от дванайсет години. Тя беше едно малко същество в този голям свят, но що се отнася до всички важни неща, включително ефекта върху онези, които я обичаха, тя живях голям живот.

Във всеки малък живот можем да видим голяма истина и красота. Във всеки малък живот можем да зърнем принципа на всички неща във Вселената. Ако позволим да ни омагьоса красотата на обикновеното, ще видим, че всички неща са необикновени. Ако си позволим да се изпълним със смирение пред всичко, което не познаваме и не можем да познаем, в смирението си ще постигнем извисяване. Ако си позволим да видим мистерията и чудото на съществуването, замъгленият ни ум ще се проясни. Ще последваме почудата, която ще ни отведе към благоговението, а в благоговението си ще бъдем възможно най-близо до истинската мъдрост.

Трикси беше невинна и изпълнена с радост, но понякога беше и енигматична, и сериозна. От това добро куче научих толкова, колкото от всичките години в училище.

Ако ми позволите да ви разкажа за големия малък живот на Трикси, обещавам ви, че до края ще съм ви показал магични, мистични неща, дори да са съвсем обикновени. Когато стигнем до последното изречение на последната страница, няма да сме познали непознаваемото, но ще бъдем изпълнени с почуда. Способността да се дивим на чудото на живота е най-прекият път към разбирането на истината за нашето съществуване.

2. ЖИВОТЪТ ПРЕДИ ТРИКСИ

Невинаги сме имали щастието да живеем в Нюпорт Бийч, Калифорния, и аз невинаги съм бил такъв човек, който хвърля вината за повредените картини върху кучето, защото допреди Трикси не съм имал куче.

Израснах в Бедфорд, Пенсилвания, където живеехме с майка ми и баща ми в претъпкана четиристайна къща, построена от бащата на майка ми. Много обичах дядо Джон, но въпреки множеството му таланти той разбираше от жилищно строителство, колкото аз от сърдечна хирургия.

Дълбоко между гредите на тавана в постоянно влажната изба имаше две крушки, които позволяваха да осветлим тъмнината само до зловещ сумрак, който по никакъв начин не нарушаваше спокойствието на заговорническите колонии от плесени в ъглите. Като дете почти вярвах, че плесените са зли съзнателни същества, които само дебнат да сваля гарда.

След деветия си рожден ден започнах да участвам в грижите за котлето. Железният звяр се намираще срещу вратата на склада за въглища. Сутрин изтърсвах скарата, за да събера пепелта и сгурията в коша, вкарвах въглища с лопатката и запалвах подпалките, за да се разгорят по-бързо въглищата. Вечер преди неучебните дни заривах огъня, за да има горещи въглени на сутринта и да се поддържа отоплението през нощта.

Зариването на огъня винаги се оказваше безумство. Това не беше форсирана с вентилатор система за отопление. Топлината се издигаше през голяма желязна плоча до пода на дневната, а после пълзеше толкова бавно към горния етаж, че в мразовитите зимни утрини чашата вода, оставена за през нощта, се превръщаше в лед.

Докато не станах на дванадесет, няхахме баня, а само душ на едната стена на избата над канал в бетонния под. Водата за душа и пералнята се топлеше от керосинова горелка, изобретена от пироман. Голяма стъклена кана се обръщаше, за да напоява с гориво пръстеновидния фитил. Цялата конструкция беше нестабилна и аз всеки момент очаквах керосинова експлозия, която да ни превърне в живи факли.

Развинтеното въображение е благословия, ако човек възнамерява да стане писател, но то е също и проклетие. Понякога в склада за въглища се чудех дали няма точно сега лопатката да се превърне в бледата ръка на труп, скрит под антрацита. И тъй като баща ми винаги ни плашеше с насилие, бях сложил него в ролята на убиеца.

Мога да кажа две положителни неща за избата. Първо, от чешмата там течеше топла вода, докато в кухнята имаше само студена, идваща с помощта на ръчна помпа от кладенеца. Второ, макар да бъкеше от паяци, осмокраките преследвачи бяха по-малко, отколкото във външната тоалетна.

Когато бях на единадесет, майка ми получи скромна сума от прехвърлянето на имотите на дядо ми и я използва, за да направи вътрешна водопроводна инсталация и канализация: малка баня с течаща топла и студена вода и чешма на мястото на ръчната помпа в кухнята. Смени и покрива от асфалтова хартия с битумни керемиди.

Имахме чувството, че сме се преместили в нова къща. Все пак сега имаше лъскав порцеланов трон, вместо дървена пейка с дупка и дебнещи отдолу паяци.

Макар да няхахме много вещи, винаги съществуваше опасност да изгубим всичко, което притежаваме. Неизменният ни танц с разорението произтичаше от убеждението на баща ми, че припечеленото ще бъде пропиляно, ако отиде за плащане на сметки и ипотека, при положение че покерът и заровете му даваха възможност да учетвори състоянието си само за една вечер.

Ако ли пък картите и заровете му изневеряха, нужна му бе утехата на бара. Почерпката на всички присъстващи му позволяваше да мине за богаташа, който си мечтаеше да бъде.

Извън бара и хазарта баща ми смени четиридесет и четири местоработи за тридесет и пет години, много от които като продавач и застрахователен агент. Неведнъж беше уволняван, защото бе ударил шефа си — а това никога не е хитър кариерен ход — или колега, който го е обидил. Понякога напускаше, защото се чувстваше недооценен, а може би и защото не е имало нито един човек, когото да иска да удари, и следователно работният му ден е бил доста скучен.

Въпреки че майка ми беше стройна, хубава и добросърдечна, баща ми тичаше по други жени. Поне две от тях бяха кечистки. През 50-те години жените в кеча бяха също такава рядкост като безръките китаристи и определено не изглеждаха като красавиците по бикини, търкалящи се в кал през 70-те. Баща ми имаше връзки с кечистки, които имаха по-големи бицепси и по-дебели гласове от него самия.

Случеше ли се телефонът да извънни след полунощ, винаги беше някой барман, който ни уведомяваше, че баща ми е мъртвопиян и трябва да бъде изнесен от заведението, преди да дойде време да затварят. Ако барът се намирал на няколко километра от къщи, двамата с майка ми отивахме дотам пеша и го натоварвахме в колата му.

Веднъж една жена на бара помоли майка ми да я закараме до тях, защото приятелят ѝ я бил зарязал. Яката блондинка се беше накъдрила толкова ситно, че къдриците ѝ можеха да послужат за животоспасяващи шок-абсорбери, ако някой я фраснеше по главата с чук.

Усетих, че всъщност добродушната ми майка съжaliaва, задето няма под ръка чук, но бях твърде малък, за да се досетя, че гаджето на блондинката не си е тръгнало, а е припаднало, и че това всъщност е

моят старец. Просветлението дойде следващата вечер, когато лежах в леглото си и слушах как родителите ми се караха за къдравелката.

Вследствие на среднощните отцеспасителни експедиции и други горчиви преживявания, свързани с поведението му, аз израснах в състояние на постоянно смущение. Недостатъците на баща ми бяха широко известни и аз потръпвах, когато ме питаха дали съм момчето на Рей Кунц. Вместо да отговоря директно, казвах, че майка ми е Флорънс Кунц, защото тази асоциация не беше свързана с нищо срамно.

От момента, в който ме видели в люлката, две от лелите ми били убедени, че и аз не струвам нищо, също като баща ми. Ако ме зърнеха да се препичам мързеливо на слънце, лицата им помръкнаха и те мрачно заявяваха: „Също като баща си“, все едно другите седемгодишни момчета вече печелеха стотици долари, като продаваха лимонада, или се записваха доброволци да изхвърлят подлоги в старчески домове.

Липсата на интерес към мен у баща ми, пристъпите му на гняв и насилие, когато се напиеше, заплахите му, че ще убие себе си (и нас), страданието и тревогите, които причиняваше на майка ми, не ме нараняваха така дълбоко, както срамът от публичното му пиянство, тичането подир фустите, склонността да се фука и други привички, които го превръщаха в обект на клюки и презрение.

В гимназията бях срамежлив и несигурен юноша и компенсирах ниското си самочувствие с бързи шегички. Играех клоуна на класа, а уменията да боравя с езика беше моят щит и меч.

В никой друг аспект на живота ми свенливостта не се проявяваше така силно, както в общуването ми с другия пол. Ако поканех момиче на среща и то ми откажеше, повече никога не я канех. Можеше да е отказала с искрено съжаление, можеше наистина майка ѝ да е в болница, баща ѝ да лежи с два счупени крака, а любимата ѝ сестра — заточена в 23-ти век след таен експеримент на правителството за пътуване във времето. Аз обаче бях убеден, че тя вижда в мен баща ми и смята, че би било по-умно да подпали косата си, отколкото да приеме моята покана за танците в училище и млечните шейкове в сладкарницата.

През последната година в гимназията обаче се появи Герда Чера. И преди някои момичета ме бяха привличали, очаровали, запленивали,

но никоя не бе успяла да ме омагьоса. Не се бях влюбвал. Всъщност си мислех, че не можеш да се влюбиш, ако си роден след 1890. Дребничката, грациозна, красива Герда имаше мек глас, който с всяка дума звучеше интимно и романтично. Като кажеше: „Нещо виси от носа ти“, сърцето ми литваше. И не на последно място, притежаваше неземно самообладание.

Фактът, че въпреки цялата си срамежливост я преследвах от гимназията до предложението за женитба, е доказателство за влиянието ѝ над мен — особено като се има предвид, че четири пъти ми отказва.

Първия път, като чу коя вечер се надявам да я заведа на кино, отвърна, че ще работи в химическото чистене. Преди, ако някое момиче, гипсирано от глава до пети, ми откажеше заради неподвижността си, щях да сметна, че в действителност ме намира за отблъскващ, и повече никога нямаше да я доближа. Но ето че седмица по-късно потърсих Герда с нова покана.

Този път тя ме осведоми, че ще работи на бара за освежителни напитки в киното. Тази млада дама или беше изнамерила нов смисъл на думата „трудолюбие“, или не си спомняше лъжата за химическото от предната седмица.

След две седмици, които ми бяха нужни, за да възвърна куража си, отново я поканих на среща, само за да открия, че въпросната вечер има ангажимент като бавачка. Звучеше искрено, но пък и всички са вярвали на Хитлер, когато е твърдял, че няма да нападне Полша, а всички знаем как са се развили нещата. Не мислех, че Герда планира нашествие в Полша, и ми се искаше да вярвам, че все още имам шансове с ухаждането ѝ, затова приех благосклонно и третия ѝ отказ.

Тъй като имаше опасност да се почувства преследвана, ако не и притисната, и да отхвърли четвъртата ми покана, като си подпали косата, аз размишлявах седмици наред, преди да я поканя да отидем заедно на събитие, което тя бездруго трябваше да посети. Всяка година беше избирана за президент на класа си и затова аз я поканих на танците на курса.

Когато тя за пореден път отклони поканата ми с твърдението, че ще бъде заета, аз ѝ напомних с тон, който намирах за много сериозен, макар че като честен мемоарист трябва да призная, че повече напомняше на жалък хленч:

— Но ти *трябва* да отидеш на танците, те са танците на курса, а ти си негов президент!

— О, аз ще ходя — каза тя. — Но първата част от вечерта ще продавам билети на вратата. После имам една смяна на музикалната уредба, после една смяна на бара за освежителни напитки, а накрая ще чистя салона.

Аз заявих, че това са четирите ми любими неща, които най-много обичам да правя на срещите си, и така не ѝ оставих друг избор да се отърве от мен, освен да ме цапардоса с чантичката си и да се разкрещи за полиция.

Тя обаче само се усмихна и каза:

— Добре.

С мекия ѝ глас думата прозвуча като вричане във вечна любов. И тъй като в този момент нищо не висеше от носа ми, аз се почувствах като Кари Грант.

По-късно щях да науча, че баща ѝ, общар в Бедфорд, емигрирал в Щатите от Италия и още хранеше някои представи от Стария свят, като например че тийнейджърите трябва да работят. Герда наистина имаше почасова работа в химическото и киното и допълваше доходите си като бавачка. От тринайсетгодишна купуваше сама дрехите си или платовете за тях, защото на всичко отгоре беше и добра шивачка.

На първата ни среща между продажбата на билети, пускането на плочите, раздаването на напитки и чистенето на салона намерихме време само за един танц, но пък много се смяхме заедно.

Въпреки всичко, след като я изпратих до тях и ѝ пожелах лека нощ, започнах да се притеснявам за впечатлението, което съм направил. Мина ми през ума да се прибера вкъщи и да ѝ се обадя, за да я помоля за официална оценка на срещата, но реших, че ще изглежда твърде отчаяно.

Следващият ден, неделя, ми се стори безкраен, сякаш Земята беше започнала да се върти значително по-бавно. Понеделник сутринта в училище бях залегнал в засада до шкафчето ѝ, когато тя излезе от класната си стая. Очаквах нещо като учтив поздрав, придружен от твърдение за амнезия по отношение на съботната вечер. Вместо това тя каза, че се е смяла толкова много през петте часа, които прекарахме заедно, че на другия ден я болял коремът.

Винаги съм мислел, че момичетата намират срещите с мен за болезнено изживяване, но това беше хубава болка. Продължихме да излизаме. И да се смеем заедно.

Помолих я да се омъжи за мен и тя го направи.

Малко след колежа и сватбата аз започнах работа в един правителствен проект за борба с бедността и останах там седем месеца — достатъчно дълго, за да разбера, че тези програми обогатяват хората, които ги движат, но инак само създават още повече бедност. А ниското заплащане удължи собствената ми сиромашия с още половин година.

Герда беше счетоводител и беше работила няколко години в банка, но не можеше да си намери такова място в малкото градче Сакстън в Апалачите, където аз преподавах на деца в неравностойно положение. Започна работа на парче в обувната фабрика. Всеки работен ден вземаше служебния автобус в четири сутринта и пътуваше четиридесет и пет минути през планината, за да стигне до завода.

Бяхме се оженили с няколкостотин долара, стара кола и дрехите на гърба си. От малкото къщи под наем в Сакстън само една имаше вътрешни водопроводи и канализация. След като само десет години по-рано бях спрял да използвам външния санитарен възел, сега няха никакво желание да се връщам към него. Наемът беше шестдесет и пет долара месечно — повече, отколкото можехме да си позволим, но се лишавахме от други неща, за да го плащаме.

В къщата нямаше нито хладилник, нито печка. Купихме си употребяван хладилник и електрически котлон. През фурна и само с един котлон Герда приготвяше чудесни ястия и можеше дори да изпече всичко, което ни се приядеше, с изключение на пай, защото отдолу прегаряше, а отгоре оставаше суров.

Във финансово отношение годината беше тежка и ние работехме много. Но бяхме щастливи, защото бяхме заедно.

След Сакстън се преместихме в района на Харисбърг, където преподавах английски език в гимназията в продължение на осемнадесет месеца. Тогава Герда ми направи предложение, което промени живота ни. В свободното си време пишех и бях продал няколко разказа и две романчета.

— Ти искаш да бъдеш писател — каза тя. — Затова остави учителстването. Аз ще издържам семейството пет години. Ако за пет

години не пробиеш, никога няма да успееш.

Понякога твърдя, че съм се опитал да се спазаря за седем, но с нея трудно се преговаряше.

Толкова години по-късно все още благоговеея пред вярата ѝ в мен и любовта, която бе вдъхновила това предложение. Предвид обстоятелствата тогава — нестабилни финанси, ограничени перспективи, повече откази, отколкото одобрения от страна на издателите — доверието ѝ изглежда невероятно. Макар да се надявам, че с годините съм станал човек, способен да отпрати същото предложение към нея — стига аз да имах талант за математика, а *тя* за думите — изпълва ме смирение, защото по онова време изобщо не бях толкова добър.

Израснал в бедност, обграден от психическо и физическо насилие, вечно засрамен от подвизите на баща си, на двадесет и няколко години аз бях мъж, който изпитваше почти детинска потребност от одобрение. Имах отчаяна нужда да се доказвам и в резултат взех редица погрешни решения в работата си. Бързо се доверявах на хора, които не заслужаваха доверие, вярвах на очевидно измамни обещания и с готовност приемах лоши съвети, стига да идваха от хора, които уж знаят повече — особено ако ме манипулираха с похвалите си. Герда, винаги отличен познавач на човешкия характер, знаеше във всеки един момент къде греша и се опитваше да ме отклони от пропастта, но трябваше да минат години, докато осъзная, че единственото одобрение, от което имам нужда — освен Божието — е нейното. Герда е била пътеводната ми звезда през целия ми живот като възрастен.

Когато някои представители на двете фамилии, пък и други познати научиха, че аз по цял ден пиша романчета, а Герда носи вкъщи бекона, че и яйцата, и картофите, които вървят с него, прие това като доказателство, че наистина не ставам за нищо, също като баща си. Оплакваша Герда, а от време на време предизвикваша и мен.

Що се отнася до мен и Герда, ние по ред причини изобщо не приемахме възможността за провал. В края на петгодишния срок тя напусна службата си, за да можем да работим заедно. Занимаваше се с финансите ни, правеше проучвания и ме облекчаваше от всички ежедневни задачи, които хабяха творческата ми енергия и откъсваха пръстите ми от пишещата машина.

По онова време вече изкарвахме прилични доходи, макар и да не бяхме забогатели. През *следващите* пет години качеството на написаното от мен се подобряваше, но напредъкът в занаятите и изкуството рядко бележи възход във финансовото измерение. След една пенсилванска пролет, в която четиридесет дни не видяхме синьо небе (колко библейски звучи!), се преместихме в Калифорния заради по-хубавото време, пък и заради възможностите да пиша сценарии. В първите ми холивудски опити обаче този филмов бизнес ми се видя неудовлетворителен и потискащ. Знаехме, че авторите идват и си отиват и че ако не стана важен за каталога на някой издател, рано или късно ще стана един от отишлите си и забравените.

Към 1980 успехът вече ме навестваше. Двадесет и девет години по-късно, докато пиша тези редове, продажбите на моите романи по света наближават четиристотин милиона екземпляра. Критиците се отнасят благосклонно към мен, читателите — още повече.

Освен страст към английския език и безмерна любов към разказвачеството, успехът изискваше упоритост и безброй часове усилен труд. Основното преживяване в живота на двама ни с Герда е усърдният труд — поне по шестдесет часа седмично, често по седемдесет, понякога и повече.

Вярата ни казва, че когато настъпи последният ни час, най-добре е той да ни заvari заети с молитва или с работата, на която сме се посветили с радостното разбиране, че тя е другата съдба на човека, след рая. Ако се върши старателно и почтено, тя е олицетворение на подчинението на висшия ред, форма на покаяние.

Години наред, отдадени на работата си, говорехме да си вземем куче. Дори по време на финансовите ни затруднения се обграждахме с красота — евтини плакати, вместо оригинална маслена живопис, шарени стъклени вази, вместо кристални — защото красотата успокоява изтормозения ум и вдъхновява. Кучето може да бъде живо произведение на изкуството, постоянно припомняне за изключителния замисъл и спиращите дъха детайли на природата, красота на четири лапи. А с всяка изминала година все повече се убеждавахме, че този свят е дълбоко загадъчно място, а нищо не потвърждаваше чудото на съществуването по-ясно от това, което виждахме да се случва между кучетата и хората със затруднения в „Кучета компаньони за

независимост“^[1]. Да бъдеш настойник и другар на куче, е още един начин да вникнеш в мистерията на света.

Знаехме, че кучетата не получават достатъчно любов, ако живеят предимно на двора, че те са животни, създадени да живеят в глутница и тяхната глутница е семейството, че кучето изисква почти толкова време, колкото и детето. Колебахме се да направим тази крачка заради работния си режим, пък и защото след повече от три десетилетия брак си бяхме изградили ритъм, който се бояхме да нарушим.

Но ето че през септември 1998 година в живота ни най-после се появи куче. През следващите девет години тя често ни удивяваше, редовно ни изненадваше, винаги ни доставяше безкрайно удоволствие, а понякога предизвикваше у нас чувство на почуда, което ще запазим до края на живота си. Също както всеки мъж или жена е не само мъж или жена, но и дух, малко или много покварен, така това куче беше не само куче, но и дух, толкова непокварен, колкото никой човешки дух не може да бъде. От всички същества на този свят, които са ме променили към добро, това куче отстъпва единствено на Герда, освен това даде много не само на мен, но и на съпругата ми.

Това куче беше най-радостният представител на своя вид. Притежаваше всички добродетели, които едно куче може да притежава. Беше пряма като всички свои събратя. Но в същото време беше изключително и не по кучешки, а по някакъв свършено неприсъщ на кучетата начин интелигентна, също и постоянно загадъчна, способна на невероятно сериозно поведение, което не беше израз на настроение, а някаква церемониална тържественост, сякаш наблюдаваше важна истина, скрита в мига, и ѝ се искаше хората също да я съзрат. Дватамата с Герда не бяхме единствените свидетели на това поведение. Колкото повече го осъзнавах и слушах за него от други хора, толкова повече се отварях за промените, които това специално куче провокира в мен.

Представям ви Трикси.

[1] Canine Companions for Independence — нестопанска организация, посветила се на обучението на кучета компаньони за хора със специални нужди. За повече информация: www.cci.org. — Бел.прев. ↑

3. ТРЕПЕТНИ ОЧАКВАНИЯ, ПРИКЛЮЧЕНИЯ И АНАЛНИ ЖЛЕЗИ

Дойде си с името — Трикси. Понякога се шегувах, че ми звучи по подходящо за стриптийзьорка, отколкото за куче. Казаха ни, че можем да го променим и че тя бързо ще свикне с новото си име. Но ако ми звучеше по-скоро като за стриптийзьорка, отколкото като за куче, в същото време подходеше повече за елф или фея, отколкото за стриптийзьорка. Елфите и феите са вълшебни същества — такова беше и нашето куче.

Трикси дойде при нас не като малко кутре, а като добре образована, изискана млада дама на три години. Операция на лакътя на едното краче беше наложила ранното ѝ пенсиониране като помощница на красива млада жена на име Джена, която беше изгубила и двата си крака при катастрофа. Трикси беше започнала службата си точно в началото на педагогическия стаж на Джена и беше направила нечувано впечатление в класната стая.

Двамата с Герда подкрепяме Югозападния филиал на „Кучета компаньони за независимост“ още от 1990. Тази забележителна организация отглежда и обучава четири типа кучета помощници за екипи с определен тип хора.

Кучето асистент работи с възрастен или подрастващ с физически затруднения, например парализа, и изпълнява задачи като викане на асансьори, отваряне на врати, вдигане на изпуснати предмети, които човекът в количката не може да достигне, и т.н. Някои възрастни, които дотогава не са могли да живеят сами, с помощта на кучето постигат независимост, а децата в колички печелят увереност... и нов най-добър приятел.

Кучето другар става партньор на дете или възрастен с физически или умствени затруднения, както и с основния му гледач, най-често родител. Кучето помага за изпълнението на много задачи, но преди всичко е приятел, предлагащ дълбока обич и привързаност. Ефектът, който тези кучета могат да имат върху деца с аутизъм или със синдром на котешкия вик, е просто чудотворен.

Кучето в „слуховия екип“ предупреждава глухия си стопанин за будилници, димни аларми, звънци и други звуци.

Кучетата терапевти работят с учители, рехабилитатори или болногледачи, в класове с деца с проблеми в развитието, в хосписи и др. Тези кучета правят чудеса всеки ден.

Кучетата помощници, осигурявани от „Кучета компаньони за независимост“ за хора със затруднения, вършат страхотна работа благодарение на обучението си, но най-невероятните им постижения може би са резултат от качествата им като *кучета*.

Том Холенстийн, приятел и член на управителния съвет на Югозападния филиал на организацията, преживял злополука с велосипед на двадесет и четири години. Високият, красив и представителен младеж се озовал в инвалидна количка и бил принуден отново да заживее с родителите си. Той е един от най-мотивираните хора, които съм срещал, затова и не могъл дълго да понесе липсата на независимост. С помощта на първото си куче помощник, Уийвър, Том отново взел живота си в свои ръце, изнесъл се от къщата на родителите си в собствен апартамент, започнал работа и повече не погледнал назад. Уийвър бил необикновено куче, а между двамата се родила изключително дълбока връзка. Том казва, че ако би могъл да

избере никога да не е преживявал злополука и съответно — да не е познавал кучето, би предпочел Уийвър и количката. А той не говори такива неща просто така. Сподели, че когато изгубил четирикракия си приятел, страдайки за него, открил в себе си такива дълбини на емоцията, каквито не подозирал, че притежава.

За първи път прочетох за „Кучета компаньони за независимост“ докато правех проучването си за романа „Полунощ“, в който един от героите беше прикован към количка. Останах толкова впечатлен от дейността на организацията, че реших в книгата да уточня, че кучето е обучено от тях. Романът, който бе първата ми книга, достигнала номер едно в класацията за бестселъри, привлече вниманието на „Кучета компаньони за независимост“ и те ме помолиха в края на изданието с меки корици да добавя бележка за тях и адреса на централния им офис в Санта Барбара, Калифорния. С радост го направих и това беше началото на контактите ни с Югозападния им филиал, много преди да се е родила Трикси.

На две и половина, по време на работата си с Джена, Трикси била пенсионирана, но на три години стана куче помощник от по-друг вид за нас двамата с Герда. Макар и по друг начин, тя наистина ни помогна в много отношения.

Тогавашният директор на Югозападния филиал на „Кучета компаньони за независимост“, Джуди Пиърсън, неведнъж беше предлагала на двамата ни с Герда да вземем някое куче, освободено от тяхната програма. Не всички кутрета имат таланта, темперамента или физическите качества, необходими за двугодишното им обучение.

Гледачът на малкото кученце, одобрен от организацията доброволец, взема кутрето от развъдчика около осмата седмица след раждането и го отглежда в продължение на около шестнадесет месеца, като през това време го учи да сядат, да стои на място, да ляга, да върви редом, да ходи на свободен повод и до тоалетна по команда и други основни умения.

След това, ако се е справило добре до момента, кучето отива във филиала на ККН за шестмесечно интензивно обучение и добива повече умения и от мен — това всеки, който ме познава, ще потвърди без никакво колебание.

Ако кучето отпадне по някаква причина, то се предлага отново на човека, който го е отгледал.

Тези хора са удивителни. Да отгледаш и обучиш едно от тези животни, означава да се влюбиш в него. И все пак, тези доброволци връщат питомците си на организацията и вземат нови, за да преживеят отново загубата: защото вярват в идеята. Някои са отгледали по двадесет и повече кученца. Мисълта колко живота са променили с това, предизвиква истинско благоговение.

Понякога доброволецът няма възможност да вземе още едно куче или житейската му ситуация се е променила. Тогава се налага да се намери нов дом на освободеното от програмата куче.

Година след година Джуди ни караше да вземем такова куче и ние копнеехме да кажем „да“, но се притеснявахме, че няма да можем да му осигурим необходимото време и внимание. Казвахме — на нея и един на друг — че сме твърде заети, че трябва да изчакаме, докато писателската ми кариера навлезе в по-спокоен период.

През август 1998 завърших „Улови нощта“ — продължението на „Не се страхувай от нищо“, една от многото ми книги, в които един от основните герои е куче. Всеки път, когато пишех история с куче, желанието ми и аз да имам куче ставаше още по-голямо. Читателите и критиците казваха, че притежавам изключително умение да пиша убедително за четириногите същества, дори от кучешка гледна точка. Когато сюжетът включваше куче, винаги чувствах особено вдъхновение, сякаш някакъв ангел, бдящ над мен, се опитваше да ми каже, че кучетата са част от съдбата ми, стига най-после да се вслушам.

Една вечер към края на месеца реших да повдигна въпроса:

— Постоянно казваме, че сме твърде заети, за да включим и куче в живота си, но се боя, че ще станем на деветдесет и *все още* ще бъдем твърде заети. Може би трябва просто да го направим, заети или не, и да се постареем да се получим.

Никога не сме имали деца. Откакто с Герда започнахме да работим заедно през 1974, сме били заедно всеки ден, по цял ден, в продължение на двадесет и четири години. За тридесет и две години брак сме се разделяли само два пъти. Бяхме сплотен екип и се плашехме от появата на нов член на семейството. А знаехме, че кучето, също като дете, ще бъде член на семейството.

В края на вечерята вече се бяхме разбрали. Не бяхме готови за куче, но щяхме да *станем*.

През септември се обадох на Джуди и ѝ казах следващия път, когато търсят дом на някое освободено куче, да знаят, че ние ще му го дадем.

А тя ме попита:

— Какво куче искате — кротко и улегнало или динамично?

Динамично ми прозвуча по-добре, но тъй като очевидно не бях толкова добре запознат с кучешката терминология, колкото си мислех, реших, че е по-добре да питам.

— Лабрадорите са динамични — обясни Джуди. — Те кипят от енергия и винаги искат да *правят* нещо. Златистите ретривъри обаче са игриви и енергични, когато са в настроение, но обичат също така да си лежат, да наблюдават, да се гушкат или да дремят. Златистият ретривър е кротко куче.

Винаги съм се възхищавал на златистите ретривъри заради красивата им козина, комично нежно благородните им физиономии и милия им темперамент. Аз бях на петдесет и три години и макар да правех редовни физически упражнения и талията ми да не надвишаваше седемдесет и пет сантиметра, неуморимата Американска асоциация на пенсионерите вече ме тормозеше всеки месец с електронните си писма, настоявайки да спра да отричам очевидното, да приема факта, че съм смъртен, и да се присъединя към тях, за да се възползвам от всички отстъпки за възрастни граждани, анализи на лепила за зъбни протези и възможности за планиране на погребение, които те с радост биха ми предоставили. Реших, че кроткото куче е точно това, което ми трябва — може би единственото, с което бих могъл да се справя.

Джуди каза, че в момента имат няколко златисти ретривъра, напускащи програмата. Лесно щяха да ми намерят. Тя излизаше в двуседмичен отпуск и се уговорихме, когато се върне, да доведе кучето в къщата ни в Нюпорт, вместо в основното ни жилище.

Бяхме купили къщата на плажа, като стимул да си почиваме през уикендите. Бяхме се превърнали в работохолици, залепнали за катранената яма на домашните си кабинети по седем дни в седмицата. Суматохата покрай приготвянето на багажа и пътуването дори до съвсем близко място, като например Санта Барбара, беше започнала да ни дотежава въпреки ползата от почивката, а когато си бяхме у дома, не можехме да устоим на притеглянето на купчината работа.

Плажът предлагаше съвсем различна среда от тази, в която живеехме, макар да стигахме дотам за по-малко от половин час. Ако занасяхме дрехи и лични вещи във втората си къща, за да не се налага да приготвяме багаж, и ако не вземахме работа със себе си, щяхме да успеем да се измъкнем от мелницата. От петък следобед до неделя вечер щяхме да разпускаме край водата, а после да се връщаме отпочинали в къщата си на хълма.

Поне така го бяхме намислили.

Къщата се намираше на нос Балбоа, имаше си кей и пристан в Нюпорт, беше проектирана от превъзходен архитект — Пол Уилямс, и беше построена през 1936 година. Ние я ремонтирахме, върнахме я към корените ѝ в стил ар деко, обзаведохме я и започнахме с нетърпение да чакаме петдесетчасовите работни седмици.

Всичките ни приятели и роднини, които бяха отсядали там, до един наричаха къщата вълшебна и казваха, че тя е най-спокойното място, на което някога са били. За шестте години, откакто я имахме, двамата с Герда успяхме да преспим там едва тридесет нощи. Вито и Лин, братът и снахата на Герда, които идваха чак от Мичиган, бяха прекарвали в нея повече време от нас.

Толкова време бяхме живели в синхрон с въртенето на работната мелница, че бяхме развили трайна привързаност към миризмата на влажен гранит, тихия грохот на воденичния камък и към гъделичкането, докато нежно ни жулеше. Щастлив съм, че съм омагьосан от езика и намирам смисъл в работата си.

По онова време, малко преди деня, в който очаквахме Трикси, къщата на брега все още беше достатъчно нова за нас и ние вярвахме, че ще прекарваме мързеливи уикенди в павилиона на кея, ще отпиваме вино и лениво ще прелистваме брошурите на пенсионерската асоциация за ползите от фибрите и рисковете от шофирането с повече от тридесет километра в час.

Вече бях написал няколко книги, в които кучета играеха главни или второстепенни роли — от „Стражи“ до „Драконови сълзи“, и приятелите ни знаеха колко много искаме куче. Знаеха също, че двамата с Герда отдавна сме свикнали да бъдем семейство от двама души и някои предполагаха, че ще ни бъде трудно да свикнем да споделяме другия с кучето.

Сутринта в деня, когато трябваше да доведат Трикси, посетих строежа на новата ни къща. Строителят, Майк Мартин, ни беше приятел и ни стана почти брат по време на този дълъг проект. Майк беше над метър и осемдесет и изглеждаше още по-висок заради външния си вид — едър и силен, добронамерен и учтив, винаги готов да се засмее, петдесетгодишен, но вече с бяла коса, и винаги се обличаше с бели маратонки, джинси и хавайска риза. Беше харизматична, но скромна личност — комбинация, която съм срещал едва няколко пъти през целия си живот, и много държеше на приятелите си. Когато излязохме от фургона, за да огледаме проблема, заради който бях отишъл там, Майк загрижено ми каза:

— Знаеш ли, ако имаш куче, каквото и да е куче, дори да е от тези на ККН, нещата няма да бъдат толкова подредени, колкото ги обичаш. Това ще те влудява.

Сред приятелите си двамата с Герда имаме слава на необичайно подредени хора. Никога не съм го разбирал, защото никой от тях не е немарлив или разхвърлян в сравнение с нас. Майк и съпругата му имаха две кучета, но при все това поддържаха безупречен дом. Като майстор на уникални автомобили с форсирани двигатели, той беше маниак на тема детайли, което се вижда във всяка педя от къщата, която ни построи. Но ето че именно той с обичайната си загриженост ме предупреждаваше, че каквото и куче да си вземем, то ще създава достатъчно хаос, за да ме докара до ръба на психическия срыв.

Вярно, че ние сгъваме чорапите си, вместо да ги свиваме на топка, че гладим бельото си, че от години не съм обувал джинси без ръб, че преди вечерно парти измервам с рулетка разстоянието между местата, както и между всички елементи на масата, че Герда би предпочела да я потопят в мед и да я оставят върху мравуняк, отколкото да си легне, докато в мивката има дори само една мръсна лъжица, че ако някой гостенин открие петънце от вода върху чашата си за вино, ще бъдем не по-малко потресени, отколкото ако намери труп в контейнера ни за боклук. Но това не значи, че сме манияци. Не, ние просто сме *загрижени*.

— Това куче е много добре възпитано и е свикнало да живее в къща — казах аз в отговор на изразената от Майк тревога, че сме твърде подредени чистофайници, за да понесем един златист ретривър.

— Не говоря за това.

— Знаем, че се скубе. Всяка сутрин ще го решим.

— Нямам предвид космите.

— Всеки четвъртък ще го водим да го къпят и прочие, така че никога няма да ми се наложи лично да му изстисквам аналните жлези.

— И това нямах предвид, макар че обикновено се сещам за анални жлези, като мисля за теб.

— Уволнен си.

— Бих се притеснил, само че кой друг би се хванал да работи за теб?

— Може би някой, който и друг път е строил къща.

Преди да поеме продължилия десет години ангажимент по планирането и строежа на нашата къща, включително четирите години работа с трима архитекти, преди третият най-послед да направи това, което искахме, Майк беше зидар и майстор на плувни басейни. Нашата къща беше първата, която построи, а двамата архитекти, чиито проекти не одобрихме, постоянно се опитваха да го уволнят, което беше и една от причините двамата с Герда да разкараме *тях*.

С годините сме се убедили, че най-важното качество, което човек може да притежава, е характерът. Ако някой има честен характер, което задължително включва чувство за достойнство и дълг, както и високи лични стандарти, той няма да те подведе. Опитът е от значение, но опитният строител без характер е скрит капак под краката ти, който всеки момент може да се отвори. Когато попитахме Майк дали би се наел с толкова сложен проект, той без колебание каза „да“ и ние го наехме с пълна увереност. И нито веднъж не съжалихме за това.

И ето че сега, сутринта в деня на пристигането на Трикси, с топлатата насмешливост, която бележи отношенията с повечето ни приятели, Майк обясни:

— Имам предвид, че дните ви вече няма да бъдат така организирани, както сте свикнали, и че вече няма да можете да използвате толкова ефективно времето си. Ще разберете какво е да бъдеш нормален човек, след толкова години ненормалност.

— Намирам себе си за *приятно* ненормален — отвърнах аз.

— Да де.

— Кучето няма да внесе в живота ни и една десета от хаоса, който ти си донесъл — предрекох аз, — ще се къпе веднъж седмично, така че и ще мирише по-хубаво от теб.

— Ето пак — рече той. — Пак ме подсети за анални жлези.

4. „АКО ТОВА КУЧЕ НАПРАВИ НЕЩО ЛОШО, ВИНАТА ЩЕ БЪДЕ ВАША“

Линда, компютърен гений и всестраниен талант, работи като асистент за мен и Герда толкова отдавна, че сигурно ще ѝ трябва психотерапия до края на живота.

От друга страна, преди да дойде при нас, тя беше работила за щата и бе обучавала бюрократите как да използват предоставения им софтуер. Правителството на Калифорния е толкова зле организирано, в сравнение с Кунцландия, че трябва да ѝ е напомняло лудница, съпоставено с нашия тих и спокоен санаториум.

Тогава, през 1998 година, Линда имаше кабинет в къщата ни на хълма. Но втората ни асистентка, Илейн, която беше постъпила след пенсионирането си от друго работно място, работеше в офиса ни в търговския комплекс „Нюпорт Сентър“.

Линда и Илейн попитаха дали може да се запознаят с Трикси. Те бяха не само наши служителки, но и приятелки, и се радваха, че в

живота ни ще има куче. Постоянно си търсеха причина да не работят, а това беше много по-добро извинение, отколкото за шестнадесети път да умира любимата им баба или леля.

С нас бяха още Вито и съпругата му Лин, дошли от Мичиган, и щяха да останат в къщата две седмици. Самите те имаха куче, некротък лабрадор на име Роки, така че предполагахме, че ще могат да ни помогнат да се приспособим към новата си дъщеря.

Джуди дойде заедно с бебешката гледачка на Трикси, Джулия Шулър, която водеше със себе си и черен лабрадор, който в момента подготвяше за обучение в ККН. Носеха всички любими играчки на Трикси, плик с гранули и около 9324 страници с указания за отглеждането ѝ.

Операцията на ставата налага незабавно пенсиониране на кучето помощник, защото макар и рядко е възможно да се наложи да тегли количката на партньора си. Дори след лечението проблемната става си остава риск за животното. Но инак, след възстановителен период от шест месеца дъщеря ни беше съвсем здрава.

Трикси влезе в дома ни, пусната без повод, с лека стъпка и нетърпеливо, любознателно изражение. Махайки с опашка, тя дойде право при мен и Герда, сякаш ѝ бяха показвали снимки и тя вече знаеше, че ще бъдем новите ѝ мама и татко. После възпитано посети Линда, Илейн, Вито и Лин, отърквайки козина във всички.

Циниците биха казали, че любовта от пръв поглед е мит, но тяхното мнение не бива да се зачита, то само разкрива тъжното състояние на сърцата им.

Ние се влюбихме в Трикси от пръв поглед донякъде и заради красотата ѝ. Майка ѝ Кинси беше превъзходен екземпляр, а баща ѝ — Бъгс Кинсейл Бугабу Бой — беше лауреат на множество награди от кучешки изложби. Дядо ѝ Експо също е бил шампион. Трикси имаше широко лице, правилни по размер и разположение уши, тъмни очи и черен нос без ни едно петънце. Главата и шията ѝ преливаха в съвършен, силен гръб и царствена стойка.

Красотата обаче отстъпваше на второ място след характера. Макар много послушна, с мил и любвеобилен темперамент, в нея имаше и някаква палавост. При тази наша първа среща тя през цялото време като че ли или се смееше, или беше готова да се засмее, а Джуди каза, че по време на обучението е била смешникът на групата си.

Тъй като мъжкият лабрадор все още се обучаваше, Трикси се възползва от новото си положение на обикновено куче, за да го дразни и изкушава. Докато ние слушахме указанията на Джуди и Джулия за основните команди, с които е свикнала Трикси, нашето момиче занесе три различни играчки под носа на лабрадора, като весело ги натискаше да пискат, за да го впечатли каква веселба изпуска.

Любимата ѝ играчка беше една люлееща се топка — голям пухкав пискюл, вързан за сплетено въже. Тя го люлееше пред муцуната на лабрадора като хипнотизатор с махало на верижка и когато той отвори уста, готов да го сграбчи, Трикси отстъпи назад, предизвиквайки го да наруши командата „място“.

Въпреки клоунските ѝ уклони Джуди беше убедена, че много рядко ще ни се налага да коригираме поведението ѝ. Според нея Трикси беше толкова добре възпитана и толкова умна, че „ако това куче направи нещо лошо, вината ще бъде ваша. Вие трябва да сте объркали командата или да сте забравили нещо от дневния ѝ режим, което ѝ липсва“.

Линда и Илейн си тръгнаха — но не за да се върнат на работа, както бяхме се надявали ние, а за да се погрижат за погребенията на любимите си лели, починали същата сутрин. В какъв тъжен свят живеем, постоянно някой умира.

Няколко минути по-късно, когато Джуди и Джулия също си тръгнаха, Трикси се зае да изследва всяко кътче от къщата от долу догоре и после обратно. В бъдеще тя щеше да прави същото във всички къщи на приятели, където я канеха. С едно изключение, тя никога не си позволи каквато и да било волност в тези къщи, любопитството ѝ се свеждаше единствено до убеждението, че е добре дошла да души навсякъде.

Вечерта с Вито, Лин и Герда изведохме Трикси на вечеря в един ресторант, който допускаше кучета в двора си. Когато ѝ казахме „Долу“, тя легна под масата с муцуна навън, загледана в другите посетители. Ни веднъж не показва интерес към храната ни или безпокойство, нито издаде някакъв звук.

По-късно я заведохме за първи път в къщата на хълма и тя веднага се зае да я изследва, както беше изследвала къщата на плажа. Сложихме легълцето ѝ в единия ъгъл на спалнята и тя се настани в него. Макар да я бяхме поканили да спи в края на леглото ни и въпреки

че се бе възползвала от някои привилегии по отношение на мебелите в досегашните си домове, тя предпочете собственото си познато легло.

Докато лежахме в мрака и чакахме да ни споходи сънят, Герда пошепна:

— Малко е страшничко, а?

Знаех какво има предвид — сега отговорността за това прелестно същество беше изцяло наша. Ние трябваше да се грижим за здравето ѝ, за щастието ѝ и за възпитанието ѝ, което не само я бе направило идеалното куче, но и допринасяше за самоувереността и усещането ѝ за мястото ѝ в света, не по-малко, отколкото ако беше дете.

По някое време през нощта се събудих с чувството, че някой ме гледа. Двата с Герда спим в абсолютна тъмнина и дори прозорците са със спуснати капаци през нощта. Не исках да включа фенерчето, което държа на нощното си шкафче, и с присвити очи потърсих блясъка на нейните, но не видях нищо. Полека протегнах ръка настрани и напипах главата ѝ. Няколко минути галих чувствителната част на едното ушенце с палец и показалец, а тя протягаше глава от удоволствие. После въздъхна, върна се в леглото си в ъгъла и скоро заспа.

Мислех си как е стояла там, вдишвала е сложната ми миризма, анализираща ме е с надарения си нос и се е питала дали ще бъде добър с нея, дали ще заслужи любовта ѝ. Възнамерявах никога да не ѝ давам повод да си отговори с „не“ на който и да било от тези въпроси.

5. АКО МОЖЕШЕ ДА ГОВОРИ, ЩЕШЕ ДА ИЗНАСЯ КОМЕДИЙНИ ПРЕДСТАВЛЕНИЯ

Скоро след като Трикси дойде да живее при нас, Джуди ни изпрати нейна снимка заедно с останалите кучета от групата ѝ в „Кучета компаньони за независимост“. „Няма нужда да ви показвам коя е Трикси — пишеше тя, — лесно ще я познаете.“

На снимката се виждаха дванадесет кученца, застанали в полукръг с лице към фотоапарата. Повечето бяха златисти ретривъри и беше трудно да се различат, но имаше и няколко лабрадора. Единадесет от кученцата седяха изправени, с горди осанки, изпъкнали гърди и вдигнати глави, захапали края на поводите си като доказателство за напредналото обучение.

Дванадесетото кученце седеше все едно с ръце на хълбоците, ухилено, с отметната глава — комичен портрет на куче клоун, готово за забавления. Този очевидно свободен дух беше Трикси.

Един от тренъорите ни разказа, че когато Трикси и съучениците ѝ се обучавали на командата „място“, Трикси я усвоила по-бързо от останалите. От този момент нататък уроците на същата тема за нея се превърнали във възможност за забавление.

След като сметнали, че кучетата са научили командата „място“, всички тренъори отишли в съседната стая и затворили вратата след себе си. Между стаите имало прозорец с огледална повърхност от страната на кучетата. През него учителите могли да наблюдават учениците и да видят колко дълго остават „на място“.

Около минута всички кучета се държали добре. След това Трикси се огледала внимателно, за да се увери, че никой от хората не се е върнал, и станала. Обиколила един по един всичките си съученици и се опитала да ги подразни и привлече към бунта си.

Тогава един от тренъорите завъртял дръжката на вратата. Трикси скочила обратно на първоначалното си място, сякаш никога не е помръдвала оттам.

Тя продължила да играе на изкусителка до края на обучението за командата. Често успявала да накара някое и друго куче да наруши позата си, но при потрепването на вратата мигом се втурвала към мястото си и сядала с изпъчени гърди и вдигната глава.

Много случаи потвърждаваха, че Трикси има чувство за хумор и необичайно ниво на интелигентност, но любимата ми случка беше една вечер, когато гостувахме на нашата приятелка и асистентка Илейн. Вече се бяхме нанесли в новата си къща и бяхме закрили офисите в „Нюпорт Сентър“. Илейн работеше в дома ни заедно с Линда и Трикси прекарваше всеки ден по няколко часа при тях.

Не ми се ще да правя комплименти на Илейн, защото тя ще го приеме като знак за слабост. Тук получаването на твърде много комплименти предизвиква у човека същия хищнически инстинкт, както куцащата газела у лъва. Любезните ми думи ще ми спечелят подигравки не само от всички приятели, които познават Илейн, но и от самата нея. Трябва обаче да призная, че да бъдеш мишена може да бъде също толкова забавно, колкото и сам да стреляш.

Както и да е, ето за какво иде реч. Илейн е привлекателна дама с прекрасни сини очи, много по-възрастна, отколкото някой би могъл да повярва — ама толкова много, че не мога да изчисля. Характерът ѝ

обаче печели много верни приятели. Илейн истински харесва хората и искрено се интересува от живота на всички, с които се среща.

Когато работеше тук, тя всеки ден ходеше до пощата, до „Федерал Експрес“, до магазина за офис материали и куп други места, отчасти защото искахме да я разкараме за колкото може по-дълго време, но и отчасти защото не се притеснявахме, че може да се държи зле или да изгуби търпение с някого. Когато си публична личност, дори в съвсем малка степен, много важно е хората, взаимодействащи със света от твое име, да бъдат харесвани и уважавани от всички. Много след като Илейн се пенсионира и дори след като най-после успяхме да изтрием особените петна от пода около бюрото ѝ, хората навсякъде продължаваха да ни питат за нея, все още омагьосани от необяснимия ѝ чар.

Едно от нещата, които особено впечатляват приятелите на Илейн, е, че всички мъже, с които се е срещала, двоумяла се е дали да се среща или е отказвала да се среща, продължават да поддържат връзка с нея и да я обожават. Дори поклонниците ѝ, които са служили в Испано-американската война и вече не си спомнят дори собствените си имена, ярко си спомнят Илейн. Отхвърляла е предложения за брак, но онези, чиито сърца е разбивала, и до днес са нейни верни почитатели, а надеждата и увлечението им остават ненакърнени от нейния отказ.

Един господин на име Ал почти я убедил да застанат заедно пред олтара. В крайна сметка обаче, и него го застигнала същата участ, която била писана на всичките ѝ ухажори, и предложението му било внимателно отхвърлено — по-добре, отколкото да ти отхапят главата, както правят женските богомолки с партньорите си, но все пак боли. Дори след като бил отсвирен, Ал продължавал да ѝ изпраща цветя, бонбони и други подаръци, за да изрази безмерната си любов. Един от тях бил каубойска кукла, която при натискане пеела „Моето болно, разбито сърце“ на Били Рей Сайръс. Илейн намираше подаръка за много мил, макар че приятелите ѝ — или поне малцината, които имаха вкус, си помислиха, че може би е сторила добре, като се е разделила с Ал, за да разбие и последните отчаяни романтични мечти на безброй други мъже в напреднала възраст.

Та така, Илейн организира вечеря за група приятели и бивши съседни. Както винаги, покани и Трикси, която виждаше всеки ден и

дори понякога разхождаше. Всички, които познаваха Трикси, я обожаваха, точно както всички обожаваха Илейн — факт, над който дълго съм размишлявал, без да стигна до определен извод за смисъла му.

Вечерята беше поднесена чак в десет и половина, защото Илейн беше забравила да включи фурната, след като пъхнала месото вътре. Няколко пъти поглеждала през прозорчето, притеснена, че не ще да се сготви, преди да забележи, че е изключена. Никой от присъстващите — и изгладнели — гости не го намери за необичайно. Илейн е способна десет минути да търси ключовете си за колата, които са в ръката ѝ. Ако ви е минала мисълта, че подобни случаи може да са симптоми за начало на Алцхаймер, ще ви успокоя, че хората, които я познават от най-ранна възраст, разказват, че тогава търсела по десет минути конете, които трябвало да теглят покритата кола, докато нещастните животни отдавна били впрегнати и чакали нареждане да потеглят.

Когато започнеш да пиеш червено вино в шест часа, очаквайки вечерята в седем и половина, а тя дойде три часа по-късно, обхваща те всеопрощаващо настроение и за теб готвачката става също тъй възхитителна, както за безбройните мъже, които е захвърлила като стари обувки. На трапезата вървеше оживен, дори леко шумен разговор, при това изненадващо съгласуван. Към средата на вечерята някой попита Илейн дали наскоро се е чувала с Ал, но преди тя да успее да отговори, изпод масата се чу гласът на Били Рей Сайръс — „Моето болно, разбито сърце“, все едно Ал се криеше под покривката.

Никога преди или след това, когато е гостувала на наши приятели, Трикси не си е позволявала да вземе нещо тяхно за собствена употреба. Но благодарение на навременното включване на песента, този път със своеволието си предизвика най-бурния смях за цялата вечер и излезе изпод масата сред възторжени аплодисменти.

Всеки Спот или Фидо би могъл да реши, че шарената кукла каубой е кучешка играчка. Да се скрие под масата с нея, също би било напълно предвидимо.

Но Трикси се беше изправила на задните си лапи, за да свали куклата от недостижимия рафт. Вместо веднага да я загризе и да пусне записа, тя тихо си я беше занесла под масата, без никой да я забележи. А после я беше натиснала *точно* в момента, когато някой попита Илейн дали се е чувала с Ал напоследък...

Добре де, няма да стигам дотам, да твърдя, че това необикновено куче е знаело, че Ал е подарил куклата на Илейн, че е издебнало подходящия момент, когато ще чуе името на обожателя, или че е знаело какъв смях ще предизвика с номера си. С подобно предположение несъмнено бих предизвикал интереса на „Състрадателна грижа за хора с непрепоръчително мистична нагласа“ или друга правителствена агенция, която ще реши да ме затвори за мое собствено добро. Но както и много други моменти, свързани с Трикси, този беше магичен и невероятен.

Изобщо, Трикси си падаше шегобийка и когато не дебнеше под масата, за да ни разсмее, чувството ѝ за хумор се вдъхновяваше от някоя друга мебел. Интригуваше я всеки шкаф, скрин, бюфет или какъвто и да било предмет на ниски крачета. Заставаше пред него с ниско сведена глава и започваше да души в тясното пространство под него. С настойчивото си изражение сякаш казваше, че там се е свило някакво същество и ние задължително трябва да видим какво е уловила. Ако не схванехме, тя лягаше и протягаше лапа, за да види сама какво се крие отдолу.

Естествено, когато и ние коленичехме, за да надникнем и потърсим мишката, там нямаше нищо. А Дребосъчка така ни се усмихваше, че кълна се, това беше нейната представа за майтап. Ние се хващяхме отново и отново, а когато отказвахме да се вържем, я виждахме как изиграва номера на някого другиго.

Веднъж в къщата ни в Харбър Ридж, на най-долния от трите етажа, наистина имаше мишка. Наредих няколко капана за мишки в капак от кутия, за да ги занеса на долния етаж, и един по един ги заредих с примамки от сирене.

Трикси стоеше до мен, заинтригувана от заниманието ми, но също така и привлечена от миризмата на сиренето. Пет пъти, докато внимателно слагах примамките, капанът щракваше и подскачаше във въздуха, от което Трикси се стряскаше, но оставаше на място. Едновременно с това във въздуха хвъркваше сирене, което тя с радост улавяше.

В интерес на истината, аз не бива да бъда допускан до капани за мишки по-близо, отколкото до ядрена бомба. Техническите ми умения се равняват на дарбата ми за имитация на птичи песни.

След като занесох капаните долу и ги оставих на място, реших, че ми трябват още четири-пет. Стратегията ми, когато решавам да убия мишка, е да не се доверявам на вкуса ѝ към сиренето. В случай че попадна на рядък вид мишка, която се отвращава от млечни продукти, аз слагам толкова много капани на единица площ, че малкият звяр да попадне на някой от тях веднага, щом излезе от укритието си.

Върнах се в кухнята, където ме чакаше Трикси, и наредих още пет капана в капака. Тя ме наблюдаваше тържествено, но вместо да изчака полета на следващото парче сирене, издаде няколко загрижени гърлени звука и заотстъпва назад, свила опашка между краката си. Прекоси цялата кухня, излезе в дневната и продължи да ходи назад, докато не стигна до дъното на съседната стая — на цели петнадесет метра от мен. Оттам започнаха да се чуват хриптящи звуци, които страшно много ми напомняха на смях — или поне аз не мога да си представя нищо по-близко до кучешки смях. Трикси замаха с опашка и ми се ухили.

Абсолютно убеден съм, че тя се забавляваше за моя сметка и се надсмиваше на техническата ми неграмотност с капаните. Сякаш казваше: „Много ми харесва отхвъркналото сиренце, тате, но освен това ми се живее, така че се махам от опасната зона“.

Г. К. Честъртън, който имал две кучета, Уинкъл и Кудъл, и е писал немалко за значението на смеха за хубавия живот, както и за ролята му в брака, е казал: „Един мъж и една жена не могат да живеят заедно, ако нямат някаква вечна шега един за друг. Всеки от тях е открил, че другият е не просто глупак, а голям глупак“. Кучетата обичат да се правят на глупаци, а като част от семейството умеят отлично да откриват глупака в нас и да го отбелязват от време на време с чудесни шеги.

6. АКАНЕ ПО КОМАНДА, НО НЕ КЪДЕ ДА Е

През онези първи дни с Трикси научихме, че личното ѝ дао, кодексът на добродетелното поведение, според който живееше тя, включва забрана за акане на наша територия. Пишкаше на моравата, но отказваше да върши по-нелицеприятни неща в границите на нашите видения. Живя с нас осем години, девет месеца и пет дни и нито веднъж не наруши това правило, което сама си беше наложила и което нямаше нищо общо с обучението ѝ.

Кучетата компаньони за независимост се учат да ходят до тоалетна по команда. Когато кажете определената дума, те веднага отиват по малка и голяма нужда (ако имат такава) с почти същото въодушевление, както когато им наредите да седнат или легнат.

Предвид множеството задачи, които тези кучета са способни да изпълняват, известно време се изненадвах, когато хора, незапознати с ККН, оставаха изумени от командата за ходене по нужда. „Удивително!

— казваха те, а после се чудеха: — Но защо му е на някого да учи кучето на такова нещо?“

Отговорът е, че човекът в количка не може да извежда кучето си навън, когато на животното му се прииска. Много по-удобно за тях е кучето да се храни по стриктно установен режим, позволяващ и ритмично ходене до тоалетна. Още по-добре, ако може да му даде команда, която да насърчи кучето да си свърши бързичко работата, вместо да го чака, докато то си търси най-идеалното място, на което да снесе съкровището си.

Трикси ходеше до тоалетна сутрин след закуска, после отново между единадесет и дванадесет часа, след яденето в три и половина и непосредствено преди лягане. През нощта, ако се наложи, можеше да чака дванадесет часа, без да усеща потребност да посети Майката Природа.

Тъй като всяка сутрин я разхождахме по един час, а следобед още половин, ние невинаги използвахме командата за тоалетна, а и тя не изпитваше абсолютна необходимост от това. Разбираще, че ѝ даваме известна свобода, що се отнася до по-дългите разходки.

Но когато се намирахме на наша територия, дори да ѝ дадохме командата, тя отказваше да направи нещо повече от пишкане. Ако повторехме командата, след като е свършила малката си работа, тя ни гледаше невярващо, сякаш казваше: „Вие шегувате ли се? Това е нашият дом, ние живеем тук!“.

Ние сме от хората със сини торбички. Винаги почистваме след кучето си и опаковаме за сигурност в две торбички, независимо дали сме в нашия двор, в съседския или в парка. Където и да си свършеше Трикси голямата работа, ние я събирахме и тя добре *знаеше*, че няма да оставим купчинката там, където я е оставила. На връщане от разходка минавахме покрай контейнерите за боклук, за да пуснем пълните торбички в правилното отделение. Герда често се шегуваше: „Трябва да се отбием в банката, за да оставим днешния ти депозит, Трикси!“. Струваше ми се, че косматата ни дъщеря добре разбира шегата, защото размахваше опашка и се ухилваше.

Къщата ни на хълма имаше изглед към океана и подобно на много квартали в Южна Калифорния парцелите бяха съвсем малки поради високата цена на земята. Откъм страната с гледката няхахме морава, само малко дворче, но откъм улицата имаше скромна полянка,

предлагаща на всяко куче примамлив терен за тоалетна. Тоест, на всяко куче, освен Трикси — тя държеше да пресече границата на имота ни, преди да пристъпи към по-съществената част от нуждите си.

Къщата на плажа изискваше по-сложен анализ, за да може да живее според тоалетното си дао. Откъм задната страна на къщата, гледаща към водата, нямаше морава, само малко дворче и песъчлив плаж. Фасадата на къщата гледаше към една толкова тясна уличка, че приличаше повече на алея, а някои дори я наричаха двор, защото не им се искаше другите да си мислят, че до предната им врата стоят контейнери за боклук, край които спят пияниците. От другата страна на алеята, зад къщата, имаше три парцела, също наши, с трева, градина и лимонови дръвчета. Често давах команда на Трикси да се облекчи в това зелено убежище, но тя интуитивно усещаше, че е наша територия и отказваше да го прави.

Тези градини бяха отделени с висока стена от обществената улица, където очевидно трябваше да вода Трикси. Между улицата и обществения тротоар имаше ивица от трева и дървета, около метър и двадесет широка. Общината изискваше да се грижим за нея в участъка, успореден на нашите имоти. Някои от съседите замениха тревата с тухли за по-лесна поддръжка.

Макар тази тясна ивица зеленина да не беше наша собственост, Трикси сякаш знаеше, че ние отговаряме за нея. Това ѝ беше достатъчно, за да я обяви за зона, свободна от акане. Трябваше да я водим чак до съседния участък от зеленина или от другата страна на улицата, където имаше малък парк.

Не знам откъде това куче разбираше къде свършва машата собственост и къде започва съседската. Но тя имаше толкова ясен усет за границите, че ѝ беше достатъчно да направи само една крачка на чужда територия, за да си свърши работата.

Най-смешният инцидент, свързан с тоалетното дао, беше същевременно и много трогателен. Случи се по време на един четириседмичен период, в който тя редовно повръщаше, поне по един или два пъти на ден. Преди никога не бе проявявала признаци на болнавост и състоянието ѝ сериозно ни тревожеше.

Вече бяхме продали къщата на хълма и се бяхме преместили в сегашния ни дом — първата къща, която сме построили от кота нула.

Имотът се простира върху два акра и половина, така че Трикси имаше предостатъчно място да тича и играе.

Когато започнаха стомашните проблеми, ужасните звуци от повдигането ни будеха посред нощ. Няколко пъти повърна върху светлобежовия килим в спалнята и това очевидно силно я притесни. Извън спалнята повечето подови настилки в къщата са от полиран и импрегниран варовик. Ако успееш да ни събуди навреме, чакаше да ѝ отворим вратата, втурваше се надолу по стълбите и повръщаше на варовика, където всичко можеше да се почисти лесно, без да остане и едно петънце.

Както вече сте се досетили, това няма да бъде мемоар за някой възглавницокъсач, коткогонещ, мебелоизгризващ, злонравен представител на кучешкия род. Не преувеличавах, когато казах, че Трикси беше нещо повече от куче, точно както всеки от нас е нещо повече от физическото тяло, което обитава. Това куче, този индивид, тази пухкава космата личност, този дух беше чудо и откровение.

На ветеринарите им беше трудно да определят причината за стомашното неразположение. Дори след като решиха, че сигурно си имаме работа с хранителна алергия, трябваше по метода на пробата и грешката да открием коя храна я дразнеше. Докато разберем, че е или пшеница, или телешко, и решим да елиминираме и двете, вместо да рискуваме още един пристъп, бяхме почистили достатъчно повръщано, за да влезем в Книгата на Гинес, стига да включат подобна отблъскваща категория.

В този период най-тежките епизоди се случваха между два и три часа през нощта. Когато се почувстваше зле, ни будеше, като се приближаваше до леглото ни в мрака и дишаше силно, защото почти никога не лаеше и не скимтеше.

В духа на пионерските времена, когато предците ни, които са спели с пушка до леглото и нож между зъбите, аз държах до себе си джинси, обувки, ролка хартиени кърпи, спрей против миризми и найлоново пликче. Накрая постигнах време точно 2,23 секунди от момента, в който настойчивото тежко дишане на Трикси ме събудеше, докато нахлузя дънки и обувки и грабна оборудването за почистване в ръка, готов да я последвам до най-близкия под, облицован с варовикови плочи.

Ако бяхме по-предвидливи, щяхме да инсталираме пожарникарски стълб между спалнята и долните етажи, за да мога, докато Трикси слезе по стълбите, вече да я чакам в пълна готовност.

В нощта, в която тоалетното ѝ дао бе подложено на върховно изпитание, Трикси ни събуди в 3:30. В 3:30:02:21 бях обут и екипиран, готов да хукна след нея — мой личен рекорд.

Тя се спусна през глава от третия етаж до първия и после по коридора към гаража, където изригна второто издание на вечерята си. Почистих, изсипах всичко в непропускащо миризмите пликче и го занесох в кофата за боклук в гаража, оставяйки Трикси да лежи изтощена на пода.

Понякога първоначалното повръщане беше последвано от други, по-леки пристъпи, затова взех едно одеяло от гаража и го постелих на пода, за да ни бъде по-удобно, докато изчакаме. Легнал с лице към Трикси, аз я галех и ѝ говорех тихо, за да я успокоя.

Както си лежахме и чакахме да видим дали ще се наложи втори път да прочисти стомаха си, забелязах онзи копнеещ поглед в очите ѝ, онова по-силно откогато и да било желание да проговори. Изведнъж тя скочи на крака и побягна към гаража, чиято врата бях оставил отворена.

От известно време се държеше летаргично заради неразположението си, затова енергичният ѝ скок ме изненада и разтревожи. Последвах я в гаража и я видях да изтичва към мястото, на което държахме закачени нашийниците и поводите ѝ.

Погледна към поводите, после към мен. Пак към поводите, пак към мен. Схванах, че тази хранителна алергия, която до момента се изразяваше само в повръщане, вероятно ще се излее и от другаде. Трикси трябваше да ака. Веднага.

Бързо ѝ сложих нашийника, надянах на ръката си повода и полетях. Направих всичко възможно да не изоставам, докато тя търчеше през дългия гараж и навън.

Непосредствено след вратата се намираше алеята на къщата, а отляво — голям двор с двойна колонада от перуански пиперови дървета, където често играехме с топка за тенис. Въпреки че беше почти четири сутринта, въпреки че никой друг, освен мен, нямаше да види, че е нарушила тоалетното си дао, Трикси не пожела да направи няколко крачки до моравата и да изпразни там червата си. Тя беше

наша собственост, свещена територия. Вместо това продължи да тича по алеята и да ме влачи след себе си.

По средата между гаража и портата тя сви надясно, по друга алея, която водеше към мястото за паркиране. Ноктите ѝ тракаха по паважа, а моите крака издаваха силни плющящи звуци, докато се носех след нея с надеждата да не ме събори. Тя пресече паркинга, слезе по стълбите към парадния вход, излезе през него и се спусна по петдесетметровата рампа за инвалидни колички, успоредна на стълбите към нашата порта.

Този обиколен маршрут се равняваше най-малко на едно и половина футболни игрища. В края на задъхания си бяг Трикси излезе от нашата собственост, приклепна на предната морава на съседите и на мига експлозивно изака разстройството си.

Застанал там, в студената нощ, под дебелия луна, аз ѝ казах:

— Ти си най-доброто куче на света. Но аз *харесвам* съседите, така че все пак ще трябва да почистя.

До края на живота си Трикси повече не помириша пшеница и телешко. Друг път не е получавала стомашно-чревно разстройство, но аз продължавам да поддържам добрата си форма, в случай че отново ми се наложи да пробягам петстотин метра посред нощ.

В деня, в който осиновихме Трикси, Майк Мартин се безпокоеше, че заради натрапчивата ни потребност за ред и чистота кучето ще разстрои живота ни. Вместо това Трикси се оказа толкова придилична, с толкова силно вродено чувство за благоприличие, че ние трябваше да повишим собствените си стандарти, за да достигнем нейните.

В новата къща Линда и Илейн работеха в голям офис с достатъчно място за Трикси, която прекарваше там част от всеки работен ден, защото Линда я разхождаше в единадесет и половина и три и половина.

Освен тоалетното дао, което ѝ забраняваше да ака на наша територия, Трикси беше дискретна по отношение и на другите си биологични потребности. Тя например не позволяваше да я гледаме, докато вършеше малката или голямата си нужда, така че ние трябваше да реем поглед някъде в далечината или в небето, сякаш размишляваме над тежки философски проблеми.

Разрешаваше ни да събираме оставеното от нея в пликче, но докато го правехме, стоеше с гръб към нас, зареяла поглед в далечината, сякаш сега самата тя размишляваше над тежки философски проблеми. А когато я улавях да ме наблюдава, докато правя това, винаги изглеждаше така, сякаш не може да повярва на очите си и действията ми са напълно неразбираеми за нея.

Един следобед Трикси дремела в леглото си, а Линда и Илейн били заети на бюрата си. Изведнъж въздухът се изпълнил със силен аромат. Двете не казали нищо, а миризмата скоро се разсеяла. При втория залп обаче Илейн не се стърпяла:

— Линда, скъпа, аз съм деликатно цвете с изискани сетива. Ще повехна. Каквото и да си вечеряла снощи, моля те, повече никога не яж от същото, ако на следващия ден си на работа.

— Добър опит — отвърнала Линда, — но добре знаем коя от двете ни не може без лаксативи. — А когато Илейн настояла, че е невинна, Линда продължила: — Добре, но не съм аз, а със сигурност не е и Трикси.

По това време Трикси живееше с нас от повече от седем години и ако някога се бе случвало да пръцне, то винаги беше без миризма.

Осъзнавайки, че и двете са напълно искрени, Линда и Илейн се спогледали невярващо, изгубили за момент дар слово, а после се обърнали към кучето и в един глас попитали:

— *Трикси?*

Сигурно са щели да бъдат по-малко шокирани, ако бяха видели английската кралица да дъвче тютюн и да плюе върху антикварен килим.

7. СИ ЕН ЕН, КА КА ЕН, ТИ ВИ И ТИ КЕЙ

Доколкото знам, аз съм единственият писател, който често се появява в класациите за бестселъри, но никога не е правил рекламна обиколка в национален мащаб. Освен това никога не съм пробощдал жена си с нож, както направил Норман Мейлър с една от съпругите си, не съм се карал с Опра Уинфри като Джонатан Францен, не съм си измислил история на лошо момче и колоритно минало като Джеймс Фрей. Изобщо, аз съм най-големият кошмар на рекламните агенти и издателствата.

Не обичам рекламата и публичните изяви, с изключение на радиоинтервютата, които харесвам заради енергията и интелигентността на хората от тази медия. Мога да участвам в шестчасово сутрешно предаване разрошен, без да съм се обръснал, с лекета по фланелката, и слушателите пак ще си мислят, че съм се лъснал като Дони Озмънд на път за църквата.

Къби Гринуич — писателят от романа ми „Неумолим“ — изпитва същата неприязън към публичността и я обяснява по-добре от мен: „Продължителното самохвалство изцежда нещо много важно от душата и след такова преживяване ти трябва седмици, за да се възстановиш и да решиш, че някой ден може отново да харесваш себе си“.

Занимавам се с реклама толкова, колкото се налага, за да бъда честен спрямо издателите — като гледам да ги убедя, че не е нужно да е много. През 1998 година все още бях нов в „Бантам Букс“ — бях издал само един роман при тях и им бях подал още един, който чакаше за печат. Когато ме помолиха да участвам в биографичната програма на Си Ен Ен, за да подкрепя излизането на „Улови нощта“, изпугтах леко, така че всички да разберат колко тежко и непосилно е това бреме за плещите ми, не по-малко травматично от сърдечна операция, но все пак се съгласих.

Когато продуцентът, екипът и водещият на предаването дойдоха в Нюпорт Бийч, за да прекарат два дни с нас, Трикси беше прекарала с нас по-малко от седмица, но вече не можехме да си представим живота без нея.

В деня, преди да се появят, двамата с Герда заведохме Трикси при ветеринарите. Имаше назначен пълен профилактичен преглед и, разбира се, баня и разкрасяване, за да се представи в отлична форма по телевизията.

Тогава още не знаехме, че ветеринарите ще се превърнат в толкова важен елемент от живота ни. Добрите специалисти ти вдъхват сигурност, когато им поверяваш пухкавото си съкровище, водят те спокойно през кризисните моменти, а един ден ти помагат да понесеш и съкрушителната загуба. Ние открихме двама чудесни ветеринари наблизо — Брус Уитакър и Бил Лайл.

Трикси посещаваше кабинета им в продължение на почти девет години, а веднъж седмично ходеше там, за да бъде изкъпана и сресана от Хайди, на която винаги с готовност показваше коремче за поздрав. Често, когато отивахме да си я вземем, я откривахме не отзад при другите чакащи кучета, а да се разхожда свободно отпред при жените, работещи в чакалнята. Няколко години по-късно Хайди сподели, че след баня не затваряла нашето момиче в клетка, защото присъствието

й действало успокояващо на другите кучета, нервни заради предстоящата баня.

При първото ни посещение бяхме развеселени от рецепционистката, която каза:

— Доктор Уитакър, Трикси Кунц е тук за записания си час.

Ето че Трикси вече беше Трикси Кунц, официален член на семейството.

Веселото куче те предизвиква да му измислиш куп прякори. Известно време я наричах Ти Кей, после преминах на Пухкавелка, Дребосъчка, Плюшка, Трикс, Трикстър и прочие.

За интервюто със Си Ен Ен Ти Кей беше супердокарана и пухкава и през цялото време остана достойно невпечатлена от факта, че е станала част от известно семейство.

Седмици преди интервюто продуцентът ми се обади по телефона, за да обсъдим темите на разговор. Всичко вървеше гладко, докато не каза: „Тъй като професията ви предполага заседнал начин на живот, бихме искали да заснемем за цвят как с Герда се отдавате на активни занимания в свободното си време“.

Обясних му, че освен шест години уроци по бални танци, не сме правили нищо „за цвят“. Напротив, стремяхме се всячески да го избягваме в името на удобството и сигурността. Не скачахме с парашути, не се борехме с мечки, не дресирахме змии, не карахме мотори с рогати викингски каски.

Телевизията обаче процъфтява благодарение на цветовете и движението, така че това си беше сериозно затруднение. След дълги размишления предложих екипът да ни съпроводи в „Кучета компаньони за независимост“, във филиала им в Оушънсайд, тъй като организацията заемаше важно място в живота ни и можеше да даде на продуцента колкото цвят иска. А и аз винаги се стремя да популяризирам дейността на ККН, за да се увеличи потокът от дарения. Продуцентът остана леко озадачен. Не можеше да си представи какво интересно ще засеме покрай няколко кучета помощници и хора в колички. Все пак се съгласи втория ден да отидем заедно до Оушънсайд, но „само за един час“.

После искаше да се върнем в Нюпорт, където двамата с Герда да се разходим по плажа и да правим други неща поне за полуцвят. Можеше например да се изкатери по някоя палма, да прогоня

плъховете от гнездото им горе и дори да хвана един със зъби. Това за плъховете така и не го предложих, но съм убеден, че ако го бях направил, продуцентът щеше да въздъхне в облекчение и да каже: „Да!“.

До този момент опитът ми с медиите беше предимно мрачен. В едно интервю за голям вестник репортерът сам си беше измислил всички цитати, които бе вложил в моята уста. Беше написал, че работя в стая без прозорци, въпреки че имах прозорец метър и половина на два и половина, и съзнателно беше допуснал още четиридесет и шест грешки, само и само да ме изкара по-голям глупак, отколкото съм, а това само по себе си е умряла работа. Никой не може да ме накара да изглеждам по-глупав, отколкото съм си. Все едно художник да се опита да нарисова хипопотам, който да изглежда по хипопотам от истинския. Стига репортерът да ми обърне внимание, аз ще се представя по-нелепо и абсурдно от когото и да било от незапомнени времена, и ще му спестя необходимостта да измисля идиотии, които да ми припише.

Екипът на Си Ен Ен се появи в уреченото време и приятно ни изненада. Продуцентът и всички останали бяха приветливи, загрижени хора, професионалисти и до един притежаваха чувство за хумор, което ни помогна да се почувстваме по-удобно. Водещата Бевърли Шъч беше красива и мила жена, която не изоставаше от шегите на екипа.

Аз съм срамежлив в публичните изяви, но Герда е толкова стеснителна, че може да ѝ се прииска да взриви прожекторите, ако ги насочите към нея. За мен беше изненада, че екипът на предаването успя да я предразположи да участва пълноценно. Години след това с удоволствие гледах отново и отново откъсите, в които се появяваше тя, така прекрасна в онзи топъл септемврийски ден.

Трикси обаче не споделяше колебанията на Герда. Установихме, че тя обожава прожекторите. Изпълняваше всичко, което ѝ се кажеше — ела тук, отиди там, обърни се, седни, усмихни се — все едно се беше обучавала за модел, не за куче помощник. Беше истинска звезда.

Сутринта на втория ден заедно с екипа потеглихме към филиала на „Кучета компаньони за независимост“ в Оушънсайд. Братът на Герда, Вито, и съпругата му, Лин, прекарваха втората си седмица в къщата на плажа и се съгласиха да ни придружат, за да се грижат за Трикси, ако сме заети, когато дойде време за храна или тоалетна.

Джуди, директорът на центъра, разведе екипа и ги покани да заснемат тренировъчна сесия с настоящата група, приближаваща края на своето обучение. Всички от Си Ен Ен бяха толкова впечатлени, че останаха не „само един час“, както беше предвидил продуцентът, а цялата сутрин и ранния следобед. По-късно същата година заснеха специално едночасово предаване за организацията, което пуснаха около коледните празници.

По време на обиколката си стигнахме до отделението, където живеяха малките кутрета на възраст между осем и десет седмици, които скоро щяха да бъдат предадени на доброволците за отглеждане. Джуди предложи двамата с Герда да влезем в заграждението за игра, да коленичим и да посрещнем кутретата, които тя щеше да пусне едновременно от клетките. За тези два дни Герда беше изтърпяла повече часове пред камерата, отколкото ѝ се искаше за цял живот, затова се отдръпна и ме остави сам срещу свирепата глутница. Когато кутретата се озоваха на свобода, повечето бяха златисти ретривъри, останалите — лабрадори, те се впуснаха ентусиазирано към мен. Само след миг имах палто от живи кученца.

Застанала до Вито и Лин, Трикси ме гледаше как влизам в заграждението, притисната заинтригувано в телената ограда. Сякаш казваше: „И аз съм живяла тук, татко. Но на теб за какво ти е? Къщата на хълма е много по-хубава“.

После кученцата излетяха в дворчето и се спуснаха към мен. Аз се засмях от удоволствие, а Трикси обърна гръб на това представление и отказа да гледа. Вито и Лин се опитаха да я завъртят отново към оградата, но тя видимо не одобряваше да се лигавя така със сладките кутрета.

Явно само след няколко дни в дома ни тя вече си беше изградила връзка с нас и не искаше да си представя, че може да се наложи да споделя обичта ни с друго куче. С всеки изминал час се превръщахме все по-сигурно в тричленно семейство.

Много преди този ден Оушънсайд предвидливо бяха заделили голям терен, от който управата на града да дарява земя на достойни нестопански организации. Преди това Югозападният филиал на ККН се намиреше в района на Сан Диего, но се бяха преместили на север, приемайки щедрия жест на Оушънсайд. Между сесиите с екипа, двамата с Герда попитахме Джуди Пиърсън какво възнамеряват да

правят с немалка част от земята, върху която все още не бяха построили нищо, и тя ни описа проект, който силно ни заинтересува. Той щеше да се превърне във важна част от нашето бъдеще, както и това на Трикси.

Следобедът се върнахме в Нюпорт и заведохме екипа на предаването в *Бистрото на Зов* в Тъстин — любимия ни ресторант от няколко години. Зов нямаше прокучешка политика, но този път направи изключение и ни позволи да вземем Трикси. Златното ни момиче веднага легна под масата с муцуна навън и се изправи само веднъж, за да пийне от купата с вода.

Около час преди края на вечерята, когато надзърнах под масата, за да се уверя, че Трикси е доволна, видях, че стои с вдигната глава. Нещо беше привлякло вниманието ѝ. На земята, на тридесетина сантиметра от носа ѝ, имаше парче пилешко с размера на слива. Явно някой от гостите на ресторанта ѝ го беше подхвърлил, но тя беше научена да не се разсейва с нищо, което би могло да я отвлече от човека със затруднения, на когото служи.

В голямата тренировъчна зала на ККН понякога, преди началото на занятията, пускат тук-там парчета храна. След това кучетата започват обучението си, свиквайки да не обръщат внимание на изкушенията, а да се фокусират върху потребностите на треньора, заместващ човека в количка, с когото един ден ще работят. Докато са в работен режим, кучетата не бива да обръщат внимание и на други кучета, котки, зайчета, птици и всичко останало, след което иначе биха пожелали да се спуснат, като например пеперуди и преминаващи камиони.

В ресторанта, докато хапвахме с хората от Си Ен Ен, Трикси вече беше пенсионирана, не се грижеше за човек със затруднения, но оставаше вярна на традицията на обучението си. Когато си тръгнахме час по-късно, тя все така не беше докоснала пилето. Подмина го по-скоро с гордост, отколкото със съжаление.

Най-вече поради ограниченото време, в крайния вариант на епизода от предаването, след орязването на моите отговори, някои неща бяха объркани, но това не се дължеше на някаква умисъл от тяхна страна, а изцяло на моята склонност да дрънкам по много.

В края на предаването, притиснати от продуцента, двамата с Герда танцувахме една-две минути суинг — без музикален съпровод,

отброявайки си наум такта, за да демонстрираме резултата от дългогодишните уроци, по време на които бях смазал духа на не един инструктор. Това е любимият ми момент — не заради нашия танц, а защото камерата бавно се фокусира върху Трикси, която ми наблюдава внимателно, сякаш никога досега не е виждала нещо подобно и тайно се чуди какви ли други особени ритуали имат новите ѝ родители.

8. АЗ ПРАВЯ БЕЛИ, КУЧЕТО ОТНАСЯ МЪМРЕНЕТО

Златистите ретривъри имат великолепна гъста козина и се скубят усилено, особено пролетно време, когато вдигат облаци от косми всеки път, щом отърсят тяло. Тъй като предпочитаме да не живеем в мъгла от космалаци, всяка сутрин след разходка я решехме по тридесет-четиридесет минути, както и още десетина-петнадесет минути късно следобед или привечер. Подът в цялата къща се метеше поне веднъж дневно. Нито един гостенин не е видял козина по пода, нито си е отишъл у дома с повече от няколко златисти косъма по дрехите.

Трикси обожаваше този ежедневен ритуал и го възприемаше като един вид кучешки еквивалент на посещение в спа център. Научи последователността на ресането и докато лежеше на одеялцето си, протягаше правилния крак точно в момента, в който искахме да го срещем, и се завърташе настрани с блажена въздишка. За двама ни с Герда ресането на това куче пък се равняваше на медитация и

предизвикваше дзен подобна релаксация. В резултат козината на Трикси винаги беше лъскава и копринена.

Скоро след като Трикси стана член на семейство Кунц, поканихме приятели на неделен обяд, вече напълно уверени, че тя ще се държи по-добре от мен. Аз не се славя с висок стандарт на поведение, така че нейното беше впечатляващо само защото значително превъзхождаше моето.

След като сресрахме Трикси, ни очакваха повече задачи, отколкото можехме да изпълним за оставащото ни време — да приготвим предястията, да аранжираме цветята, да наредим масата. Препускахме нагоре-надолу цяла сутрин, а щом наближи единадесет часа напрежението нарасна до паника. Секунда след като бяхме приключили, на вратата се звънна.

Приятелите ни намериха Трикси за прекрасна, тя тях — също, и следващите четири часа преминаха толкова добре, че Марта Стюарт би ни пощипнала по бузките за похвала. Към края на обяда, докато бяхме все още на масата, Дребосъчка започна да бута крака ми с нос и лапа, за да привлече вниманието ми. В случай че някой си помисли, че наричам Марта Стюарт Дребосъчка, нека уточня, че вече говоря за Трикси. Поведението ѝ беше нетипично за нея. Казах ѝ: „Долу!“ — команда, с която никога не бих се обърнал към Марта Стюарт, но на която добрата Трикси веднага се подчини и легна на пода до стола ми. След няколко минути тя отново потърси вниманието ми, аз пак казах: „Долу“ и тя веднага ме послуша.

След обяд се оттеглихме на кафе в хола и продължихме разговора си. Трикси неведнъж се опита да привлече моето внимание или това на Герда. Ние я потупвахме, галехме ушите и муцунката ѝ, но тя пак ни закачаше с лапа, сякаш нямаше търпение да поиграе. Ние отклонявахме желанието ѝ с твърд, но любящ глас. Щяхме да играем до насита, но след като гостите си тръгнат.

Накрая Трикси спря да се закача и седна точно пред дивана, вперила сериозен и напрегнат поглед в мен, сякаш неотдавна беше прочела някоя книга за силата на ума над материята и се надяваше, че с достатъчно съсредоточена мисъл ще може да ме вдигне от мястото ми. След като отново не ѝ обърнах внимание, тя излезе от стаята и след малко се върна вече по-спокойна.

Няколко минути след тръгването на гостите в три и половина, намерих мокро петно на белия килим в дневната. Пишкано. Трикси беше отишла в най-далечния ъгъл, където гостите не биха могли да видят, но все пак си беше пишкано.

Някога Герда е била момиче скаут и се беше научила винаги да бъде подготвена. Трикси никога не беше оставяла „петно от биологичен произход“, както пишеше на етикета на препарата, но Герда беше готова с цял комплект за почистване. Запретнахме ръкави, надявайки се да премахнем петното, преди да е оставило трайна следа върху килима.

Трикси седеше на почтително разстояние и ни гледаше с изражение, което аз тълкувах като срам. Ушите ѝ бяха спуснати и главата — наведена.

Макар да беше неустойимо сладка, аз си наложих да говоря тихо, но строго:

— Това не е хубаво. Лошо. Лошо куче. Лошо, лошо куче. Татко е разочарован.

Тя прилегна по корем и запълзя през стаята, все едно беше войник на бойното поле, а моите думи са куршуми, свистящи над главата ѝ. Така стигна до ъгъла, най-отдалечен от този, в който беше пишкала. Остана да лежи съкрушена там, с гръб към нас и забила нос в перваза.

Докато чистехме килима, аз постоянно поглеждах към нея. Изглеждаше толкова тъжна, вперила очи в ъгъла, че ми се искаше да отида при нея, да сложа ръка на главата ѝ и да ѝ кажа, че всичко ѝ е простено. Всъщност точно това предложи да направя Герда, но аз отвърнах, че кучето вероятно ни изпитва да види дали можем да бъдем достатъчно твърди, за да бъдем добри стопани. Трябваше да постъпим правилно, за да не ни отпрати нови предизвикателства.

И точно тогава... тогава си спомних какво ни казаха в деня, в който ни доведоха Трикси: „Ако това куче направи нещо лошо, вината ще бъде ваша“. Чак сега осъзнах, че когато ме е бутала с нос и закачала с лапа, за да привлече вниманието ми, когато ме е гледала така съсредоточено, сякаш се опитва да ме телепортира, всъщност се е опитвала да ми каже, че ѝ се ходи до тоалетна. С ужас си спомних, че покрай трескавата подготовка цяла сутрин бяхме забравили да я изведем преди обяд.

Не бях спазил режима ѝ и напишканото на килима беше по моя вина точно толкова, колкото ако самият аз го бях направил. Ако Трикси беше съкрушена, аз бях смазан, което е съкрушеност плюс разочарование от себе си. Отидох при нея, погалих я и се извиних, но тя продължаваше да крие лице в ъгъла.

Герда не беше участвала във вербалното неодобрение („Лошо куче. Лошо, лошо куче“), така че както обикновено, аз бях единственият безнадежден идиот в стаята, но и тя се чувстваше толкова зле за Трикси, че много ѝ се искаше този момент да отmine. „Време е за вечерята ѝ. След гранулите ѝ дай бисквитка. Даже две бисквитки. Да я заведем в парка и да ѝ хвърляме топката, колкото ѝ се иска. А като се приберем, ще я почерпим с «Ледена лапичка».“ (Беше замразено лакомство, нещо като кучешки сладолед.)

Направихме го и на всяка крачка повтаряхме:

— Добро куче. Добра Трикси. Добра, добра Трикси. Лош татко. Добрааааа Трикси. Лош, лош татко.

9. ТОВА Е МОЕТО МЯСТО

Два месеца изминаха в буря от топки за тенис, които Трикси ми носеше, докато един от двамата ни капнеше от умора.

Блясъкът и просветването на златната ѝ козина на слънцето, скоростта, с която гонеше плячката си, точността на всеки скок, с който улавяше летящото във въздуха съкровище, приземяването на предни лапи, последвано от светкавично обръщане в мига, в който задните докоснеха земята... Тя не беше просто грациозна във физически смисъл. Колкото повече я наблюдавах, толкова повече виждах в нея възплъщение на най-висшата грация и благодат, в която виждаме Божията ръка и съзираме истината, че красотата на този свят е дар, крепящ сърцето и разкриващ истината за милостта.

Всеки път, когато се върнехме от разходка или игра, бършехме краката ѝ с влажна кърпа, за да не внасяме мръсотия въкъщи. Някои кучета са чувствителни по отношение на лапите си, но Трикси ни позволяваше да правим с нейните каквото пожелаем.

След игра с тенис топка обаче ни трябваха две кърпи — не само за лапите, но и за целите ѝ крака, чак до горните стави, за да махнем петната от трева, които бяха толкова много, че козината ѝ изглеждаше яркозелена. Докато гонеше топката, ако не успееше да я улови във въздуха, се хвърляше драматично след нея в тревата. Когато ѝ показвах зелените петна по кърпата, с която съм я избърсал, тя ги подушваше и се ухилваше, сякаш си спомняше буйната игра.

Когато прекарвахме по няколко дни в къщата на плажа, където нямаше достатъчно голяма морава или парк за гонене на топка, играехме на втората ѝ най-любима игра „намери топката“. Казвах ѝ да седне и да стои на място в някоя стая, а после отивах в друга и скривах топката под някоя възглавничка, фотьойл, зад саксия или на някое похитро място, като например високо над главата ѝ, между прозореца и пердето. После извиквах: „Трикси, търси!“ и тя дотичваше в стаята, снишила глава и с потрепващ нос, следвайки миризмата на зеления мъх и гумата.

Винаги я намираше, дори когато я скривах в една стая, а я виках от друга — номер, който тя схвана по-бързо, отколкото очаквах. А втория път, когато скрих топката в същата стая, тя отиде право на мястото, на което я бе намерила първия път, за да се увери, че съм си направил труда да измисля ново укритие.

Нос Балбоа предлагаше четири и половина километрова алея между брега и къщите. Двамата с Герда често се разхождахме по нея с Трикси. Минувачи със или без кучета, младежи с ролери, стрелкащи се с бясна скорост между хората, сърфисти, носещи дъските си към вълните, индийка с шарено сари, котка, задрямала върху стълба на портата, чайки, крещящи като изгубени души... по време на разходките ни Трикси често ги поглеждаше с жив интерес, сякаш казваше: „Видя ли това? Не беше ли изумително?“.

Тя ме вдъхновяваше да гледам нещата в различна перспектива, правеше познатото ново и интересно, някак си споделяше с мен удивлението си от невероятната красота на света и пробуждаше у мен съзнанието за мистерията, вплетена в тъканта на всичко, което възприемаме с петте си сетива, но *познаваме* само със сърцето си. Това може би е главната мисия на кучетата — да възкресят почудата в нас и да ни помогнат да я поддържаме, да ни научат да вярваме на интуицията си, както те вярват на тяхната, и да ни покажат, че онова,

което познаваме интуитивно, може да бъде също толкова истинско, колкото онова, което познаваме, благодарение на материалния си опит.

Първото ни пребиваване в къщата на плажа с Трикси съвпадна с четиридневния уикенд около Деня на благодарността. В неделя вечерта се върнахме в къщата на хълма, където ни очакваше покъртителна емоция, благодарение на златното ни момиче.

Винаги, когато се прибирахме отнякъде с Трикси и някакъв багаж, я пускахме да влезе през вратата, свързваща къщата с гаража, включвахме лампата във фойето и ѝ казвахме да ни изчака. След минута или две, натоварени с пликове от магазина или с поща, ние също влизахме вътре и неизменно я откривахме търпеливо да ни чака.

Когато се прибрахме онази неделя след Деня на благодарността, направихме същото, но щом влязохме в къщата с ръце, пълни с пране и остатъци от празничната трапеза, Трикси не беше във фойето. Останалата част от къщата беше тъмна. Повиках я по име, но тя не се появи нито от дневната, нито от хола, нито от трапезарията.

От фойето тръгваше широка стълба към открития коридор на втория етаж. Точно срещу стълбата се намираше двойната врата на спалнята, полуотворена, както я бяхме оставили.

Трикси изскочи от тъмната спалня, където стояха повечето ѝ играчки, понесла между зъбите едно гумено пате. Спусна се превъзбудено по стълбите и пискайки с патето в уста, направи няколко кръгчета из фойето, като по-скоро подскачаше въодушевено, отколкото да тича. Никога не я бяхме виждали толкова щастлива.

Двамата с Герда гледахме представлението с изумление. Отначало се чудехме защо е всичко, но после се сетихме за очевидното обяснение на неспирното ѝ въодушевление. Макар едва на три години и два месеца, нашето момиче беше живяло на шест различни места: два месеца при развълчика, после година и четири месеца с доброволния си гледач, шест месеца в ККН, през които бе получила обучението си, още шест месеца с Джена — младата жена, на която беше помагала, после отново с гледача си, докато се възстанови от операцията на лакътя, и накрая с нас. Когато отидохме в къщата на плажа за празниците, тя я позна като мястото, на което ни бе срещнала — *трябва* да я беше познала, защото не се втурна да я разглежда, както винаги правеше на ново място. През всичките четири дни там тя беше очаквала да я предадем на следващите ѝ стопани, да напусне

шестия си дом, за да попадне в седмия. Когато я върнахме в къщата на хълма, тя се бе втурнала по стълбите към спалнята, беше намерила леглото си и играчките, точно където си ги е оставила, и беше осъзнала, че все пак няма да я прашахме на поредното ново място.

Тичането, скачането, лудуването, писукането с играчката, цялата веселба беше в чест на осмислянето, че това е все още нейният дом и че ние сме нейното семейство завинаги. Толкова се трогнахме, че веднага коленичихме на пода, за да я доуспокоим. Трикси се приближи с размахана опашка и бясно въртене на дупето. Пусна патето и облиза дланите ни, макар по принцип да не беше куче, което обича да раздава език. Подуши ръцете ни и ни дари с онази златна, лъчезарна усмивка, от която всеки любител на породата изпада в умиление.

Учените и специалистите по поведение на животните са изписали тонове книги с безсмислици за емоциите на кучетата, внушавайки ни, че те не притежават емоции, каквито ние познаваме, както и че проявите ни, които тълкуваме като емоционални, не означават това, което на нас ни се струва в стремежа ни да откриваме родство между човека и кучето. Подобно на много специалисти във всички области, образованието не им помага да надраснат невежеството си, а го задълбочава, защото ги въздига до въображаемо състояние на просветление, а всъщност на догматизъм, в което те вече не са способни да почувстват светлината на интуицията и свирепата яркост на здравия разум. Гледат на света през замъглените прозорци на теорията и идеологията, които скриват действителността. Затова и повечето икономически експерти не виждат приближаването на финансовото бедствие, докато вълната не ги залее, затова и повечето спецове в държавническите дела и военните стратегии могат да бъдат надхитрени от изненадващата атака на врага.

Както добре знае всеки, отворил някога сърцето и ума си за куче, тези същества имат емоции, много подобни на нашите. Поради обърканата си същност и тесногърдия си материализъм, обичайните аргументи срещу тази истина са до един софизми или още по-зле, догматични твърдения на наука, която на практика се превръща в сциентизъм.

Онази вечер, когато се прибрахме в къщата на хълма, Трикси заяви: „Това е моето място“. Тя изразяваше радостта си, че най-после има свое място в света, което няма да изгуби.

Чувството на Трикси за принадлежност продължи да нараства, също като мястото ѝ в сърцата ни. По-късно, в един не толкова значим, но прекрасен момент тя отново потвърди декларацията си по съвсем различен начин.

Бяхме организирали парти в къщата на плажа и всички толкова се забавлявахме, че последните гости си тръгнаха чак в дванайсет и половина през нощта, а чистенето продължи до два. Не се бяхме подготвили да пренощуваме там и трябваше да се върнем в къщата на хълма.

Няма друго куче, което толкова да обича хората, колкото Трикси. Убеден съм, че то беше заложено в природата ѝ, но беше и допълнително развито от ККН, които обучават питомците си да не обръщат внимание на други кучета, докато са на работа. Трикси бе срещала само неколцина души, които не харесваше, и получаваше огромно обожание в замяна. Когато имахме парти, винаги обикаляше между гостите, докато капне от изтощение.

И сега силите ѝ едва стигнаха, за да се качи в багажното отделение на джипа. Обикновено се свиваше на кълбо и задрямваше.

Може би защото си тръгнахме към мястото, което възприемаше като свой дом, този път не искаше да се отдели от нас. Когато седнах зад волана и запалих двигателя, Трикси изскочи от багажника, прегази през задната седалка и се настани в скута на Герда. С тридесетте си килограма и гъстата си златиста козина тя изглеждаше по-голяма от майка си. Сгуши се в Герда, подпря брадичка на прозореца и въздъхна доволно.

„Това е моето място“, ясно казваше тя толкова трогателно, че Герда не се и опита да премести косматата си дъщеря. На път за вкъщи Трикси започна да похърква, замъглявайки прозореца с топлия си дъх, сгушена на сигурно място в любящи ръце.

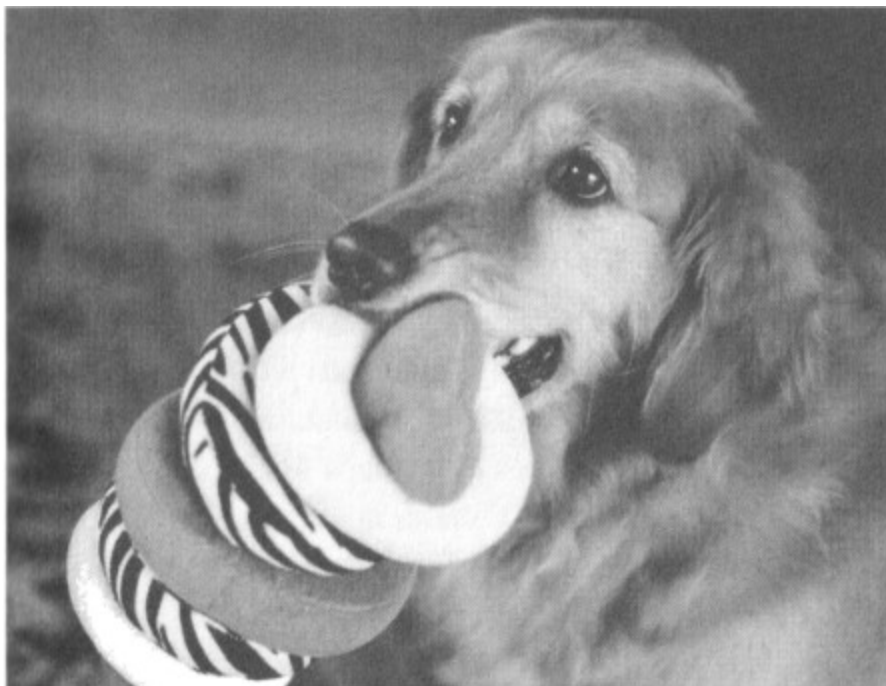
Кучетата може и да се привързват към дадено място, също като хората, но единственото място, което обичат повече от всички останали, е мястото, на което се намира техният човек. Когато напуснехме къщата на хълма в Харбър Ридж нейният дом щеше да стане мястото, на което я отведохме ние.

Когато грубият строеж на къщата беше готов и прозорците бяха поставени, Трикси обиколи всички стаи, постоянно махайки с опашка. При всяко следващо посещение тя изпитваше видимо удоволствие,

докато подскачаше наоколо, сякаш очарована от стила на Франк Лойд Райт, вдъхновил проекта.

След като месеци наред наблюдавахме въодушевлението ѝ, изведнъж осъзнахме кое ѝ харесва най-много. Къщата в Харбър Ридж беше викторианска, с високи прозорци, разположени над главата ѝ. В новата къща прозорците в много от стаите бяха по метър и половина широки и стигаха от пода до тавана. Там, където гледките си струваха, целите стени бяха в прозорци — огромни стъклени повърхности в дървени рамки, благодарение на които външният свят влизаше в дома ни. В Харбър Ридж Трикси можеше да погледне навън само през няколко френски прозореца. На новото място, накъдето и да се обърнеше, виждаше природа и душата ѝ литваше.

10. МОЛЯ ВИ, НЕ ПРАЩАЙТЕ КУЧЕНЦЕТО МИ В ЗАТВОРА

На първата ни семейна Коледа, шест седмици след сватбата, двамата с Герда имахме твърде малко пари, за да украсим елхата толкова великолепно, колкото ни се искаше. Два комплекта цветни лампички, две кутии евтини украшения и един пакет ледени висулки от алуминиево фолио разтегнаха бюджета на ръба на скъсването.

Бяхме обзавели цялата къща, която наехме, за сто и петдесет долара, дебнейки добри сделки на всеки търг в околността. Това се оказа ефективна стратегия, но едва след като се усетихме, че и двамата вдигаме ръка и наддаваме един срещу друг. Диванът за три долара изглеждаше прекрасно, след като му оправихме пружините и го претапицирахме с евтина, привлекателна материя. Сложихме крака на стара врата, боядисана в черно, и тя се превърна в японска маса за хранене. Вместо столове използвахме дебели възглавници, които Герда заши една за друга на шевната си машина. Напълнихме ги с накъсани

найлонови торбички (предимно меки пликчета за хляб, за да не шумят), които семействата ни и техните съседи ни бяха събрали. Седяхме на тях с кръстосани крака. Спяхме върху странна комбинация от канапе и легло на колелца, на не повече от педя от земята.

Когато ни дойде на гости, майка ми се разплака от жал за бедността ни.

— Вие ядете на *пода* — каза тя, подчертавайки последната дума от всяко изречение, сякаш четеше молитвено слово. — Спите на *пода*. Нямате си дори *печка*. Нямате *телевизор*. *Ядете на пода*.

Тя ни обичаше. Искаше най-доброто за нас. Цял живот бе живяла, без да е сигурна дали на следващия ден ще има покрив над главата си, а виждайки нашия скромнен, но щастлив дом, реагираше така, сякаш живеем в кашони някъде из бедняшките коптори на Калкута.

Първото ни коледно дръвче не заслепяваше с украсата си. Под него нямаше купища с подаръци. Но ние бяхме заедно, вече не живеехме поотделно, сам-сами в света, имяхме чудесен електрически котлон, не си губехме времето с телевизия, защото няхмахме, а ако паднехме нощем от леглото, нямаше да се ударим. На Бъдни вечер, щом се смрачи, заваля сняг на снежинки като сребърни долари и ние излязохме да се разходим в магичната нощ, сякаш се бяхме пренесли в Нарния.

Тридесет и две години по-късно, с приближаването на първата ни Коледа заедно с Трикси, очаквахме празника със същото удоволствие, както през онзи далечен декември. Благодарение на успеха на книгите ми, двамата с Герда отдавна си купувахме произведения на изкуството и антики, на които и двамата се възхищавахме, възприемахме ги като подаръци към себе си, а години по-късно спряхме да си разменяме подаръци за Коледа, защото ни изглеждаха твърде голямо разточителство. Ето че сега си имяхме специално куче, което да глезим. Макар и да не можехме да ѝ обясним идеята за Дядо Коледа, няхмахме търпение да изиграем тази роля.

Накупихме плюшени играчки, играчки за дърпане, играчки за хвърляне, още плюшени играчки, плюшени играчки, които можеха и да се дърпат, писукащи топки, неписукащи топки и дори една топка, която светеше, докато се върти. Опаковахме ги в кутии, за да прикрием размера и формата им, сякаш Трикси би останала по-изненадана и

доволна от фризби, което ще извадим от голяма правоъгълна кутия, вместо от плосък пакет с формата на летяща чиния.

Планирахме да отворим подаръците ѝ на Бъдни вечер, след вечеря, когато с Герда някога си разменяхме подаръците. Половин час преди това заведох Трикси на горния етаж за малко игра, която с обичайната си сръчност успях да превърна в спешен медицински случай.

Както може би си спомняте, в началото на съвместния ни живот, изпаднала в необичайно деструктивно настроение, Трикси беше открила къде държим малката стълбичка, занесла си я на горния етаж, наместила я под една маслена картина, която Герда особено харесваше, покатерила се отгоре ѝ и ударила картината с гумената си играчка. Вследствие вече не държахме стълбичката в дългия коридор на горния етаж, а на мен не ми беше разрешено да хвърлям топка, само да я търкалям със специфично движение на китката.

Винаги, когато играехме тази игра, аз коленичех на пода, до голяма степен, защото голдъните са мноооого по-сладки, когато ги гледаш от тяхното ниво, вместо отгоре. С времето играта стигна дотам, че целта беше колкото да търкулна топката и тя да я настигне, толкова и да се опитам да я надхитря. Изключително бърза, Трикси понякога я улавяше, още докато преминаваше покрай нея, с което елиминираше необходимостта да тича подире ѝ. Но с кутрето, също като с децата, една от целите на играта е да го измориш достатъчно, за да можеш поне през част от вечерта да правиш това, което *ти* искаш. А на три години нашето момиче в много отношения все още си беше малко кученце.

Разработих цял репертоар от мамещи движения, за да обърквам Трикси и да я държа в напрежение дали ще търкулна топката от лявата или от дясната ѝ страна. Навеждах се от лявата ѝ страна, стягах ръката, в която беше топката, така че тя също да се наведе наляво, после много бързо се навеждах надясно, тя — също, след това понечвах да се наведе наляво, но в момента, в който тя изместваше тежестта си натам, все пак търкулвах топката отдясно. Имах милион вариации на тази тема. От време на време успях да търкулна топката между лапите ѝ, което винаги я стряскаше, и тя подскачаше от пода и се завърташе във въздуха.

Освен това я разсейвах, като гледах топката в ръката си и издавах смешни звуци, замерях я със салфетка, точно преди да търкулна топката, извършвах всякакви конвулсивни движения, имитиращи последствията от електрошок, изпусках гранулки за ядене на пода или мяуках като котка. С изкривено от страх лице сочех несъществуващ птеродактил над главата си, което често сработваше, защото въпреки интелекта и образованието си Трикси явно не беше внимавала в часовете по палеонтология и не беше много наясно с формите на живот, съществували в минали геологични епохи, но не и в нашата.

Понякога беше толкова напрегната и готова за скок, че когато топката минаваше покрай нея, тя се спускаше стремително върху нея, светкавично като изгладнял гекон срещу вкусен скакалец. За да успее да я надхитря, трябваше да се приближа на по-малко от метър, така че когато пуснех топката, ръката ми беше зад предните ѝ крака. Може би ти, драги читателю, си достатъчно прозорлив, за да разбереш риска от това движение и неизбежните кървави последици от него. Аз обаче съм само писател и нямам достатъчно познания по физика и динамика на координацията между окото и ръката, за да предвидя резултатите от всеки тъп ход, който правя.

Изпълнявайки конкретния тъп ход, аз се преструвах, че ще търкулна топката отляво, после отдясно, пак отляво, отляво, отляво и накрая наистина я пусках от лявата ѝ страна, точно когато тя погрешно очакваше в последния момент да я хвърля отдясно. В момента, в който топката напусна дясната ми ръка, Трикси мигновено осъзна заблудата си и завъртя глава на другата страна. Отворената ми длан тъкмо се вдигаше нагоре, когато отворената ѝ уста се завърташе наляво с надеждата да улови топката, и един от горните ѝ кучешки зъби мина право през месестата част на ръката ми.

По човешката длан преминава радиалната артерия. Вярно, че на това място тя не е онази примамлива голяма артерия, която би привлякла интереса на Дракула, но все пак щедро захранва множество капиляри. Трикси може би пропусна самата артерия, а определено разкъса един куп по-малки съдове. От ръката ми плисна кръв, а златното ми момиче хукна след топката, без изобщо да разбере какво е станало.

Притиснах раната с другата си ръка, за да намаля колкото може повече количеството бликаща кръв — отчасти заради чисто белия

килим, отчасти поради философското ми убеждение, че кръвта ми не бива да напуска тялото — и се втурнах към най-близката баня — тази на офиса на Герда, грабнах една кърпа от закачалката и увих дясната си ръка.

Трикси се върна с топката и я остави в краката ми, нетърпелива да продължим играта.

— Не сега, миличка — казах аз, — мисля, че един птеродактил ме ухапа.

Тя излезе след мен в коридора и подуши кръвта на пода, но не се опита да я оближе. Ще ми се да мисля, че задръжките ѝ бяха предизвикани от факта, че това е кръвта на любимия ѝ татко, а не от неприятната миризма.

Долу Герда се суетеше около дългоочакваното отваряне на подаръците за първата Коледа на Трикси като член на семейството. Щеше да има вино, сирене и ядки за нас, бисквитки за Трикси, а сега и обилно количество кръв за всички.

Стараяйки се да не пицтя като малко момиченце, аз намерих Герда в кухнята, обясних ѝ какво е станало и я помолих да ме закара до болницата. Оставихме Трикси сама, като строго я предупредихме да не отваря подаръци в наше отсъствие и да не пипа стълбичката.

Дори без да обръщаме внимание на ограниченията и знаците „Стоп“ и въпреки че в навечерието на Коледа улиците бяха на практика пусли, все пак ни трябваха петнадесет минути, за да стигнем до най-добрата болница в района. Признавам, че страдам от предразсъдъци към болници, които се намират по-близо, но се славят с по-висок процент смъртни случаи.

Когато влязохме в спешното, кърпата на ръката ми вече беше толкова подгизнала от кръв, че не си личеше белият ѝ цвят. Въпреки това ни насочиха към регистратурата и двамата с Герда седнахме срещу приятна млада жена, от която зависеше дали ще уреди лечението ми, или ще ме преведе през река Стикс, в зависимост от времето, необходимо за попълване на документите.

Тя ме разпита какво е станало и когато обясних, заключи:

— А, ухапване от куче.

— Не, не — поправих я аз, — тя не ме ухапа. Беше злополука. Играехме си и вината беше изцяло моя.

В кризисни ситуации Герда е истинска скала, така че още преди жената да е попитала за осигурителна карта, шофьорска книжка, адрес и доказателство за принадлежност към човешката раса, тя беше извадила всичко необходимо.

— О, имате същото име като писателя — отбеляза жената, като видя картата ми.

Когато я осведомих, че имам не само същото име, но и същия мозък и гардероб, и отбелязах, че идвам с жена му, тя се разтопи от удоволствие. Заяви, че любимата ѝ книга е „Пазители“, макар че много обичала и „Напрежение“. Докато попълваше формулярите, постоянно спираше, за да ме попита защо нито един от филмите по книгите ми не прилича на съответния роман (защото всички в Холивуд са пълни идиоти), защо избирам жени за главни героини толкова често, за разлика от повечето мъже писатели (защото познавам много интересни жени и дори съм се оженил за една такава), дали някога ще напиша продължение на „Пазители“ (ако не можеш да усъвършенстваш първоначалния разказ, не му трябва продължение) и от какво се страхува Дийн Кунц (да не умре от кръвозагуба).

Кърпата толкова се напои, че по пода закапа кръв.

Може би ще решите, че съм изгубил търпение, но не. Имах три причини. Първо, тя харесваше книгите ми, а макар да не съм готов да умира за почитателите си, с радост бих страдал за тях. Второ, тази жена нямаше откъде да познава философските ми убеждения, според които не биваше да допускам кръвта да изтича от тялото ми. И трето, ако бях на нейно място и се беше появил писателят Джон Макдоналд, държейки отсечения си крак в ръка, аз сигурно щях да му задам хиляда въпроса и дори щях да го помоля да почака, докато изтичам до къщи да взема няколко негови книги за автограф.

Скоро ме настаниха в количка и сестрата ме закара в една стая. Извиках на Герда да се обади на Трикси и да я успокои, че ще се оправя, и тя ми обеща да го направи.

Сестрата също се оказа моя почитателка. Каза, че била чела всичко, което съм издавал, и сега ѝ трябвала нова книга. Попита ме дали някога ще спра да пиша.

— Не и ако оживея — обещах ѝ аз.

Медицинската система се беше задвижила. След минута вече бях в леглото със собствена завеса, и чувах как някой хлипа в другия край

на стаята.

През завесата като магьосник на сцена се появи млад доктор. Беше достатъчно красив, за да участва в „Спешно отделение“, така че явно бях в компетентни ръце.

— Доста кръв — отбеляза той, като посочи кърпата около дланта ми.

— Наистина ли? — учудих се аз. — Мислех си, че преувеличавам, защото, нали се сещате, става дума за моята кръв.

Той разви кърпата и ме попита какво се е случило. Разказах му за играта с топката и хитрите движения, които се бяха оказали недотам хитри.

— Аха, ухапване от куче. Трябва да докладвам в Службата за контрол над животните в Нюпорт Бийч.

Побързах да го поправам. Обясних му, че е било злополука, и отново му разказах как е станало.

— Въпреки това. Щом има замесено куче, законът ме задължава да го докладвам като ухапване. Как се казва кучето?

Трескаво мислех как да го излъжа и дали да не му дам друго име.

— Много дълбока рана — каза докторът, като огледа ръката ми. — Трябва да я почистим и да погледнем вътре. Ще се наложат осем шева, може и десет. Как, казахте, е името на кучето?

Ако му дадох фалшиво име — да кажем Лулу — трябваше да купя друго куче, да го кръстя Лулу и да го предам на служителите от Контрол по животните, които щяха да се появят в дома ни с каски и бронежилетки, въоръжени със сълзотворен газ и автомати. Лулу щеше да бъде съвсем невинна, изобщо нямаше да знае защо я арестуват и затварят в кучешкия Алкатраз за нападение, а аз нямаше да мога да мигна от чувство на вина.

— Трикси. Чуйте ме, нима куче, което се казва Трикси, може да ухапе някого? Тя е много добро куче. Златист ретривър. Вероятно не би ухапала и крадец, който ме бие с лопата по главата.

Докато си говорехме, той казваше на сестрата какви инструменти и материали ще му бъдат нужни, за да почисти и затвори раната. Тя докара стоманена количка с набор от инструменти, които биха развърлували и Ханибал Лектър.

През годините няколко зъболекари, един гастроентеролог и двама интернисти са ми казвали, че имам много висок праг на болка.

Веднъж, понеже не исках упойка, издържах тричасово вадене на зъб с враснали в челюстта корени без новокаин или друго обезболяващо.

Ето че и младият доктор, който искаше да предаде моята Трикси на правосъдието, каза:

— Явно имате много висок праг на болка.

— Сигурно е хубаво, макар че се старая да избягвам ситуации, предизвикващи болка.

— Ще обезболя ръката ви, така че няма да усещате нищо. Трикси има ли всички ваксини?

— Да. Бяс, бордетела, коронавироза, шарка, заушки, чума, онзи вирус, дето превръща хората в човекоядни зомбита по филмите, изобщо за всичко.

— Кой е ветеринарят й?

Оказа се, че познава доктор Уитакър и доктор Лайл.

— Какво ще направят от Контрол по животните, когато получат доклада ви? — попитах аз.

— Не мога да кажа. Не съм запознат с процедурите им. Знам само какво съм длъжен да направя в случай на ухапване от куче.

Фокусиран върху работата си, той дълго мълча. Старателно почисти раната, огледа я, спря кръвотечението и накрая я затвори.

Макар и да се тревожех за Трикси, аз бях признателен, че за разлика от жената на регистратурата и сестрата, докторът не спомена нищо за книгите ми и очевидно не знаеше, че съм известен писател. Нямах намерение да се опитвам да го подкупя, а и не смятах, че ще приеме на сериозно една смъртна заплаха, затова започнах да плача и да го моля да пощади четирикраката ми дъщеря. Бях спокоен, че разказът за самоунижението ми и молбите за специално отношение няма да се озоват в някое жълто телевизионно шоу.

Когато приключи с ръката ми, той рече:

— Е, в бъдеще може би в книгите ви трябва да има повече котки, вместо кучета.

Благодарих му за добрата работа и направих последен опит да го увлека в заговор срещу силите на реда.

— Трикси е куче помощник от „Кучета компаньони за независимост“. Пенсионирах я млада заради операция на ставата. Тя е възможно най-милото куче на света и никак не искам да има досие в полицията. Хайде, Коледа е!

Той се усмихна, поклати глава, след което ми даде рецепта, указания и дата за сваляне на конците.

Герда ме закара у дома и Трикси ни посрещна с любвеобилни ласки, които ние ѝ върнахме с лихвите.

С помощта на чудесен препарат срещу петна бързо заличихме всички следи от кръв по килима, а после решихме да дадем подаръците на Трикси, както бяхме планирали, макар и по-късно. Бяхме твърдо решени да не ѝ позволим да се досети, че всеки момент върху нея може да се стовари тежкият чук на закона.

Никое дете не е получавало подаръците си с такова вълнение и щастие както Трикси. Шумоленето на опаковъчната хартия я караше да се гърчи от радостно очакване. Поиграхме си по малко с всяка играчка, отваряхме ги една по една, като ѝ давахме да подуши и закачи с лапа всеки пакет.

Преди да си легнем, изхвърлихме всички накъсани опаковки, панделки и кутии и наредихме играчките покрай секцията в дневната — двадесет и една на брой.

Откак беше дошла при нас, Трикси всяка сутрин правеше едно и също. Когато излезехме от спалнята заедно с нея за първата ѝ разходка, тя се втурваше надолу по стълбите, завиваше надясно към кухнята и отиваше право в килера, където в голяма херметично затворена кутия държахме гранулите ѝ.

В тази първа коледна сутрин тя слезе по-бързо от обичайното, но не отиде в кухнята, а в дневната. Започна да души подаръците си един по един, сякаш с удивление установяваше, че не е сънувала и всички тези играчки наистина са нейни. След като провери всичките двадесет и една играчки, тя ни погледна и ни дари с най-милата си усмивка.

Предполагам, че лекарят от спешното отделение е попълнил задължителния доклад, но вероятно е добавил някакви оправдателни коментари. Властите така и не ни потърсиха, а Трикси спокойно си живя години наред, без да подозира, че безупречната ѝ репутация е била застрашена поради забележителната липса на двигателна култура у баща ѝ.

11. НЕЩА, КОИТО ГЪРМЯТ

Първия ни Четвърти юли с Трикси посрещнахме, докато още живеехме в Харбър Ридж, където се радвахме на панорамен изглед към Нюпорт Бийч чак до морето, на северозапад до Лонг Бийч и на север до планината Сан Бернардино. При ясна вечер в Деня на независимостта се радвахме на четири или пет зрелищни илюминации — някои близо, други — по-далеч.

Кучетата по принцип не обичат фойерверките. Красивите цветове и светлини не ги впечатляват, но за сметка на това гърмежите ги подлудяват. В почти всички книги, посветени на кучета, има глава, в която подробно се описва как Фидо, оставен сам вечерта на Четвърти юли или по време на силна гръмотевична буря, е нанесъл повече поразии по къщата, отколкото ако я беше прегазил тежкотоварен камион.

Поведението на Трикси и в това отношение не отговори на очакванията ни. Когато фойерверките започнаха, ние излязохме да ги

гледаме от балкона, а златното ни момиче застана заинтригувано до нас. Дори мушна глава между перилата, за да вижда по-добре. Махаше с опашка, вперила поглед в изпъстреното със звезди, палми, магнезиеви цветя и прочие илюминации, които свистяха и пукаха, но все пак не гърмяха. Когато започнаха по-силните гърмежи, спря да маха с опашка и леко се вцепени, но нито затрепери, нито заскимтя.

С времето изгуби интерес към ракетите и римските свещи, но никога не се уплаши от тях. Потрепваше, когато гръмнеше някоя по-силна, но беше достатъчно да я гушнем, за да се успокои.

В Южна Калифорния рядко ставаме свидетели на зрелищни бури. Лек или проливен, дъждът се излива със субтропично спокойствие. Гръмотевици и светкавици имаме средно не по-често от веднъж годишно, макар че могат да минат и две-три години без подобен спектакъл.

Като по-малка Трикси леко се дразнеше на гръмотевиците, но с възрастта разви страх към силните бури. Мисля, че я плашеше не толкова грохотът, колкото съчетанието му с нощта, защото веднъж, когато се случи през деня, тя беше неспокойна, но не и изплашена. Дори се изправи на прозореца, взряна навън, сякаш се опитваше да определи откъде идва звукът.

Една вечер обаче ни връхлетя най-страшната гръмотевична буря, която някога сме преживявали. Не бях чувал такава какофония дори сред планините на Пенсилвания, където рядко валеше без залпове в небесата. Потопът започна преди десет вечерта с взрив, който звучеше така, сякаш космосът бе избухнал.

С Герда вече си бяхме легнали, но не бяхме заспали, и рязко се изправихме, предполагайки, че става дума за друг вид експлозия, докато не последва ревът на проливния дъжд. Трикси скочи от леглото си и нервно затрополи из стаята.

Ние включихме една от лампите. Меката светлина понякога я успокояваше.

Продължиха да ехтят гръмотевици, а грохотът им напомняше зловещи бойни машини, превземащи далечни територии. От време на време прозвучаваше силен пукот и трясък, сякаш основите на света всеки момент щяха да поддадат на нападението.

Трикси не скимтеше и не ръмжеше. Не трепереше от страх. Само ходеше неспокойно из стаята. Всеки път, когато необичайно силен

гръм хвърлеше сини отблясъци, от които прозорците потрепераха, тя замръзваше на място и чакаше да види какво ужасно нещо ще последва. После продължаваше да снове.

Повикахме я да дойде при нас на леглото, но тя искаше да се движи, постоянно нащрек за опасностите, за които бурята предупреждаваше. Когато силните взривове спряха и остана само приглушеният грохот, напомнящ на огромен звяр, ръмжащ насън, тя се върна в леглото си, но остана бдителна и неспокойна.

Нощта или беше белязана от поредица бури, или една и съща буря се завръщаше отново и отново. Всеки път, когато ни се стореше, че трещящото небе ще се успокои, гърмежите започваха отново, още по-силни отпреди.

Накрая, след полунощ, Трикси явно реши, че е по-добре да бъде близо до семейството си, отколкото непрестанно да броди, и скочи в леглото при нас. Насърчихме я да се сгуши, но тя седна в края на матрака, обърната към прозорците със спуснати дървени щори.

Бурята като че ли беше на път да достигне кресчендо, но ескалиращият тътен продължи часове наред. След известно време Трикси се обърна с гръб към прозорците и започна час по час, запъхтяна от тревога, да се примъква нагоре между двамата ни с Герда. Легнали по гръб, ние протягахме ръка да я почешем по гърдите, да я погалим по лицето, да я погладим отстрани, а тя от време на време близваше ръцете ни или завираше студения си нос между пръстите ни в знак на благодарност, че сме там. Не можехме да я убедим да легне, защото явно смяташе, че така ще бъде по-уязвима, отколкото ако е права или поне седнала. Малко след четири сутринта беше стигнала чак до края, опряла гърди в таблата и забила нос в стената.

Дори бурята да ни беше позволила да заспим, страхът и тежкото дишане на Трикси нямаше да ни оставят да го направим. А сутринта ни чакаше работа за вършене и уговорки за срещи. Щяхме да се олюляваме като сомнамбули.

В четири и половина небето най-сетне утихна. Изтощена, Трикси се строполи на леглото, отпусна глава на възглавницата на Герда и завря пухкавото си туловище в лицето ми. И мигновено захърка.

Ние трябваше да ставаме в шест часа, а ни липсваше кучешката способност да изключим като лампа. Знаехме, че ще лежим будни, докато звънне будилникът.

През цялата дълга нощ с Герда не си бяхме казали почти нищо, стремейки се да не се разсъним, в случай че бурята спре и кучето се успокои. Сега, докато Трикси хъркаше между главите ни, Герда каза:

— Цял ден ще съм като пребита... но не бих заменила това преживяване за нищо на света.

Знаех точно какво има предвид. Никога досега не се бе налагало да успокояваме момичето си през толкова продължителен пристъп на тревожност. Ние бяхме до нея и тя черпеше кураж от нас. Така изпълнихме обещанието си, което всички стопани дават на кучетата си: „Винаги ще те обичам и ще те водя сигурно в трудни времена“. А малко неща на света носят такова чувство на удовлетворение, както изпълнените обещания.

12. НЕЩА, КОИТО СЕ ЯВЯВАТ ПРЕЗ НОЩТА

Около една година, след като беше дошла при нас, Трикси направи нещо почти толкова изумително, колкото реакцията ѝ, когато ѝ казах, че знам, че е ангел, преструващ се на куче.

Двамата с Герда седяхме в леглото и четяхме, готови след малко да гасим лампите и да заспиваме.

Трикси се надигна, за да пие вода. На връщане към леглото си тя се протегна по онзи безкрайно сладък начин: с вдигната предница, а останалата част от тялото — издължена назад и към пода, с опънати крака и разперени пръсти, сякаш цялата умора на мускулите ѝ се изцежда през предните лапи.

Не мина и секунда, след като си легна, и скочи отново, прелетя покрай леглото ни и изчезна през отворената врата в коридора.

Тъй като се бяхме загледали в протягането ѝ, видяхме и как изхвърча бързо навън. Никога преди не го беше правила. И двамата си

помислихме: „Крадец“.

Преди да си легна, бях включил алармата, но може би някой вече е бил в къщата. Макар и малко вероятно, това вече се беше случвало няколко години по-рано, преди да вземем Трикси.

Една вечер излязохме да вечеряме и забравихме да активираме системата за сигурност. Когато се върнахме, влязохме през гаража, качихме се по стълбите право към спалнята, заключихме вратата след себе си и нагласихме алармата на нощен режим, което включваше не само всички врати и прозорци, но и движение по коридорите. Не знаехме, че в къщата, в кабинета на втория етаж вече дебне крадец.

Компютризираният глас на алармата съобщаваше по музикалните говорители за всяка промяна в условията. Така натрапникът в кабинета беше разбрал, че е попаднал в капан и че ако помръдне в обсега на детектора за движение, той веднага ще задейства сирена и ще повика полицията чрез записано съобщение. Очевидно беше седнал да помисли.

В това време двамата с Герда се чувствахме в абсолютна безопасност, също като Пух и Тигъра в най-безобидната част на удобната им гора, пригответе се за сън, почетохме час-два и заспахме. В два през нощта алармата писна и гласът на „Хал-9000“ ни информира, че някой е отворил прозореца на кабинета.

Тъй като прозорецът се намираще на втория етаж, на четири и половина метра над алеята от южната страна на къщата, и можеше да бъде достигнат отвън само със стълба, решихме, че е фалшива тревога. Аз изключих системата и отидох в кабинета, за да погледна дали всичко е наред с контактните точки между прозореца и перваза... и видях, че прозорецът е отворен.

Опа. Изтичах до спалнята, въоръжих се и предпазливо се върнах отново в кабинета, за да погледна през прозореца. Нямаше стълба. Някой беше отворил прозореца, за да избяга от къщата, не да влезе. Беше паднал върху навеса над страничната врата на долния етаж, потрошавайки няколко кедрови летви, и оттам беше скочил на земята.

Най-вероятно, след като бе размислил върху ситуацията, крадецът беше решил, че прозорците на втория етаж може би не са свързани с алармената система. Много хора спестяват пари, като не включват труднодостъпните прозорци.

За щастие, хората от които купихме къщата, са били достатъчно параноични, за да свържат дори онези отвори, които могат да бъдат достигнати само от орангутана от „Убийства на улица Морг“ на Едгар Алън По. В противен случай неканеният гостенин щеше да избяга, без някой да разбере, че изобщо е стъпвал у дома. Когато някой от нас намереше отворения прозорец, щеше да реши, че другият го е оставил така за проветрение.

Сега, две години по-късно, когато Трикси скочи от леглото си и се втурна в коридора, се почудихме дали се е върнал същият крадец или е препоръчал къщата ни на свой колега. Вярно, че Трикси не ръмжеше и не лаеше, но тя бездруго почти никога не го правеше, пък и може би се надяваше крадецът да носи бисквитка или топка за тенис.

Последвах я в коридора и я намерих пред вратата на кабинета на Герда. Гледаше нагоре, сякаш установяваше зрителен контакт с някого с моя ръст, усмихваше се и махаше с опашка.

— Трикси, какво става? — попитах аз.

Без да ми обръща внимание, все още вгледана в онзи, когото аз не виждах, тя влезе в тъмната стая.

Дори да не смееше да излае на крадеца, внезапната ѝ поява все щеше да изтръгне от него вик на изненада. Прекрачих прага и светнах лампата.

Трикси стоеше в далечния край на бюрото на Герда, все още загледана в нещо със светнали очи и интерес. А опашката ѝ махаше ли, махаше.

Опашката е средство за общуване, компенсация за липсата на говор. Позицията и движението ѝ или липсата на такова предават настроението и намеренията на кучето. С опашката си то говори с другите кучета, с хората, с котките, с всички същества.

Почти или съвсем никога не се случва куче да маха с опашка на неодушевени предмети. Дори най-глупавото четириного прави разлика между тях и живите същества, които биха могли да разчетат какво казва с опашката си.

Трикси обиколи бюрото на Герда, все още вдигнала поглед нагоре, сякаш невидимият беше излязъл от филма и гостуваше в дома ни. На мен не обръщаше никакво внимание и не реагираше, когато кажех името ѝ или я виках при мен.

После излезе в коридора, спря се и се ухили на измисления си приятел. Изигра малък танц от удоволствие, после отиде в кабинета, където работеше Линда.

Тук отново се повтори представлението от кабинета на Герда, сякаш Дребосъчка водеше госта си на обиколка из къщата.

Когато Трикс и аз, и... който там беше, се върнахме в коридора, Герда също беше излязла от спалнята да види какво става. Трикси като че ли не забеляза и нея.

След като поигра на място от удоволствие, момичето продължи нататък към моя кабинет. Наблюдавахме я как сякаш развежда някого из стаята.

Аз не съм от хората, които виждат призраци или изобщо очакват да видят. Ако искам нещо да ме уплаши и да раздвижи кръвта ми, просто си пускам вечерните новини и гледам какво са намислили последните луди политици.

По-късно щях да напиша поредица от книги за млад мъж на име Чудака Томас, който вижда духовете на мъртвите. Но по това време призраците определено не влизаха в програмата ми.

След като излязохме от офиса, Трикси отново се спря загледана в някого, около метър и осемдесет висок, като махаше с опашка. После постепенно забави махането и съвсем спря. Наведе глава, отръска се и се огледа наоколо. Най-после ни забеляза. Изпръхтя и се ухили, сякаш казваше: „Готино, а?“. После се върна в спалнята, сви се в леглото си и заспа.

Докато обикалях стаите и гасях лампите, се замислих за миналото на къщата и дали някой беше умираал в нея. Дори някой да се беше обесил на полилея във фойето, не можех да повярвам, че духът му още броди тук. Неща, които изглеждат правдоподобни и уместни в алегоричната измислица на романите, не могат да бъдат лесно възприети в истинския живот от човек на здравия разум. Реших да не се тревожа повече. Тогава се сетих, че кучето през цялото време махаше усърдно с опашка. Тя беше очарована от каквото виждаше, а това не би могло да се случи, ако срещу нея е стоял дух със зли намерения.

Някои приятели предположиха, че може да е гонела молец или друго крилато насекомо, което аз не съм видял. Колкото и нелепо да звучеше, обмислих и този вариант. Но като се има предвид колко дълго

продължи всичко и колко добре осветени стаи имаше по пътя ни, няма начин молец или нещо подобно да е убягнало от погледа ми.

Трикси никога досега не се беше увличала по лов на насекоми, с изключение на няколко пеперудки през лятото. И тези гонитби представляваха буйни упражнения, свързани с много скокове и кучешко въодушевление. Нямаха нищо общо със спокойната обиколка на втория етаж онази вечер.

Неколцина души са ми разказвали, че техните кучета като че ли виждат неща, невидими за хората, въпреки че нито един от техните случаи не наподобяваше нашия. Вярвам, че Трикси е видяла нещо, което е намерила за очарователно, но то е останало скрито за моите сетива. Никога няма да разбера какво е било, освен ако в някое друго ниво на съществуване не се съберем отново заедно и в този нов свят тя може да говори.

През останалите почти осем години, в които имахме щастието да живеем с Трикси, тя никога вече не повтори това изпълнение, нито показва други признаци на свръхсетивно поведение. Мисля, че онзи момент беше изпълнен с дълбок смисъл и разкриваше някакво специално качество, което не може да бъде лесно определено, но играеше важна роля за уникалността на това куче.

13. НЮХ ЗА НЕПРИЯТНОСТИТЕ

Дори серийните убийци имат кучета, които обичат и които отвръщат на любовта им, макар да е трудно да си представим Джон Уейн Гейси да плете пуловерче за някое чихуахуа или Джефри Дамър да откъсва вниманието си от колекцията си с отсечени глави, за да се разхожда в парка с лабрадудел.

Може би кучетата на Сталин са били принудени да го обичат, за да не ги изпрати в сибирски трудов лагер, но несъмнено са щели да го обичат и без заплахата от доживотна присъда в ГУЛАГ. Следователно, не можем да сме сигурни, че кучетата са по-добри съдници на характера от хората.

Въпреки че съм чувал много хора да твърдят точно това. Всички сме гледали филми, в които само кучето разпознава, че новата бавачка е насекомоядна психарка, или че милата съседка с жилетката е всъщност формоизменящо се извънземно, което обожава кавърма с човешко.

С времето се убедих, че Трикси умее изключително добре да преценява характера както на хората, така и на другите кучета. Макар да харесваше в една или друга степен почти всички хора, които срещаше, тя изглеждаше безразлична към десетина процента от тях. Не проявяваше страх или враждебност към тази част от човечеството, просто не изпитваше никакъв интерес.

Що се отнася до останалите деветдесет процента, поздравът ѝ винаги се състоеше най-малко от ухилване и махане с опашка. Колкото по-бързо се движеше опашката, значи толкова повече одобряваше човека пред себе си. В половината случаи вдигаше предната си лапа и лекичко закачаше новия си познат, сякаш казваше: „Аз съм тук, виж ме, аз те харесвам, ела долу при мен, за да се подушим лице в лице“. Това изразяваше по-висока степен на одобрение от усмивката и махането с опашка. А ако искаше да покаже, че наистина приема някого, лягаше по гръб и оголваше коремче, за да предизвика възхищението и вниманието на новия си приятел.

Колкото по-дълго живееше Трикси при нас, толкова по-ясно разбирах, че хората, на които даваше коремче, са точно истинските приятели, пред които и аз можех да се оставя напълно уязвим, без страх, че ще бъда нападнат. А онези, към които проявяваше известна резервираност, бяха такива, които и аз много харесвах, но чувствах, че не познавам докрай... макар че лично аз не бих могъл да се ориентирам по-добре, като душа физиономиите им.

Хората, които намирах за студени или неискрени, или по някакъв друг начин ме отблъскваха, неизменно попадаха в десетте процента, към които Трикси оставаше безразлична. Когато ставаше дума за хора, които съм срещал и преди, би могло да се спори, че въз основа на фини признаци в моето отношение и поведение Трикси мигновено е разбирала моето мнение за човека и го е възприемала като свое. Кучетата ни изучават през целия си живот и откриват смисъла и на най-дребните промени в изражението ни и в гласа ни. Но когато виждахме някого за първи път, моето мнение и това на Трикси отново съвпадаха, макар че тя веднага преценяваше проблемните индивиди като недостойни за вниманието ѝ, докато на мен ми трябваше повече време да стигна до същия извод.

Само веднъж реагира толкова негативно на човек, че дори не позволи да я докосне. Трябваше да приема по-сериозно

предупреждението на златното ни момиче.

За да не злословя, няма да посоча нито пола, нито професията на човека, и ще го наричам само Хикс.

Познавах Хикс от почти десет години, но само делово и от разстояние. Две години по-рано, когато бяхме благословени с Трикси, Хикс пристигна в Южна Калифорния заедно с двама свои колеги и макар пътуването им да нямаше нищо общо с нас, с Герда ги поканихме на вечеря. Вечерта не беше изпълнена с искрящи разговори и смях, заради които бих искал да кажа: „Хайде да се редуваме и всяка седмица някой от нас да лети до другия край на страната, за да можем да се виждаме всеки петък до края на живота си“, но все пак беше приятно.

Когато Трикси дойде при нас, беше посрещната не просто като домашен любимец — тя участваше във всички аспекти на живота ни и дори играеше роля в отношенията ми с най-верните ми читатели. Онези от тях, които живеят в Съединените щати и ми пишат по охлювската поща, открай време получават нашия бюлетин, обхващащ дванадесет страници и наречен „Безполезна новина“, с който ги информираме за предстоящите издания, но е предназначен най-вече за забавление, като често включваме хумористични разкази, които съм написал напоследък. Започнахме да пускаме и снимки на Трикси със смешни надписи. Тя пишеше рецензии на новите ми книги, като тържествено се кълнеше, че мнението ѝ не може да бъде купено с бисквитки. Ако в някоя книга липсваше герой куче поне в някоя дребна, епизодична роля, тя никога не му даваше пет звезди. Толкова забавно ми беше да творя от името на Трикси, че тя накрая започна да издава собствени успешни книги, „редактирани“ или „преразказани от Дийн Кунц“.

Като мой бизнес партньор и човек, който твърдеше, че чете и харесва книгите ми, Хикс също получаваше „Безполезна новина“ и беше почитател на Трикси. Случи се така, че дойде отново по работа в Калифорния и ние го поканихме у дома, преди да отидем на обяд.

Обикновено, когато чуеше звънеца, Трикси се спускаше към вратата да види кой е дошъл. Този път също дотича във фоайето, но щом отворих вратата, се обърна и избяга толкова бързо, че Хикс не успя дори да я зърне.

Не се замислих много над реакцията ѝ. Може да беше чула отварянето на вратата на килера в кухнята, където държахме гранулите ѝ. Тя беше убедена, че няма друга причина някой да влиза в килера, освен да ѝ донесе храна.

Поканих Хикс в дневната, побъбрихме си малко и извиках на Линда, за да разбере дали Трикси е при нея. Наистина, момичето беше отишло в нейния кабинет и аз помолих жена си да я доведе.

Трикси слезе предпазливо по стълбите, но остана във фойето, докато Линда влезе и поздрави Хикс. После се опита да се качи обратно с нея по стълбите, но аз я повиках и тя не можеше да не ми се подчини. Пристъпи нерешително към нас с ниско спусната опашка.

— Ела, сладурано, дай ми целувка! — рече Хикс, като се наведе напред от фотьойла си.

Трикси бързо го стрелна с очи и повече не погледна към него, сякаш се страхуваше, че ако го направи, ще се превърне в камък. Хикс продължи да я примамва, а тя отпусна уши, сякаш всички хрущяли в тях се стопиха, и наведе глава така, сякаш очакваше всеки момент някой да я удари.

Когато най-после посмя да влезе в дневната, се приближи до канапето, на което седях аз, и се притисна в крака ми за успокоение. Ако между мен и Хикс не стоеше масивна масичка, вероятно изобщо нямаше да посмее да влезе.

Вече бях разказал на Хикс как Трикси обожава хората и е толкова мило куче, че пред нея Ласи е подивяло и агресивно куче, така че леко се смутих от поведението ѝ. Сега разбирам, че е трябвало да се чувствам по-скоро обезпокоен. Но аз познавах Хикс телефонно от години, макар сега да беше едва втората ни среща на живо. Нямах основание да предполагам, че между външността на този човек и действителната му същност разликата е колкото от роза до глава чесън.

Извиних се, че Трикси може би не се чувства добре, и я заведох горе при Герда. После изведох Хикс на обяд.

— Искам след обяда да разгледам къщата ви на плажа — рече Хикс в ресторанта, веднага след като поръчахме, преди да са ни донесли нещо друго, освен студения чай.

Тези думи леко ме втрещиха, най-вече защото бяха изречени не като молба, а като твърдо желание, даже изискване. Хикс знаеше, че гоня срокове, че работя по много всеки ден и че за да наваксам тези

два часа за обяд, ще трябва да стоя до късно през нощта на клавиатурата.

Напомняйки му за това, аз му предложих да отложим обиколката на къщата за следващия път, когато идва към Западния бряг.

— Просто ми дайте адреса и ключовете и аз сам ще я погледна следобеда — отвърна Хикс.

Тихо, но безпогрешно започнах да чувам в съзнанието си пронизителните цигулки, съпровождащи всяко замахване с ножа в „Психо“.

— Днес бездруго не става — излъгах аз, — защото съм повикал фирма за изтребване на термити. Не можете да влезете вътре.

Поговорихме известно време за термитите, Хикс не изрази никакви особени мисли за тях или за каквито и да било насекоми, после преминахме към мухъла и сухото гниене, които също са проблем с къщите на брега в топъл климат, а после разговорът, неусетно как, се насочи към киното. С всяка изминала минута молбата на Хикс: „Дайте ми ключовете от къщата си, за да поровя в килерите ви“ ми се струваше все по-нереална, сякаш нещо не съм разбрал правилно, а пък типът, който я беше отправил, Лудият Хикс, започваше да изглежда плод на въображението ми.

След като ни поднесоха храната и започнахме да хапваме, Хикс се върна на темата:

— Ще отседна във вашата къща на плажа за няколко седмици това лято.

Пронизителните цигулки отново писнаха в ушите ми, а храната в чинията ми доби вкуса на нещо, гризано от термитите. Усмихнах се, сякаш не виждах нищо нередно в заявлението му, и рекох:

— О, ние не я даваме под наем.

— Да, знам, точно затова почивката ще бъде много специална — ще съм отседнал в чудесен дом, не в хотел.

Обезпокоен от наличието на остър нож между приборите му, аз се опитах да убедя себе си, че този човек явно иска да се посмее за моя сметка. Щях да си повярвам, ако в очите му не се беше появил трескавият поглед на халюцинираща жертва на маларията. Хикс се вираше в мен като Распутин в царя. Макар да не исках да отвърщам на погледа му, ако отклонях моя, можеше да го изтълкува като слабост.

— Не се притеснявайте — увери ме той, — няма да я съсипя.

Естествено, веднага ми светна, че би я съсипал докрай.

— В град като Нюпорт сигурно има много интересни хора — продължи Хикс. — Сърфисти, плажни гларуси и прочие, но няма да правя повече от едно парти на седмица.

— Все пак къщите там са разположени много близо една до друга, а съседите ни не обичат купоните.

— Това си е вашият имот — възрази Хикс, — не могат да ви налагат правилата си.

— По принцип сте прав — чух аз собствения си глас. — Нашите съседи обаче са луди скинхедове, откачени на тема оръжие. Седят си на двора с картечници в скута и цели чували с муниции. Не си е работа да ги дразни човек.

Хикс ме погледна, както сигурно го гледах аз, или иначе казано, сериозно се замисли дали съм с всичкия си.

Вместо да продължа да отвърщам смахнато на смахнатите му изявления, аз дадох на заден:

— Добре, когато решите, обадете се да ми кажете датите и ще го измислим.

Разбира се, нямах никакво намерение да го пускам там, също както не възнамерявах и да отглеждам стадо коне в хола. Явно обаче съм прозвучал искрено, защото Хикс каза:

— Чудесно. Ще бъде много забавно. Естествено, двамата с Герда също ще бъдете канени на партитата.

— Яко — зарадвах се аз.

През останалата част от обяда говорихме за разни неща, все едно нито единият от нас не беше избягал от лудницата, а Лудият Хикс се появяваше само от време на време като изражение на лицето на човека срещу мен, без да има нещо общо с думите му. Докато разказваше някоя смешна история очите му светеха така, сякаш си спомняше страховита среща с бесен тигър, докато лекцията му за заплахите от глобалното затопляне беше изнесена с широка усмивка.

След като оцелях до края на обяда и пътуването до къщи, вместо да бъда удушен с гарота в задръстването, изпитах силно облекчение, че Хикс не пожела да остане у нас за вечеря... и до края на живота ни. Когато си тръгна с колата под наем, му помахях печално, сякаш се прощавам с приятел, чието отсъствие ще превърне света ми в мрачно, сиво място.

Няколко дни по-късно, след връщането си на Източния бряг, Хикс се обади, за да издиктува на Линда пет имена, които да добавим към нашия списък за безплатни книги. При излизането на всеки мой нов роман, изпращам подписани екземпляри на около двеста и петдесет роднини и приятели, за да им покажа, че мисля за тях, и че благодарение на тях животът ми е по-светъл, както и на още петдесетина души като Хикс, които са ми били полезни в бизнес аспектите на живота ми. Петте имена, които той даде, естествено, ми бяха напълно непознати.

Няколко дни по-късно Хикс отново се обади, за да ни даде още пет имена за списъка с безплатни книги. Следващата седмица звънна, за да каже, че никой от тях още не е получил подписаните си книги, затова, ако може, да ги изпратим отново, този път с „Федерал Експрес“. Два дни по-късно пък се обади, за да остави името на своя позната, която неотдавна преживяла тежък развод и имала нужда от рамо, на което да поплаче. Хикс бил уверен, че никое рамо на света не би я утешило по-добре от това на любимия ѝ автор.

Макар някога лично да приемах обажданията от Хикс, това време беше безвъзвратно отминало. Обикновено имахме повод да се чуваме четири пъти годишно, но Хикс започна да звъни по два пъти седмично. Линда се справяше с обичайната си любезност и търпение, но Хикс скоро започна да настоява да говори лично с мен и да дебне кога Линда още не е дошла на работа или е излязла на обяд, с надеждата, че ако съм сам, ще вдигна телефона. Обиждаше се, че оставяме включен секретаря. Все пак нали скоро щяхме да купонясваме заедно с разни гларуси и местни пичове, да си изкараме най-суперското лято на света.

Без обяснения прекъснах бизнес отношенията си с компанията, за която работеше Хикс, след което няхахме повече поводи да разговаряме. Въпреки това обажданията продължиха още две години, както и настояването да изпращаме безплатни книги на хора, имали щастието да се запознаят с моя най-добър приятел Хикс, и с радост научили, че повече няма да се налага да си купуват романите ми.

Онзи ден, когато пуснах Хикс у дома, на Трикси ѝ стигаше с едно подушване през полуотворената врата, дори без да го види, веднага да разбере, че на прага стои човек със силно разстроено съзнание. Избяга,

за да се скрие, а когато бе принудена да се покаже, дори не му позволи да я докосне.

Повече никога не се усъмних в преценката ѝ за когото и да било, а постепенно свикнах да вярвам и на мнението ѝ за другите кучета.

С Герда и Трикси сме ходили в един ресторант с двор на остров Балбоа — понякога само тримата, често и с приятели. Тя винаги се е държала като съвършеното дете, без да причинява никакъв смут.

Една топла августовска вечер, когато всички маси на двора бяха заети, момичето ни зърна друго куче отсреща на улицата, на половин пресечка от нас, което вървеше до стопанина си. Козината ѝ настръхна, тя скочи на крака и излая три пъти.

Трикси беше изключително женствено момиче и нежна като зайче, но гласът ѝ беше силен и свиреп като на петдесеткилограмова немска овчарка на стероиди. При първото излайване клиентите по другите маси буквално подскочиха от местата си.

Аз я хванах за нашийника, придърпах я към себе си и затиснах муцуната ѝ с дясната си ръка.

— Тихо — казах аз, за първи път използвайки командата срещу лай.

Тя изръмжа през импровизирания намордник, но когато повторих: „Тихо“, се успокои. Опита се да провре език между зъбите си, за да оближе пръстите ми. Знаех, че вече ще мълчи, и я пуснах. После се обърнах към хората, които се чудеха кой ще бъде първият изяден и се извиних:

— Съжалявам. Водили сме я тук десетки пъти и никога досега не е лаела.

— Няма проблем — обади се един мъж от по-далечните маси. — Тя е добро куче и познава лошите. Онзи звяр, срещу когото се разлая, е много опасен. Напада по-малки кученца и неслучайно всички жители на острова се страхуват от него. Има защо.

Трикси се беше опитала да ме предупреди, че Хикс не е с всичкия си. Сега пък предупреждаваше кварталния хулиган да стои далеч от нас.

Поръчахме ѝ пилешки гърди на скара.

Трикси не само имаше нюх за неприятностите, но и никога не се колебаеше да се изправи насреща.

Когато живеехме в Харбър Ридж, всяка сутрин я разхождахме по един и същ маршрут — излизахме от нашата задънена уличка и тръгвахме на юг по Риджлайн — улицата, която, както личеше по името ѝ, вървеше по върха на възвишението. На север по Риджлайн се стигаше до стръмен хълм, който не предлагаше удобен терен за тоалетна на Трикси, а тъй като това беше основният приоритет на разходката, единствената възможна посока оставаше на юг.

На около пресечка и половина от нашата къща се нанесе семейство с най-големия ротвайлер, който някога бяхме виждали. Рано сутрин това добиче — да го наречем Бабаитът — лежеше на балкон, който по някаква странна архитектурна приумица беше разположен едва на два метра от земята. Докато се приближавахме по тротоара, намиращ се на може би шест метра от балкона, Бабаитът се държеше така, сякаш наскоро е гледал „Джурасик парк“ и много му се иска да бъде велосираптор. От устата му течеше слюнка, лаеше и ръмжеше. Блъскаше се в перилата на балкона, които се разтрисаха така, сякаш всеки миг щяха да се пръснат на милион тресчици.

Тъй като Трикси вече веднъж беше хапана от куче, двамата с Герда, както и Линда, на следобедните разходки в работни дни носехме лютив спрей, за да отблъскваме евентуални нападения. Спреят може да обезсърчи всяко спуснало се насреща куче, но не нанася трайни вреди. На минаване покрай Бабаита винаги държахме флакона в готовност, с показалец върху бутона. Ротвайлерът не беше вързан. Беше толкова едър, че можеше спокойно да прескочи парапета на балкона и да се приземи два метра по-долу, без изобщо да се нарани. Но като че ли не разбираше колко лесно би могъл да се озове на свобода.

Ден след ден Трикси минаваше покрай Бабаита без дори да го удостои с поглед. Държеше главата си високо вдигната и не бързаше да се отдалечи от владенията му. Напротив, точно там започваше да ходи по-бавно. В продължение на два месеца не показва ни веднъж безпокойство, макар ние с Герда да скърцахме със зъби чак до следващата пресечка.

Един юлски ден обаче очевидно ѝ писна. Онази сутрин я разхождаше Герда. Бабаитът изпаднал в истерия, хвърлял се необуздано срещу перилата, лаел и ръмжал, сякаш бил готов да прегризе дъските. Мис Трикси рязко се обърнала за първи път срещу грамадното същество и вперила поглед право в балкона.

Разтревожена, Герда се опитала да я дръпне, но Трикси беше твърде силна... и твърде решена. За нея това било Ватерло, а нахалникът щял да си го отнесе като Наполеон. Приближавайки към балкона, тя започнала да лае с всички децибели на учудващо силния си глас. Отначало Бабаитът ѝ отговарял, но когато се опитал да я надвика, тя залаяла още по-силно.

Когато застанала точно под него, без да спира да лае, Герда вече пресмятала дали след неизбежната схватка би могла да излезе от болницата преди Коледа. Трикси хубаво се накарала на Бабаита и... след минута той спрял да се мятта срещу парапета. Успокоил се, притихнал и сметнал за най-уместно кротко да си полегне. Щом се убедила, че ясно му е показала какво мисли, Трикси също замълчала, повела Герда отново към тротоара и двете продължили сутрешната си разходка.

Бабаитът повече никога не излая срещу нас. Всяка сутрин си лежеше на балкона и гледаше как Трикси минава покрай него с Герда или мен. Трикс ни най-малко не се притесняваше от него, защото му беше показала, че знае само да се репчи. Добре беше преценила характера му и го беше поставила на мястото му, едва след като започна да я дразни повече от поносимото.

Благодарение на невероятния си нюх, Трикси умееше веднага да открива кои хора или кучета носят неприятности и кои — не.

* * *

Научихме се, когато Трикси говори, ние да слушаме.

Понякога минаваха месеци, без да издаде по-силен звук от въздишка или тихо сумтене от недоволство, което дори не можеше да мине за ръмжене. Затова човек би си помислил, че когато излае, ние веднага ще се притесним и ще поискаме да знаем какво я е накарало да се обади.

Вместо това ние така свикнахме с мълчанието ѝ, че когато залаеше, го възприемахме като нетипично поведение, което трябва нежно да обезкуражим, за да не се подхлъзне по наклонената плоскост и от тих компаньон да се превърне в дразнещо, лаещо същество. Не ни съдете твърде строго: все пак сме само човеци.

Една събота двамата с Герда работехме в съседните си кабинети — тя върху счетоводни документи, аз върху една книга с приближаващ краен срок. С приближаването на края на „работното време“ двамата се разбрахме, че ще вечеряме пица. Тънката пица „Диджорно“ заемаше такова важно място в живота ни, че всеки момент можеше да преминем биологичната граница и да започнем да излъчваме аромат на сирене и пеперони през порите на кожата си. Герда отиде в кухнята да загрее фурната, а после се върна в кабинета си да довърши въвеждането на данните.

Петнадесетина минути по-късно Трикси, която се бе приближила до бюрото ми, без да издаде звук, нададе единичен, оглушителен лай. Аз се изстрелях от стола си, все едно това беше гърмеж на оръдие, а аз — клоун.

Гравитацията ме върна обратно на мястото ми. От страх да не изгубя тона на един абзац, който се надявах да завърша преди вечеря, издадох командата, която до момента бях използвал само веднъж: „Тихо“.

Тя се отдалечи. След малко от кабинета на Герда се разнесе същият лай, от който прозорците се раздрънчаха. После чух Герда да казва: „Тихо, мис Трикси. Изплаши ме“.

Златното момиче се върна отново при мен, прокрадвайки се тихо като крадец, и пак ме изстреля от стола с две яростни излайвания. Изглежда ме с изражение, издаващо пълно разочарование, но аз вече бях схванал, че не протестира срещу продължителната ми работа. Щръкналите уши, трепкащите ноздри и целият език на тялото ѝ говореха, че има важни и неотложни новини.

Чувствайки се като таткото на Ласи, който се опитва да разбере дали този път Тими е паднал в кладенец или се е озовал в горящ хамбар, аз попитах:

— Какво има, моето момиче? Покажи ми.

Тя бързо излезе от стаята и аз я последвах.

Кабинетите ни се намират в отделно крило на къщата, изолирани от основната жилищна част. Трикси се спусна по коридора, в който държа по едно копие от около пет хиляди издания на моите книги на различни езици. Когато писането ми не върви, тази колекция ми вдъхва увереност: щом съм успявал и преди да завърша романите си, ще завърша и този.

Коридорът на кабинетите се свързваше с главния коридор и Трикси зави надясно по него. Тя ускори крачка, поглеждайки бегло назад, за да се увери, че не съм спрял да се наслаждавам на червените цветове на моите новозеландски циганчета^[1] в двора. Неспособността на хората да се концентрират продължително време може силно да нервира кучето по време на мисия.

Последвах я в дневната, където усетих неприятната миризма на изгоряло. Трикси вече тичаше, като за всеки случай излая, за да бъде сигурна, че няма да се захвана пътем да подреждам възглавничките на дивана.

Щом стигнах до кухнята, видях тънки сиви езици от дим, които излизаха от вентилационните отвори под вратичката на фурната. Всяка печка „Термадор“ има вентилатор, който засмуква миризмите и парите и ги отвежда по специален димоотвод над покрива. Подобни на пипала на октопод езици от сажди се гърчеха в помещението и красноречиво показваха, че вентилаторът не е успял да се справи с пушека, насъбрал се във фурната.

Кое то не беше никак хубаво.

Надникнах през стъклото на фурната и видях, че вътре нещо гори. За миг не можах да различа какво точно, но после видях, че е ръка, подпряна на чуканчето на китката си.

Горяща ръка!

Онези, които никога не са чели романите ми, често — погрешно — си мислят, че пиша книги на ужасите. Ако и вие сте от тях, може би си мислите, че най-редовно откриваме горящи части от тела в печката си. Уверявам ви, че не е така.

Това беше нещо съвсем ново за мен и толкова зловещо, че за секунда едва ли не очаквах ръката да ми помахва, да вдигне палец или да ми покаже среден пръст. После обаче осъзнах, че това изобщо не е ръка. Някой беше забравил кухненска ръкавица вътре.

Изключих фурната и през прозорчето наблюдавах как пламъците утихват, изгорили всичкия кислород вътре. Вентилаторът постепенно изсмука всичкия дим нагоре и въздухът в кухнята също се проясни.

Овъглената ръкавица изглеждаше още по-зловещо и от пламтящата. Реших, че тя иска просто да отворя вратичката, затова оставих чистенето за някого друго.

Трикси беше успяла да подуши надвисналата заплаха от разстояние, от което никой човешки нос не би могъл да долови и най-слабия мирис на дим. Вечерта я почерпихме с допълнителни лакомства... но само при условие че не споменава за случая на мечока Смоуки.^[2]

[1] Цветето импациенс, Нова Гвинея. — Бел.прев. ↑

[2] Мечокът Смоуки (от англ. smoke — дим, пушек) — герой, създаден от Горската служба на САЩ, за да образова обществото за рисковете при горски пожари. — Бел.прев. ↑

14. СВОБОДА НА СЛОВОТО

Ако едно куче наддаде няколко килограма, то ни най-малко няма да се притесни, защото не притежава човешката суетност. Кучето има идеалното прикритие за всички физически недостатъци: козина.

Започнат ли да предлагат трансплантиране на козина за хора, аз пръв ще се наредя на опашката за пълна промяна от глава до пети, след което лично ще се погрижа за повишаването на приходите на всички сладкарници и сладоледаджийници в цяла южна Калифорния.

И двамата качили по няколко килограма над желаното тегло, с Герда решихме да подиетуваме и една седмица да ядем по-леки храни. На вечеря с Трикси в ресторанта с дворчето си поръчахме салати без сос и пилешки гърди на скара с гарнитура от тиквички и моркови. Когато приключихме, се чувствахме много доволни от себе си, но гладни. Не искахме да нарушаваме дисциплината си и да се тъпчем с десерт, но мисълта за още една салата ни привличаше не повече, отколкото възможността да изядем салфетките си. Аз съм способен

обезпокоително бързо да убедя себе си за неразумни действия и макар обикновено да ми е трудно да накарам Герда да изостави характерното си благоразумие, когато е гладна, тя е по-уязвима. Обясних ѝ колко добре би било да завършим вечерята с начос, които, твърдах аз, стават и за анорексици, стига само да кажат: „Задръжете заквасената сметана“. Гуакамолето, сиренето, царевичният чипс и черният боб бяха диета, с която слабите като вейки модели оцеляваха години наред, или поне така бях чел в Уикипедия или на друго не по-малко надеждно място. Герда беше в настроение да бъде заблудена и скоро на масата ни се появиха начос в поднос, достатъчно голям да побере печено прасенце.

Обикновено сме толкова дисциплинирани, че през годините, откакто Трикси беше с нас, никога не бяхме поръчвали начос. Симфонията от аромати пробуди неизвестни до момента страсти у нея и тя се надигна от земята, за да седне до стола ми с изписан на лицето отчаян копнеж.

Аз бях лошо момче и ѝ предложих три-четири царевични парченца чипс с топено сирене и малко гуакамоле.

— Искаш ли малко начос, Дребосъчке?

Нямаше нужда да я подканям. Взе ги едно по едно и ги схруска с огромно удоволствие, но когато казах: *No mas*, се върна под масата.

Веднъж мотивирани, хората със силна воля започват разумна диета и не могат да бъдат лесно изкушени да се поддадат на тъмни кулинарни увлечения. На следващата вечер двамата с Герда ядохме салата с пиле и отново завършихме с начос.

Аз пак почерпих Трикси с няколко парченца със сирене, топнати в гуакамоле. „Искаш ли малко начос?“ Както и преди, тя не им се намръщи. Веднага познаваше угодните на душата вкуснотии. Угодни на душата и на тялото са различни неща, но на мен ми се струва, че това, което е добро за първото, не може да е лошо за второто, макар да не съм лекар.

След това прекъснахме спиралата на лудостта и следващите три месеца не си поръчвахме начос. Успяхме да се отървем от излишните килограми, без да прибъгваме до липосукция или ампутация.

Дванадесет седмици след гуляите с начос аз бях в кабинета на Линда, а Трикси се беше излегнала щастливо в легълцето си, прегърнала с лапи огромен плюшен рак. Тримата с Линда и Илейн се заговорихме за нови ресторанти. Аз бях дошъл от другия край на

къщата, за да проверя дали наистина работят на бюрата си или местата им са заети от манекени. Трябваше и да взема един договор, който да прегледам. Естествено, щях да си изляза без папката, да се върна в кабинета си и да се наложи да измина отново целия път, което щеше да ги развесели повече, отколкото е редно за едни съвестни служители. Междувременно, докато летяха препоръки за този или онзи ресторант, Линда вметна:

— А, и ако отидете там, непременно си поръчайте от знаменитите им начос.

В момента, в който изрече вълшебната думичка, Трикси скочи от леглото си, захвърли плюшения омар и се втурна към Линда с влюбен поглед, очаквайки царевичен чипс със сирене и гуакамоле. Опашката ѝ се мятеше в унисон с последните тактове от „Болеро“, а от бърните ѝ течеха лиги. Беше чувала думата може би по четири пъти всяка вечер в ресторанта, общо осем, но ето че три месеца по-късно реагираше на секундата.

След пет години учене на френски в гимназията и колежа аз все пак не мога да кажа и едно смислено изречение на този език. Струва ми се разумно да предположа или че усвояването му би било много по-ефективно, ако човек всеки ден получава начос за награда, или че с подходящата мотивация кучетата могат да научат френски.

И в двата случая реакцията на Трикси на тази възхитителна дума изобличава в лъжа някои теории за кучешката интелигентност и памет. Показва още, че кучетата разбират по-добре смисъла на живота, в сравнение със значителен брой хора.

Не, нямам предвид, че смисълът на живота е чиния с начос. Но способността да намираш радост в такива скромни неща като начос е важна стъпка към откриването му.

Много от нас умират, без никога да са познали съвършената радост, отчасти защото постоянно преследваме една или друга форма на материализъм. Търсим смисъла във вещите, в стремежа към космична правда за земните ни несгоди, в постигането на власт над другите. Но един ден Смъртта ни разкрива, че сме пропилили живота си в тия студени страсти, защото фанатизмът винаги задушавал любовта, освен към идола, на когото се кланяме.

От друга страна, кучетата се хранят с увлечение, играят с въодушевление, работят щастливо, когато им се удаде възможност,

отдават се на чудото и мистерията на света и обичат до полуца. Човешкото сърце се поддава на завист, завистта води до силен ламтеж, а онова, за което ламтим, се превръща в обект на всепоглъщащо, неудовлетворено желание. Ако живеем без завист, със смирението на радостната признателност на кучетата — начос! топка! време за гушкане! — ще бъдем готови дори за Смъртта, когато дойде при нас, доволни, че добре сме оползотворили дара на живота.

* * *

Когато живеехме в Харбър Ридж, на ежедневните си разходки минавахме покрай комплекс от три тенис корта на склона на хълма, до които се слизаше по стълби, обградени от високи дървета. Сутрин, малко след съмване, а понякога и късно следобед, там нямаше никого. На Трикси винаги ѝ се искаше да изследва безлюдните кортове и околностите им за изгубени топки.

Понякога не намираше, но друг път откриваше толкова много, че целите ни джобове се издуваха. След успешен лов походката ѝ ставаше по-скоклива и току подушваше джобовете ни със същата наслада, с която Чичо Скрудж се гмурка в съкровището си.

Един ден Герда се върна от разходка с една-единствена тенис топка, която ми връчи като тайнствен предмет с изключителен смисъл. По време на претърсването на кортовете се случило нещо, което я накарало да потръпне от почуда и да се изпълни с чувство, което би било твърде мило, за да се нарече тъга, но и твърде нежно, за да се нарече по какъвто и да е друг начин. Заразказва ми нерешително, сякаш се боеше, че думите ѝ ще прозвучат нелепо.

Герда никога не си измисля и не преувеличава. Напротив, понякога орязва колоритните детайли, защото, макар и верни, ѝ се струва, че с тях омаловажава основните факти. Ако собственият ѝ разказ звучеше невероятно, истинското събитие трябва да е било още по-изумително.

Както винаги, Трикси искала да потърси топки за тенис и повела Герда надолу по стълбите, като междувременно оглеждала всички храсти и канавки за ценните награди, които агресивните играчи са изхвърлили през оградата. Този път обаче останала разочарована.

Герда се качила обратно към улицата, следвана от Трикс. Но като стигнали до тротоара, нашето момиче се спряло и се обърнало назад към кортовете. „Хайде“, подканила я Герда, но Трикси не се подчинила. Не дърпала, но се опъвала на поводата. Вдигнала поглед към майка си, отворила уста, издала муцуна напред, сякаш се опитва да издаде звук, и казала:

— Боу!

Този звук, напомнящ на възклицанието „оу“ с „б“ отпред, бил толкова различен от всички други звуци, издавани от Трикси дотогава, и съпроводен от толкова сериозен израз и такова напрежение в цялото ѝ тяло, че Герда се поколебала. Гледайки я съсредоточено в очите, Трикси повторила:

— Боу!

Като го чула отново, Герда осъзнала, че ѝ звучи съвсем като английската дума „ball“ (топка), поне доколкото гласовият апарат на куче позволява това.

Когато Трикси за трети път излаяла „Боу!“, Герда я попитала:

— „Топка“ ли? „Топка“ ли казваш, миличка?

— Боу! — потвърдила Дребосъчка още по-напрегнато.

Герда усетила силния копнеж на кучето — не за топката, а за способността да изрази желанието си. Момичето трескаво се опитвало да предаде емоцията си не с опашката или с езика на тялото, или по какъвто и да било друг начин, типичен за вида ѝ, а с дума.

Завладяна от невероятно чувство на близост със златната си дъщеря, Герда казала:

— Вече търсихме топки, миличка. Тази сутрин няма.

— Боу! — повторила Трикси, почти умолително.

— Добре — склонила Герда, — хайде да потърсим отново.

В мига, в който отпуснала поводата, Трикси я повела отново по стълбите. Слезли до средата, където Трикси свърнала от стъпалата и се мушнала в някакъв храст. Когато се върнала с величаво вдигната глава, в устата си държала топка за тенис.

Не само доволна от намереното съкровище, но и тържествуваща, че е успяла да предаде мисълта си с дума, Трикси продължила сутрешната си разходка в още по-приповдигнато настроение от обикновено, като честичко поглеждала към майка си и дъвчела многозначително топката си.

Отдавна усещах, че това куче копнее да говори, и знаех, че Герда ми разказва съвсем точно какво се е случило, макар и в стремежа си да предаде основното, да беше орязала по-шарените подробности.

Случката я беше трогнала. Колкото нежни чувства изпитваше към момичето ни, след тази сутрин те станаха още по-силни.

Една сутрин, няколко месеца по-късно, аз разхождах Трикси, но имах твърде много работа и не можех да ѝ отделя цял час, затова сведох маршрута до четиридесет минути. Едно от нещата, които съкратих, бяха тенис кортовете.

На минаване оттам Трикси ме дръпна към тях.

— Не днес, нямаме време, съкровище — казах аз и внимателно подръпнах поводата.

Тя спря и не пожела да продължи напред. Наведох се, за да я почеша по гърдичките и зад ушите, както правех понякога, за да я убедя да ме последва, вместо да ѝ давам команди. Тя изкриви лице, сякаш се прозяваше, но не издаде и звук. После издаде глава напред, но не за да потърси още ласки, а за да привлече вниманието ми, и каза:

— Боу.

Тъй като от няколко седмици не се бях сещал за разказа на Герда, желанието ѝ ме изненада. Думата звучеше точно така, както жена ми я беше произнесла, но изправен очи в очи с Трикси, звучеше много по-ясно, отколкото си представях. Може би това се дължеше на напрежението в тялото ѝ, на израза на лицето ѝ, на отчетливата извивка на горната ѝ устна, също като на човек, изричащ думата „ball“, на силата на погледа ѝ.

— Боу.

Това не беше папагалска имитация — дума, повторена без всякакъв смислен контекст. Тази дума и оформянето ѝ бяха премислени и тя я използваше точно в момента, в който можеше да ѝ донесе желаното нещо.

— Боу.

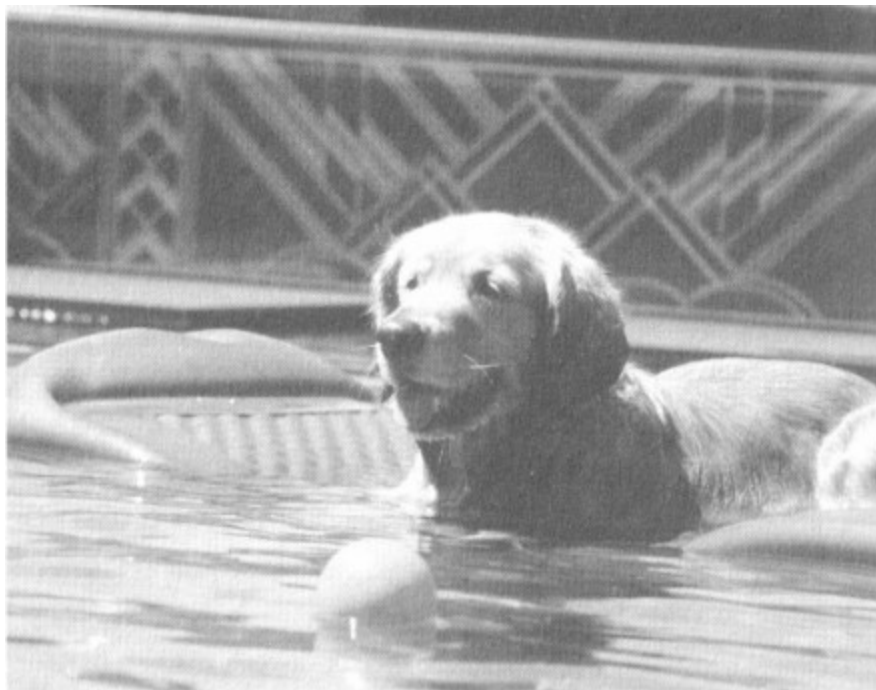
В този забележителен момент Трикси се опита да прехвърли мост над пропастта, деляща съществото, което не може да говори, от онова, което може, и успя, защото предаде мисълта си с дума. Постигнението ѝ беше вдъхновяващо и същевременно отрезвяващо и дори малко тъжно, защото триумфът ѝ подчертаваше невъзможността да го повтори.

Целунах я по челото и казах:

— Права си, Дребосъчке. Ако се налага да съкратя разходката, не бива да отрязвам точно онази част от нея, която най-много обичаш. Хайде да отиваме на лов за топки.

Тази сутрин тя намери толкова много, че напълни всички джобове на якето ми.

15. ВОДА, ПОЧУДА, ПИСАНЕ

Златистите ретривъри са водни кучета — селектирани са, за да плуват в езерото и да ви носят застреляните патици. Понеже от дете обичам Дъфи и Доналд Дък, никога не съм стрелял по патици, това би било истинско *анимационогероеубийство*. И така, на Трикси никога не ѝ се удаде да докаже достойнствата си на ловно куче.

В къщата ни в Харбър Ридж обаче имаше басейн. В него разбрахме, че тя е по-добра плувкиня и от двамата ни. Преди да я осиновим, рядко използвахме басейна, но когато тя застанеше на френските прозорци, вперила поглед в слънчевите отблясъци на водата, и въздъхнеше, не можехме да устоим на изкушението да се топнем заедно с нея. Герда, която така и не бе имала възможност да се научи да плува, реши да опита с плувки. Докато махаше усилено с ръце и крака от единия край на басейна до другия, Трикси плуваше с нея, но не успоредно, а като постоянно правеше кръгове около нея — сякаш да ѝ покаже как се прави или може би да се пошегува с нея.

Макар че обожаваше да плува, Трикси никога не влизаше в басейна без покана. Понякога слизаше по стъпалата, но по-често събираше крака, стягаше тяло и скачаше вътре със силен плисък. За един час игра излизаше десетина пъти навън, почиваше по няколко минути и отново се цопваше.

Имаме големи плоскости от пореста гума за басейн, върху които човек може да полегне във водата, за да се пече на слънце. Втория път, когато взех Трикси да поиграе във водата, щом тя излезе да си почива навън, взех една от дъските и се опънах върху нея. Изтегнат по гръб, я гледах как ме наблюдава с голям интерес. С повдигната и издадена напред глава, тя се дивеше как се нося по водата без никакво усилие.

Както се препичах на слънце, изведнъж ме обзе чувството, че всеки момент ще се превърна в герой от анимационен филм. Отворих очи и видях Трикси, застанала на ръба на басейна, със събрани крака и маниакална усмивка.

— Не! — извиках аз, но тя скочи право върху дъската, обърна я и потопа и двама ни под водата.

Когато изплувах на повърхността, я видях как маха неистово с лапи към дъската и се опитва да се покатери отгоре ѝ, но тя постоянно се обръща. Задържах дъската, притискайки единия край под водата, така че Трикси да може да плъзне предните си крака върху нея, а после, държейки все още дъската с една ръка, с другата ѝ помогнах да се качи.

Съдейки по изражението ѝ, това беше едно от най-удивителните и приятни преживявания в живота ѝ. Тя лежеше с разперени задни крака и сгънати предни, виреше високо глава и се оглеждаше наоколо с почуда. „Плавам! По водата! Без да гребя с лапи! Гениално! Моят татко е гений!“

Докато я влачех от единия край на басейна до другия и после обратно, тя дишаше развълнувано от удоволствие. Издаваше очарователен звук — не скимтене, а тих израз на пълен кучешки екстаз: „Движа се! През водата! Без да плувам! Невероятно! Моят татко е невероятен!“.

Отначало несигурно, после по-уверено тя се изправи на дъската, докато я дърпах от единия край на басейна до другия. Малката ми сърфистка!

През следващите години Трикси прекара повече време върху плаващата дъска, отколкото плувайки във водата. Научи се да се качва без помощта ми, като избутваше дъската до някой ъгъл на басейна, където да не може да ѝ избяга, и се покатерваше отгоре ѝ.

Аз пък се дивях на веригата от разсъждения, която ѝ е била необходима, за да достигне до извода, че може и сама да се справи със ситуацията.

Докато се носеше по водата, Трикси обичаше да играе с мен с една малка, куха гумена топка с дупка. Аз държах топката между палеца и показалеца си и я движех по повърхността на водата, а момичето внимателно я наблюдаваше. Изведнъж дръпвах топката надолу, без да изпускам въздуха от нея. Трикси възбудено махаше с лапа във водата, опитвайки се да грабне съкровището, докато аз го движех наляво, надясно и в кръг. После отново го поднасях под муцуната ѝ, все още под водата. Тъй като въздухът не беше изпуснат, а дупката сочеше към дъното, щом я пуснех, топката изплуваше и литваше на няколко сантиметра във въздуха. Трикси я гледаше как се издига и често я улавяше в полет, като изскочеше над водата.

Един ден, докато я разхождах със сала, тя хвана топката с лапи и я натисна под водата, както бе виждала да правя аз. Вгледа се замислено в потопената синя сфера. Когато спрях сала на място, Трикси пусна топката и тя изскочи от водата. Улови я с уста във въздуха. Повтори го няколко пъти, много съсредоточено, а после вдигна глава и ме погледна в очите.

Аз също я погледнах и пошепнах:

— Какво умно момиченце си ми ти!

Тя се ухили и изпръхтя, доволна от похвалата.

Дребосъчка учеше нови номера и дори, също като хората, усвояваше нови гледни точки. През първите си няколко години в семейство Кунц тя като че ли се фокусираше изцяло върху земния свят. Не се интересуваше от птиците и сякаш не забелязваше нищо, което се случваше над височината на покривите. Не бях се замислял колко странно е това, докато не ми хрумна, че в историческата си роля на партньор в лова ретривърът трябва да проследява полета и падането на простреляната птица, за да може да я донесе на господаря си. Може би обучението ѝ на куче помощник беше заличило навика да гледа към небето.

Когато виждахме зайчета на поляната, тя с голямо удоволствие ги дебнеше, но никога не ги гонеше и не правеше опит наистина да улови някое. Винаги се прокрадваше подчертано тайно зад набелязаното зайче, като напредваше сантиметър по сантиметър: бавно повдигаше лапа, замръзваше на три крака, чакаше, чакаше, леко я поставяше на земята, чакаше, чакаше, вдигаше следващата лапа... Пропълзвяваше до „плячката“ си като в кучешки балет на забавен кадър и дори когато зайчето първо я виждаше, тя обикновено стигаше доста близо до него, преди то да избяга. Ако не успееше да скъси забележимо разстоянието, продължаваше по пътя си без коментар, но когато се приближеше достатъчно, за да може да го хване, ако поиска, вдигаше поглед и се ухилваше, сякаш казваше: „Виждаш ли, татко, много ми харесва как живеят хората, но мога да живея и като дивите животни“.

Веднъж двамата с Трикси си плувахме — по-точно, тя си лежеше на дъската, а аз я разхождах насам-натам из басейна — когато ниско над брега се появи обичайният за небето над Калифорния цепелин на „Гудиър“ и зави навътре към сушата, към хълма, на който живеехме ние.

Цепелинът, който обикаляше на височина едва шестдесетина метра, беше впечатляваща гледка. Двигателят и перките му вдигаха помалко шум от помпата на басейна и той се извисяваше над нас тихо като привидение.

Заради ниската му височина Трикси го забеляза, докато се приближаваше, и изрази учудването си, като пусна топката от устата си. Гледаше го в почуда. Когато цепелинът премина точно над главите ни — толкова ниско, че имах чувството, че мога да го уцеля с топката — Трикси го проследи с втренчен поглед. От гърлото ѝ излезе онзи сладък, висок звук на удоволствие, а мократа ѝ опашка удари по дъската. Продължи да го гледа, докато той се превърна в малка точица в далечината.

След този летен ден, макар да продължаваше да дебне и плаши зайчетата, небето също започна да привлича интереса ѝ. Заглеждаше се по птиците и преминаващите самолети. Светът отгоре сякаш беше отворил вратите си за нея.

С изумителната си интелигентност, с чувството си за хумор, с тайнствените моменти, в които сякаш разкриваше ново, духовно

измерение Трикси възроди чувството ми за мистерията на живота. А сега изглеждаше, че цепелинът е върнал на самата нея едно малко измерение на собственото ѝ усещане за чудото.

Една сутрин друг подобен случай в къщата ни на брега задълбочи възхитата ѝ от залива.

Павилионът на кея, който гледаше към мостчето и хелинга, беше достатъчно просторен, за да побере диван и маса с четири стола. Това беше идеалното място, откъдето можехме да гледаме Коледния корабен парад или да изпием чаша вино преди лягане, загледани в блещукащите светлини на отсрещния бряг над тъмната вода.

При едно от нередовните ни посещения там двамата с Герда закусвахме и четяхме неделните вестници, когато чух тих звук, като изпускане на въздух. Предположих, че идва от някоя от множеството лодки, вързани наблизко — отворена клапа или нещо друго, твърде морско и мистериозно, за да го разбера.

Третия път, когато се разнесе същият звук, той беше последван от очарователното писукане на Трикси, издаващо неимоверна наслада. Тя лежеше на кея зад мен, спуснала предните си лапи над водата и провряла глава под най-ниския парапет, и гледаше нещо във водата.

Двамата с Герда коленичихме от двете страни на момичето и видяхме само на метър от нас морски лъв, който тежеше най-малко триста и петдесет килограма. Той бавно се завъртя във водата, сякаш направи пирует специално в наша чест. Поради прилива водата стигаше до половин метър под кея. Докато морският лъв се въртеше, лъскавите му очи сякаш непрекъснато гледаха Трикси.

Тялото на Дребосъчка потрепери и ние я погалихме за успокоение, макар че тя изглеждаше не толкова уплашена, колкото развълнувана. Когато морският лъв завърши представлението си и се плъзна по гръб във водата под павилиона, тя скочи на крака.

Изведнъж се досетих, че когато съществото отново се появи, тя ще скочи след него във водата.

В момента, в който се извърна, извиках:

— Дръж нашийника!

Аз не успях да я хвана, Герда също. Трикси се спусна към другия край на кея и ние се втурнахме подире ѝ, като успяхме едновременно да я уловим за нашийника, миг преди да се провре под перилата и да цамбурне във водата.

Морските лъвов е могат да бъдат агресивни. Предполагам, че ако Трикси се беше озовала до него, този щеше да отплува надълбоко и надалеч, но все пак имаше и немалка вероятност да я нарани или дори да я убие.

Сега, когато знаеше, че под повърхността на морето се крие екзотичен непознат свят, Трикси искаше да го изследва. Оттогава всеки път, когато отивахме на кея, тя търсеше във водата ята от риби, снопове водорасли и други загадъчни неща, а после се спускаше към рампата, за да погледне по-отблизо.

През този период, когато ходехме в къщата на брега, трябваше да я държим на повод. Но всеки път, когато видеше нещо интересно във водата и искаше да го разгледа, аз бързо слизах с нея по мостчето и рампата. В някои дни правехме това упражнение по шест-седем пъти на час.

Особено я подлудяваха кафявите пеликани, които се гмуркаха за риба, а после излизаха над водата и излитаха далеч от мястото, на което бяха изчезнали под повърхността. Ако те можеха да живеят едновременно във въздуха и под водата, защо не може и двата свята да са достижими за един воден ретривър с ципи между пръстите?

За кучето светът е безкраен карнавал от загадки. Всяко ново преживяване го омагьосва, всяка нова сутрин е пълна с обещания.

Като деца, и ние споделяме тази нагласа, но с възрастта я прогонваме, сякаш познанието, идващо с опита, заема точно тази клетка от съзнанието; почудата като че ли отстъпва място на мъдростта. Но мъдростта без почуда не е истинска мъдрост, а само набор от практически умения, скрепени в една или друга степен с тактическа пресметливост.

Почудата вдъхновява любопитство, а любопитството помага на ума да не се препълва с ирационални идеологии и да не затъпява от догми.

* * *

Когато казах, че Трикси е възродила чувството ми за почуда, може би сте се запитали какво се беше случило с него преди това. Случи му се животът.

Майка ми — добър човек с топло сърце, почина след много мъки на 53 години. Баща ми — егоистичен насилник, не срещал порок, който да не му допадне, доживя до 83. Чувството ни за почуда до известна степен зависи от представата ни, че този свят се крепи на система от естествени закони, които не само обвързват човечеството, но и поне от време на време се проявяват в историята на всеки живот, в избора, който постоянно правят хората, и в последствията от това — естествен закон, който подобно на грандиозна машина върти зъбците на света, машина, скрита под повърхността на всичко, но вълнуващо разкриваща ни се в специални моменти. Майка ми живееше с вяра и разум, изпълнена с копнеж за ред, но пожъна само хаос и преждевременна смърт. Баща ми, апостолът на хаоса, се радва на дълъг живот, наситен с удоволствията на плътта, които високо ценеше. Той използваше, мамеше и предаваше хората на всяка крачка, но някак си вечно избягваше наказанията на съда и космоса. Красивата машина на естествения закон, която все се надявах да зърна, остана дълго време скрита от погледа ми.

Очаквах да изживея идеалите си с първата си работа след колежа, работейки във федералната инициатива за борба с бедността. Само за няколко месеца открих, че тези програми изобщо не помагат, а много вредят, че те са измислени от политическа класа, която се интересува не от решаването на проблемите на обществото, а от властта и пълненето на собствените си джобове и тези на своите аверчета, ненаситни като прасета пред пълна копаня. Цинизмът може силно да подкопае чувството за почуда.

Когато постъпих на работа в гимназията на Меканигсбърг, преподаването много ми харесваше и ми се удаваше, но бюрокрацията в образованието и теориите, върху които се градеше тя, се оказаха тъкмо обратното на онази прекрасна машина на естествения закон. Не, тя беше голяма, постоянно разрастваща се, безсмислена, механична, колосална, всяваща безредици система, въртяща се десетилетие след десетилетие и произвеждаща поколение от свършени варвари. Прозирането на истината под илюзиите, които са те формирали, е важно, но може да бъде също така обезсърчаващо и да обърка чувството ти за почуда.

Когато започнаха да издават творбите ми и се отдадох изцяло на писателското поприще, изпитвах силно вълнение и удовлетворение. Но

успехът изискваше дълг, упорит труд, при който романтиката, блясъкът и благородството на литературния живот също се оказаха илюзии. Първият ми агент беше жалък изрод. Вторият, макар и умен, добър човек, имаше съвсем различна визия за кариерата ми от мен и не след дълго със съжаление се разделихме. Третият ми агент спечели доверието и сърцето ми, но се оказа, че с години е кроял планове как да ми отнеме милиони долари, които по право ми се полагаха, а когато му представих доказателствата за това, не даде нито обяснение, нито извинение. Четвъртият ми агент за известно време се прояви като ослепителна комета, а после угасна. Авторите на романи открай време бяха герои за мен и макар да се запознах с някои писатели, с които станяхме добри и скъпи приятели, двамата с Герда установихме, че тази общност, като цяло, е изключително субективна, нарцистична и ирационална, а когато ѝ показах една статия за университетско проучване, озаглавена „80% от хората с писателски талант показват признаци на шизофрения“, Герда рече: „Учудвам се, че са само осемдесет процента“.

Въпреки всичко аз си оставах щастлив, оптимистично настроен и трудолюбив, защото имаше три неща, които крепяха високия ми дух — Герда и любовта помежду ни, задълбочаващата се възхита от английския език, неразривно свързана с безкрайно удоволствие от разказа, и близките приятели, включително някои хора, с които работех, като например редактора ми Трейси Дивайн.

Като възроди намалялото ми чувство за почуда до пълно и ярко, каквото бе някога в детството ми, Трикси ме вдъхнови да споделя с читателите си възобновената си наслада от мистерията на живота. В повечето писателски кариери идва време, когато работата се затваря в модел, който не може да бъде разчупен, ентусиазмът за нови техники отстъпва пред удобството на познатите, героите са стари приятели с нови имена и различни дрехи, сюжетите следват отдавна установена линия. Точно тогава аз почувствах прилив на творческа енергия, който ме освободи от стягащите юзди на тридесет години разказвачество. Започнах да пиша романи, които нямаха нищо общо с досегашните, рискувах с разказите, с темите, с героите, както никога преди, както дори не ми бе и хрумвало до момента. Предизвикателството на тези нови книги ми донесе неимоверно удоволствие, което понякога достигаше размерите на незатихващ възторг. Трудностите отприщваха

у мен преданост към задачата, която не само изостряше художествената измислица, но и проясняваше възгледите ми за живота, фокусираше ме върху важните неща, върна ме към вярата, от която се бях отдалечил, и не само ме върна, но ми помогна да остана там завинаги чрез упорит интелектуален спор със самия себе си, довел ме до ново разбиране за мъдростта на вярата и истината на вездесъщата мистерия на живота.

Биваше си го това куче, а?

По-рано, освен множество по-кратки книги, бях написал и два масивни романа — „Непознати“ и „Тъмните реки на сърцето“, които също се възприеха добре, но на мен ми се струва, че на страниците им прозираше вътрешната борба на автора. Първата книга, която написах, след като Трикси дойде при нас, „Фалшива памет“, се оказа най-дългата книга, която бях писал до момента, но по-сбитата от двете споменати по-горе произведения. Романът е алегория и макар досега също да бях вкарвал хумор в напрегнатото действие, към „Фалшива памет“ подходих като към роман, в който комичното и съспенсът щяха да заемат равни места. Разказът се занимава с проблема за злото. Той признава истината, че злите дела са в дисонанс с природния ред на света, а следователно са ирационални и абсурдни. Абсурдът на злото и на онези, които му служат, поражда най-голямата ни защита срещу мрака — смеха. Отрицателният герой във „Фалшива памет“ е образ, колкото ужасяващ, толкова и несъзнателно забавен. Често, докато пишех сцените с негово участие, се смеех на глас над претенциите и самозаблудите му.

Новата посока, която прие работата ми над тази книга, и всичко, което съм писал оттогава насам, бяха породени от четири откровения:

Първо, убедих се, че Трикси притежава душа толкова истинска, колкото и моята. Разумът е нещо повече от способност да свързваш причините със следствията и да решаваш проблеми, а тя умееше и двете. Най-удивителното нещо на света е самото съществуване на Вселената, но следващото са съществата — хора, кучета и всякакви други, които могат да разсъждават и да се учат, които не са водени изцяло от инстинкти. Съзнателно и несъзнателно разумните същества търсят смисъл и цел. Това усилие не може да бъде напразно, защото Природата го вдъхновява, а тя никога не пилее силите си. Вселената е ефективна: материята се превръща в енергия, а енергията — в материя;

една форма на енергия преминава в друга; балансът постоянно се променя, но Вселената е затворена система, от която не се губи ни една частица материя, ни една вълна енергия. Природата не пилее и ако разумните същества поради своята природа търсят смисъл, то трябва да има такъв. Със своя разум и чувство на почуда Трикси разкриваше себе си като търсеща душа и ме караше да преосмисля не само мистерията на живота, но и мистерията на собствената си душа и съдба.

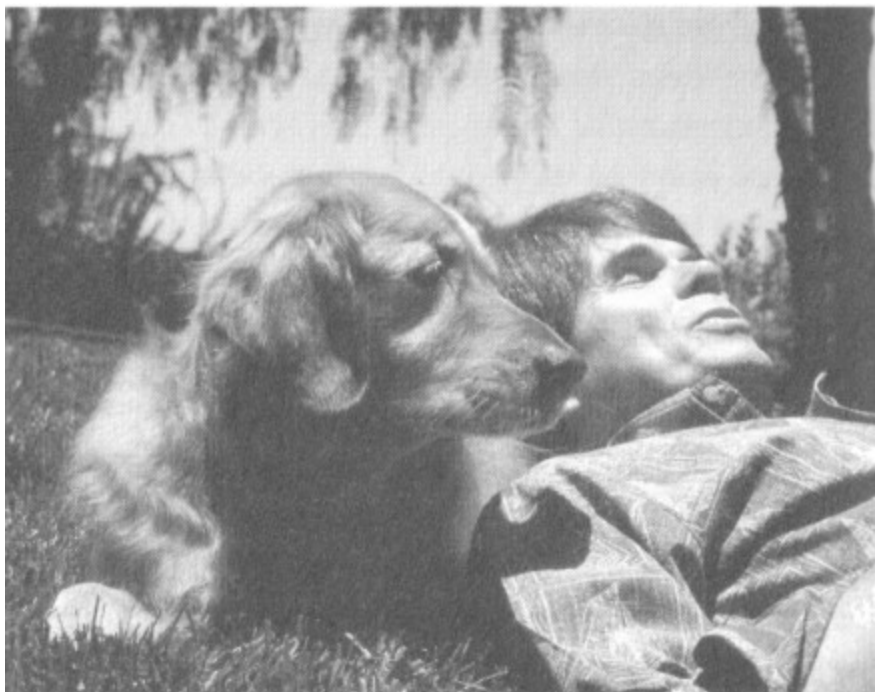
Второто откровение беше прозрението ми за чистата невинност на душата ѝ, неопетнена в сравнение с моята или с тази на което и да е друго човешко същество. На нея не ѝ трябваше ново „ферари“ или седмица във Вегас, за да познае радостта. За нея щастието беше почесване по коремчето, разходка в слънчев ден или под дъжда, неочаквана бисквитка, гушкане, добра дума. Тя живееше, за да обича и да получава обич — като истински ангел.

Трето, разбрах, че радостта, която възниква от невинността, от хармонията с природата и естествения закон, е най-вълнуващото чувство, което кучето и човекът могат да се надяват да изпитат. Радостта на кучетата е пряко свързана с факта, че те не мамат, не предават и не ламтят. Невинността не е нито наивна, нито старомодна, невинността е състояние на най-дълбоко блаженство.

И четвърто, осъзнах, че полетът от невинността към обичайното за нашето време състояние е скок към абсурда и лудостта.

Чудя се какъв ли човек щях да бъда сега, единадесет години по-късно, ако тогава с Герда бяхме решили отново да отложим осиновяването на куче от ККН и по-късно бяхме получили друг голдън, а не Трикси, или изобщо се бяхме отказали от идеята. Едно е сигурно: нямаше да бъда същият Дийн Кунц, който съм днес. Съзнавайки потенциално могъщата природа дори на най-незначителните решения, които вземаме, трябва да се изпълним с ужас и смирение, и с признателност за всяка благодат, която ни осенява.

16. ВРЕМЕТО И ПАМЕТТА

Винаги, когато пиша за кучета в роман или нехудожествен разказ, получавам по няколко писма, които ме обвиняват, че ги антропоморфизирам, че приписвам човешки качества на обикновени животни.

Някои от читателите ми изпитват неприязън към кучетата и се дразнят, когато някое е обрисувано с такава прекалена според тях топлота.

Други пишат от висотата на моралните си възгледи, за които твърдят, че почиват на религията им. Убедени са, че Божията благодат се простира само върху хората, а другите живи същества на земята не са нищо повече от нископлатени статисти, попълващи масовите сцени във филмите. Те, предполагам, тълкуват библейското предупреждение, че ни едно врабче не пада без волята на Отеца, не като свидетелство, че Го е грижа за всички Негови твари, а като доказателство, че Той има

толкова добре разработена световна система за наблюдение, че дори Департаментът по вътрешна сигурност не може да я възпроизведе.

Неколцина мои кореспонденти отхвърлят идеята за изключителността на човека и вярват, че всяко животно *превъзхожда* всеки човек. Ако приписвам човешки качества и черти на куче, те смятат, че принизявам кучето.

И накрая, има животински психолози или зоолози, или друг вид естественици, които ме уверяват, че човешките качества и емоции, които виждам у кучетата, не са това, което изглеждат, че умът на всяко животно се отличава радикално от човешкия. В зависимост от областта им на специализация, те твърдят какви ли не удивителни неща: че кучето няма представа за собствената си индивидуалност, че не притежава истинско самосъзнание като нас, че умът му не е достатъчно сложен, за да има емоции, че кучето не може да свързва причини и следствия.

Глупости.

На всички нас, учени и неучени, ни е трудно и почти невъзможно да погледнем света през очите на друго човешко същество, което и е причината постоянно да се изненадваме на какво са способни дори приятелите и съседите ни. Серийният убиец от съседната къща често се описва като тих, мил, обикновен човечец — все от хора, мислили, че го познават.

Какъв скок правим тогава, твърдейки, че можем да знаем как работи съзнанието на *друг вид*. Всеки нов ден ни доказва, че големите предимства на общия език и култура не стигат, за да разберем собствения си вид. А що се отнася до кучетата, специалистите имат само теории. Очевидно, представата, че светът на най-дълбоко ниво почива на мистерия, която не можем да проумеем от тази страна на смъртта, е толкова плашеща за някои, че настояват да разглеждаме прекрасните ни кучета като машини от месо, вместо да позволим на истинската им, удивителна природа да ни накара да се замислим за магията на самото си съществуване.

Едно предупреждение: когато говорим за възможните мисли, разсъждения и намерения на кучето, трябва да помним, че като цяло интелигентността е различна между различните породи, както и между отделните индивиди, точно както е различна и между хората. Трикси беше много умен златист ретривър.

Често съм чел и са ми казвали, че кучетата нямат усет за времето. Това не го вярвам, но пък вярвам, че хората, които го казват, са абсолютно лишени от разум. И точка.

Ако смятате, че кучетата нямат усет за изминалото време, не бива да се тревожите дали оставяте стария Спот сам за един или за четири часа, когато излизате вечер. И в двата случая той би трябвало да си мисли, че ви е нямало известно време — колко точно, той не може да прецени, може би минута или пък цял ден.

Трикси имаше толкова точен и надежден усет за времето, че не ни трябваше часовник, за да поддържахме дневния ѝ режим. След сутрешната закуска с гранули в единадесет и половина получаваше оризов кейк с ябълки и канела, точно преди обедната си разходка, а по-късно, в три и половина — отново гранули, преди следобедната разходка. Герда, Линда, Илейн и аз всеки ден ставахме свидетели на невероятната точност на Трикси. Без никога да закъснява от уреченото време, но и без да подранява с повече от минута или две, тя отиваше при човека, който се грижеше за нея този ден и с вдигната лапа, с побутване с нос или с глава в скута му и въртящи очи му напомняше, ако случайно е забравил, че вече е станало време за храна, упражнения и тоалетна. Година след година тя абсолютно точно помнеше режима си.

Накрая толкова свикнахме с часовника в главата на Трикси, че той престана да ни забавлява, но никога не спряхме да се впечатляваме как се приспособява към смяната на лятното и зимното време. Когато премествахме стрелките с един час напред през пролетта и после с един час назад през есента, тя никога не закъсняваше и не подраняваше с час, а продължаваше да върви в крак с пренастроените часовници.

Когато дойде при нас, Трикси възприе работния режим, който поддържахме двамата с Герда и който ни държеше на бюрата до шест или седем часа вечер, а понякога и до по-късно, макар всяка сутрин да ставахме в пет и половина или шест.

След две седмици обаче златното ни момиче реши, че е лудост да работим след пет часа и поде кампания за освобождаването ни от

кабинетите в по-нормално време. Един ден, точно в пет, се приближи до далечния край на U-образното ми бюро и тихо джафна. Когато вдигнах очи от компютъра, за да видя какво я е разтревожило, видях само великолепната ѝ голяма глава. Тя ме гледаше със сериозно изражение, което Герда наричаше „погледът на Рос“. Рос Чера, баща ѝ, можеше да се мръщи толкова неодобрително, че да накара да повехне свежо цвете от петнадесет метра разстояние. След като казах на Трикси, че още не е станало време да приключвам и че трябва да има търпение, отново насочих вниманието си към клавиатурата.

Петнадесет минути по-късно тя отново изджафка *sotto voce*. Този път главата ѝ се подаваше иззад ъгъла на бюрото. „Погледът Рос“ беше толкова сериозен, че самият Рос можеше да му завиди. Повторих, че още е рано, и се върнах към сцената, която пишех.

В пет и половина Трикси дойде право до стола ми и седна, вперила очи в мен. Понеже не ѝ обърнах внимание, тя пхна глава под страничната облегалка на стола ми, едва провирайки козината и ушите си, и ме загледа толкова печално, че не можех повече да я игнорирам. Няколко минути по-късно обявих край на работния ден и я изведох навън да поиграем.

Следващия следобед, когато джафна в пет часа, все още не разбирах, че е започнала кръстоносен поход за промяна в живота ни. Както и преди, започна от далечния край на бюрото ми, петнадесет минути по-късно надникна иззад ъгъла, а в пет и половина се приближи до стола. Когато отново пхна глава под облегалката и ме изгледа с тъжните си очи, схванах, че момичето си има стратегия и тактика за изпълнението ѝ.

Опитах се да защита свещения си работен режим, но нейните хитрини бяха неустойими. След две седмици съкратихме работния ден до пет и половина, а след месец, благодарение на часовника в главата на Трикси и упоритата ѝ настойчивост, официалният работен ден в Кунцландия вече свършваше в пет часа.

* * *

Някои ще ви кажат, че кучетата имат краткотрайна памет, че запомнят устойчиво само нещата, които са им втълпени с многобройни

тренировки и са свързани с основните им потребности от храна, вода и подслон.

Учтивият ми отговор на това гласи: „На баба ви хвърчилото“.

Вито и Лин, които си почиваха в нашата къща на плажа, когато от ККН доведоха Трикси, следващата година отново дойдоха за две седмици. Вечерта, когато пристигнаха, отидохме до полуострова с един форд експлорър, за да ги вземем за вечеря. Трикси се возеше в багажното отделение и гледаше през задния прозорец как светът се отдалечава.

Когато поздравяваше хора, срещала и преди, ентусиазмът на Дребосъчка беше правопрпорционален на това, колко са се забавлявали първия път. Както винаги, Вито и Лин се бяха представили като по-забавни от увеселителен парк, и то преди времето за коктейли. Когато двамата се качиха на задната седалка, Трикси изгуби самообладание. Започна да се гърчи развълнувано, да пляска с опашка по стените, да издава онова очарователно, едва доловимо писукане на екстаз със задната част на гърлото си. Неспособна да се сдържи, тя прескочи на задната седалка, което никога досега не беше правила, и ги обсипа с Езика на обичта, макар рядко да близеше когото и да било.

Беше ги виждала само за седем дни при предишното им посещение, което бе преди цяла година. Но поведението ѝ ясно показваше, че не само ги разпознава, но и си спомня, че са били страхотна компания. Няма друго обяснение, особено като се вземе предвид, че Вито отдавна беше престанал да носи онзи одеколон с мирис на черен дроб.

Но Трикси имаше и забележителна дългосрочна памет. Още от детските си дни като малко кутре...

Година по-рано, когато Вито и Лин ни придружиха до „Кучета компаньони за независимост“ в Оушънсайд, заедно с екипа от Си Ен Ен, двамата с Герда попитахме Джуди Пиърсън какво възнамеряват да правят с голяма част от земята, която все още не се използваше. Тя каза, че се надява да построят жилищна сграда, в която да могат да отседат хората със затруднения в продължение на две седмици, докато се учат как да работят с кучето си и да се грижат за него.

По това време хората, избрани за партньори на кучетата, трябваше да отседат в близките мотели. Това не беше добър вариант

поне по три причини. Някои от тях не можеха лесно да си позволят две седмици нощувки и храна навън. В по-старите мотели обикновено нямаше условия за хора с колички и част от избраните си намираха стаи на километри от обучителния център, а придвижването правеше уморителния тренировъчен ден още по-изтощителен. И накрая, поради факта че всяка вечер се разотиваха по най-различни места, имаха по-малко възможности да се сприятеляват и да се насърчават взаимно.

Затова ККН обмисляше да построи на територията си в Оушънсайд достъпна за колички сграда, с достатъчно големи стаи, където да могат да се настанят партньорите на кучетата, заедно със семействата си. В сградата щеше да има също така кухня, осигуряваща целодневно хранене, трапезария, фоайе и други удобства. Дватама с Герда се съгласихме да направим дарение на ККН чрез благотворителната си фондация за построяването на сградата.

Няколко години по-късно се състоя голямото откриване, свързано със завършването на първата група — десетина или дванадесет души, мисля, настанени в новата сграда. Когато пристигнахме с Герда и Трикси, с изненада видяхме монумент на моравата отпред, на който пишеше, че сградата е кръстена на името на Дийн и Герда Кунц. Ние не искаме от никоя организация, на която даряваме средства, да възвеличава имената ни. Изобщо не ни беше хрумвало, че могат да го направят като изненада. Макар да предпочитаме да не се набиваме на очи, „Кучета компаньони за независимост“ са толкова близки на сърцето ни, че останахме повече трогнати, отколкото смутени от тази чест.

Всички места за паркиране по улицата бяха заети и нито един от двамата ни с Герда не разбра, че за нас има запазено място на паркинга на ККН, близо до входа. Поехме по един път по склона на хълма над центъра и паркирахме доста далече.

Когато Трикси скочи от багажника, тя беше твърдо решена да стигне *бързо*. Това беше мястото, на което беше прекарала шест месеца интензивно обучение и откъдето си беше тръгнала с Джена още преди години. Предположих, че се вълнува от носталгия по миналото, когато е била клоунът на класа. Дърпаше ме по-силно от кон и имах чувството, че всеки миг може да ме събори. Герда постоянно молеше да я изчакаме, а аз не можех да ѝ обясня, че Трикси за първи път,

откакто я познавах, се държи като невъзпитано момиче, което е забравило всички правила за ходене на повод.

Ако продължеше да се държи така и след като влезем, щеше да се наложи да обяснявам и как така съм превърнал идеално обучената от тях млада дама в кандидат за клипове на подивели кучета. Вероятно можех да хвърля част от вината върху лошото влияние на жълтия лабрадор от другата страна на улицата, макар такъв да не съществуваше, но нямах време да обмисля правдоподобни детайли на версията, че сигурно е закусвала ферментирали гранули.

Приведените дървета в неподвижния въздух на сухия и слънчев ден дори не шепнеха, но на по-голяма височина лек ветреца отнасяше облаците към далечния бряг. В тази свършена застиналоост сенките на облаците по земята напомняха духове, придошли в нашия спокоен свят от смутна паралелна вселена. Блестящата козина на Трикси лъщеше рижо-руса под изменящите се сенки, русо-рижа на по-ярката светлина, но неизменно пухкава. Може би необичайно неподвижният въздух и множеството сенки допълваха впечатлението ми, че красотата на златното ни момиче е по-неземна от всякога, въпреки че напъваше на поводта така, сякаш е твърдо решена да ме събори на земята.

Надявах се, че когато стигнем в ККН, Трикси ще спре да ме дърпа, но напразно. Явно тя още не беше стигнала там, където искаше да бъде.

По коридорите и в дворовете между сградите стояха няколкостотин души в тържествено настроение. Имаше сигурно и стотина кучета — не само завършващите днес с партньорите си, но и по-малки кучета с „ученически“ кърпи, съпроводжани от гледачите си, освободени кучета като Трикси, заедно с доброволците, които отделяха толкова време на ККН и помагаша на организацията да мърка като висококачествен мотор.

Трикси продължи да ме дърпа на повод и ме поведе през тълпата, без да проявява ни най-малък интерес към множеството кучета, покрай които минаваше, или хората, протягащи ръка да я погалят. Най-после спря нос в нос с друг прекрасен златист ретривър. И двамата размахаша радостно опашки. Очевидно това беше целта ѝ, откакто бе слязла от джипа.

Докато кучетата си общуваха, ние с Герда се заговорихме със стопанката на другия ретривър. Когато ѝ описах нетърпението на

Трикси да стигне дотук, тя рече:

— А знаете ли кой е това? Това е Тинси, едно от кутретата от кучилото на Трикси.

Повечето специалисти ще ви кажат, че няколко седмици след разделянето на кученцата от кучилото, те вече не могат да се разпознаят като братчета и сестричета. Слаба дългосрочна памет.

Ха! Години по-късно Трикси улови миризмата на братчето си от няколкостотин метра и не се успокои, докато не стигна при него. Предвид всички останали кучета наоколо, този случай, макар единичен, за мен е достатъчно доказателство, че кучетата помнят не само наученото с множество повторения или нещата, пряко подпомагащи оцеляването им, но и това, което е най-важно за тях в други отношения. И го помнят много, много дълго.

17. КУЧЕТАТА И СМЪРТТА

Когато умре някой обичан герой от мой роман, аз трябва да пиша за смъртта му със същата емоция и почит, които бих вложил в надгробно слово за истински човек. Всички пристъпваме в тази тъмнина, която е тъмнината на Бога, върховното смирение на нашата горделива раса. Затова и смъртта е свещена тема, караща ме да осмисля познанието, с което съм роден, независимо дали пиша за кончината на измислен образ, реален човек или куче.

Днешната теория твърди, че кучетата не съзнават, че ще умрат. Но теорията не заслужава уважение, когато противоречи на интуицията и здравия разум, които са вродени за ума и фундаментални за трезвата мисъл.

Може да се утешаваме с представата, че кучетата не съзнават, че са смъртни, защото така ги освобождаваме от фундаменталния страх, с който всички ние сме принудени да живеем. Но това е лъжлива утеха,

както добре знае всеки, който е обичал и е бил обичан от куче и не се е отказал от здравия си разум.

Нещо по-лошо: вярвайки в това, ние ограбваме кучетата от трогателния стоицизъм, който им придава извънмерно достойнство. Който има куче, е свидетел на начина, по който без оплакване приемат страданието, на светлото им желание да изживеят максимално пълноценно живота си въпреки ограниченията на възрастта и болестите, на спокойното им съзнание за приближаващия край, когато настъпят последните им часове. Кучетата приемат смъртта с благост, на която се надявам един ден и аз да бъда способен.

Ние живеем сред смъртта. Тя е навсякъде около нас и чака вътре в нас. Въпреки това съвременните мъже и жени — нямам предвид хората от нашата епоха, а онези, които възприемат съвременните предразсъдъци — живеят така, сякаш смъртта не е част от живота, а само финал. Те боготворят младостта, живеят за мига, във времето и заради времето, неспособни да си представят каквото и да било извън времето. Тези хора не толкова отричат смъртта, колкото потискат съзнанието за близката си връзка с нея. Отреждат на смъртта място в мислите си, подобно на заеманото от приятел от детството им, когото не са виждали от двадесет години — знаят, че той е някъде там, в родния им град, на хиляди километри от тях, но в момента няма значение.

Можем да извлечем урок, който ще промени живота ни, стига само да помислим какво знаят кучетата за смъртта и как я приемат.

Интуиция + здрав разум = кучешка мъдрост

Твърдение първо: Кучетата знаят. Кучетата знаят, че са смъртни.

Твърдение второ: Интуитивно кучетата знаят повече за смъртта от простия факт, че тя съществува.

Един наш съсед чул врява в задния си двор и излязъл, за да види пума, дошла от каньона и прескочила оградата. Огромната котка, един от най-свирепите хищници, рядко срещан по тия места, гонела семейното куче.

Кучето — нека го наречем Уинслоу — бягало през двора, през градината, около басейна, скачало и се мятало от едно предполагаемо убежище към друго. За щастие на Уинслоу и стопанина му пумата се оставила да бъде прогонена със силен шум и импровизирано оръжие. Наистина „за щастие“, защото можеше и да реши да хапне „Биг Мак“

вместо малък бургер, иначе казано да убие човека със същата лекота, с която можела да излапа Уинслоу, възлизащ на една трета от нейните размери.

Ако кучетата нямат понятие, че са смъртни, ако не знаят, че умират, защо Уинслоу е бягал така отчаяно в стремежа си да избегне пумата? Тя може би е искала само да си поиграят.

Можем да кажем, че *инстинктът* е накарал Уинслоу да си плюе на петите.

Инстинктът е вроден модел на действие или склонност към действие, естествен, генетично програмиран импулс. Примери за това са и миграцията на птиците за зимата, и мрежите, които плетат паяците.

Интуицията е по-висша форма на познание от инстинкта. Тя е пряко възприятие за истината или факта, независимо от всякакви разсъждения, познание, което не се извлича от опита и не се ограничава от него — като например това, че цялото е по-голямо от частта, че две неща, всяко от които е равно на трето, са равни и помежду си и прочие. Интуицията включва също така представите за пространство и пространствени отношения, както и съзнание за време.

Въпреки че инстинктът съществува у всички същества от човека до китовите и полските мишки, той е качество, присъщо на практика на безмозъчните животни като мравките и златните рибки, непритежаващи интуиция. Здравият разум ни подсказва, че кучето прилича повече на човек, отколкото на мравка.

Но дори само инстинктът да е заповядвал на Уинслоу да бяга от пумата, дали той му е казвал просто да бяга, или е бил по-конкретен: *да бяга, защото иначе ще бъде изяден?*

Може би ще отвърнете, че няма значение, защото и в двата случая предприетото действие би било едно и също. Но ако Уинслоу знае, че ще бъде изяден, той несъмнено знае и че е смъртен. Ето защо, ако човек настоява, че кучетата не съзнават своята смъртност, той трябва да приеме, че само инстинктът е достатъчен да накара Уинслоу да бяга, макар да не знае защо се налага да се отдалечи от пумата.

Ще има обаче и много случаи, когато Уинслоу или друг негов събрат ще вижда как нечие домашно куче или котка бива нападнато и убито, ако не от рядко срещаната пума, то от койоти, които са далеч по-многобройни из тези каньони.

Затова следващият ми въпрос е: След като Уинслоу е виждал койот да изяжда Фидо или Пухла, дали в крайна сметка осъзнава, че без малко е щяло да му се случи същото и в онзи ден с пумата? Дали сега вече разбира собствената си податливост на смъртта?

Ако искаме да бъдем последователни и да подкрепяме днешната теория, би трябвало да отговорим отрицателно. Ако беше толкова лесно кучето да разбере, че е смъртно, всички кучета щяха да бъдат благоразумни до смърт.

Добре. След като Уинслоу е виждал как изяждат Фидо, ако не може да достигне до идеята за смъртта, какво тогава е станало според него с нещастното куче? Дали си мисли, че сега Фидо живее вътре в койота или че двете животни са се слели в едно?

Може би някои ще отговорят, че Уинслоу нищо не мисли, че мозъкът му не е нито достатъчно голям, нито притежава необходимите връзки, за да му позволи да размишлява над тези въпроси. Фидо е бил там. Сега го няма. Това не значи нищо за Уинслоу, който просто си продължава по пътя.

Не вярвам, че някой, който е имал обичано куче, може да продължи да защитава тази теория. Онези, които си мислят, че Уинслоу никога няма да се замисли за съдбата на Фидо, може и да работят с кучета в лабораторията си, но със сигурност нямат свое си куче.

Когато кучето е ваш приятел, а не обект на научен интерес в лабораторията, или просто домашен любимец, когато той е част от семейството и го наблюдавате със същата обич, с която бихте наблюдавали детето си, научавате, че по-умните породи, пък може би и всички породи в различна степен, притежават по-голям интелект, отколкото им се признава. Те са не само умни, но и безкрайно любознателни, по-любознателни от някои от хората, говорещи с такъв авторитет за тях. И ако насърчаваме любознателността им, те ще ни удивят със способността си да се учат.

Преди тридесет и пет години Бони Бъргин разбира, че кучетата могат да служат не само като очи за слепите. Тя създава концепцията за кучетата помощници на хора с най-различни затруднения и я прилага в „Кучета компаньони за независимост“. По-късно създава Института за кучета помощници, превърнал се в Университета за изучаване на кучетата „Бъргин“.

Неотдавна тя ми каза: „Когато тръгнах по този път преди толкова години, не вярвах, че един ден ще заявя, че кучетата могат да се научат на *всичко!*“.

Тя ги учи да разпознават миризмата на вредители по лозята толкова рано, че реколтата да може да бъде спасена и да се налага премахването само на първите пострадали растения. Употребата на пестициди вече не е толкова наложителна, както преди. Учи ги да подушват раковите клетки в пациенти на етап, когато са все още неоткриваеми за обичайните медицински изследвания. Изследванията в тази насока все още продължават.

„Но е вярно — подчертано каза Бони. — С търпение и подходящи техники, с награди и уважение към тях, тези кучета наистина могат да бъдат научени на *всичко*. И колкото повече учат, толкова повече *могат* да учат.“

Вече над двадесет години съм свидетел на кучешкия интелект в действие както в ККН, така и на други места. Затова изпитвам непоносимост към филми, в които кучето се представя като глупаво, смахнато, непохватно същество, сеещо хаос. Почти винаги проблемът не е в кучето, а в стопаните, които не могат или не си правят труда да го научат така, както биха учили дете. Отдавна трябваше да направят филм за глупави, смахнати, непохватни човешки същества, сеещи хаос, които мъдрото, многострадално куче продължава да обича въпреки идиотизма им.

Кучетата знаят.

Майк Мартин, нашият приятел и строителен предприемач, който каза, че обикновено, като си помисли за мен, се сеца за анални жлези, почина внезапно от масивен инфаркт, преди новата ни къща да бъде завършена. Беше само на петдесет и пет години.

Тъкмо бяхме станали сутринта, когато съпругата му Еди се обади по телефона и каза на Герда, че Майк е постъпил по спешност в болницата, очевидно с инфаркт. Той беше такъв едър, здрав, силен човек, и в същото време толкова мек и спокоен, че решихме, че несъмнено е ставало дума за дребен сърдечен проблем. Двамата с Еди живееха на няколко преки от най-добрата болница в района и ние се радвахме, че той бързо се е озовал в ръцете на най-опитни лекари.

Нито аз, нито Герда си бяхме взели душ, но тъй като се събуждам забележително рошав, с вид, достоен за Кристофър Лойд в ролята си

на доктора от „Завръщане в бъдещето“, Герда ме накара да вляза в банята, докато тя отиде при Еди в болницата. След това щяхме да се сменим.

Докато се изкъпя, още преди да съм се облякъл, Герда се обади и потресена от мъка, през сълзи каза: „Късно е, той си отиде“.

Обадих се на Линда да ѝ предам ужасната новина, оставих Трикси в кабинета ѝ и подкарах към болницата в ситния дъжд.

Майк беше уважаван и харесван от толкова много хора, че макар да беше починал, мнозина искаха да дойдат в болницата и да го видят за последно, понеже нямаше да има траурна служба. Няколко седмици по-късно на помена му се стекоха стотици хора. Аз изнесох надгробно слово и действах като водещ на службата — представях другите, които искаха да говорят. Да запазя самообладание през цялото време беше едно от най-трудните неща, които съм правил в живота си. Бог ми помогна да издържа повече от час, макар че в самия край се предадох.

Сутринта, когато Майк почина, ние останахме в болницата с Еди, сина ѝ Ерик, когото Майк беше отгледал от малък, брата на Майк, Джеф, и неговата съпруга, за да им помагаме с посрещането на хората, изразили твърдо желание да дойдат.

Двамата с Герда също постояхме няколко минути при покойника и се радвам, че го направихме. Пред лицето на мъртвия, неразкрасено от ръката на погребалния агент, виждаш разтърсващото достойнство на смъртта, преходността на всички неща, за да се изпълниш с безкрайно смирение. Виждаш също истината и надеждата на живота, изразени най-добре от Т. С. Елиът в първия и последния стих на „Ийст Коукър“ от „Четири квартета“: „В моето начало е и краят мой... В моя край е моето начало“. Роден съм, за да умра, но вярвам, че умирам, за да живея отново.

Следобедът и до късно вечерта в къщата им при Еди се събраха много от приятелите на Майк, синът му Джеф и близки на семейството. Всички занесохме много храна не само поради практичното съображение, че опечалените също трябва да ядат, но и защото такива събирания се състоят от две части скръб, две части съболезнования и една част благодарност, че сме сред живите, най-добре изразявана с обилната храна.

Когато се прибрахме у дома тази вечер, Трикси не ни посрещна по обичайния си лудешки начин. Нямаше гърчене от радост, нямаше

щастливо пръхтене. Помаха с опашка, но умерено. Нямахше търпение да се гушне, както винаги, но някак по-кратко.

Вече споменах, че предпочиташе да спи в кучешкото легло, но запазих за тук факта, че към седмия и осмия месец от живота си с нас тя реши, че нашето легло все пак е за предпочитане. Спеше в края на матрака и толкова тихо, че на практика не я усещахме. В края на тези два месеца отново размисли, върна се в нейното си легло и повече не е идвала в нашето, освен в онази нощ с бурята и още две нощи, една от които беше след смъртта на Майк.

Несъмнено кучетата разбират настроението ни от хиляди знаци, които самите ние не усещаме. Може да се каже, че проявяват свръхсетивни способности. Унилото поведение на Трикси онази вечер може би просто е означавало, че е доловила мъката и сериозността ни. Но аз мисля, че кучетата знаят.

Прекарах голяма част от следващия ден с Еди и Ерик. Отидохме в погребалната агенция, за да уговорим кремацията. Срегнахме се и с моя адвокат, защото те в момента нямаха такъв, за да обсъдим някои правни въпроси около недвижимото имущество, което правителството в своето състрадание иска да види уредени, още преди скърбящите да могат да мислят ясно. Поговорихме и за някои други проблеми, които трябваше да се решат. Всичко това се усложняваше от ужасното време — валеше толкова проливно, сякаш идеше краят на света. На всичкото отгоре небето беше почерняло от бурята и ограбило всички цветове и измерения на деня, за да смаже бездруго унилия ни дух.

След като върнах Еди и Ерик до тях, докато карах сам към Харбър Ридж, се замислих какво ли би било да се прибера у дома, ако Герда завинаги си е отишла. И сега, докато описвам тези спомени, неизбежно ме обзема същият ужас. Ние живеем под един покрив вече двойно по-дълго, отколкото сме живели един без друг преди сватбата си. Светът ми се струваше безсмислен, преди да се съберем, и не виждам какъв смисъл ще откривам в него, ако ми се наложи да живея без нея. Има моменти — и през последните години те зачестяват — когато светът като че ли се срина в стотици видове лудост и смисленият живот, който сме създали един за друг, става още по-ценен, понеже изглежда нещо все по-рядко срещано в тази ера на неверие, недоволство и ирационалност. Не съм засегнат от солипсизма — странното убеждение, че само аз съм истински — но ако Герда си

отиде преди мен, тя може да се окаже последното истинско нещо, и тогава аз и целият свят около мен ще останем без цвят и измерение.

Тази вечер, докато дъждът блъскаше по прозорците, вечерята за двама с бутилка вино и свещи беше по-голяма утеха от всички царски богатства и власт. Трикси лежеше върху краката ми под масата, също така кротка, а след това за трети и последен път заспа в края на леглото ни.

Три дни по-късно, под синьото небе, отидохме на строежа на къщата, за да се срещнем с неколцина майстори и изпълнители, които отдавна работеха по проекта, и да решим как ще довършим оставащата работа — няколко прости елементи от интериора, настилките по двора и озеленяването. Години наред офисът на Майк се бе помещавал във фургон, но преди време той го премести в една от стаите на помощната постройка в дъното на имота. Трябваше да почистим бюрото му и да отделим личните му неща от документите, свързани с къщата, но днес не беше моментът да се захващаме с тази потискаща задача.

Трябваше да се срещнем с всички заинтересувани страни пред помощната постройка и заедно да обиколим къщата отвън, като съставим списък с оставащите задачи. Тъй като оградата и портите бяха монтирани, можехме да пуснем Трикси от поводата, за да се радва на тревата под сенките на калифорнийските дъбове и палми. Когато всички се събрахме, нея я нямаше. Тя нямаше навика да се отдалечава и ние се притеснихме.

Някой каза, че преди малко я видял около вратата на постройката. Отидох да я потърся и я намерих в офиса на Майк, застанала пред стола му.

Спомняйки си този момент, лесно мога да се увлека в разсъждения за нейните мисли и чувства, така че по-добре изобщо да не се опитвам да си ги представям. Тя беше просто куче и стоеше там, където често намирахме Майк да говори по телефона, да преговаря с доставчици и да издирва закъснели, но спешно необходими поръчки. По някаква причина беше решила да отиде там. Човек би могъл логично да предположи, че е очаквала да намери Майк, който винаги я чешеше по гърдичките или зад ушите.

Наблюдавах я как стои там и си мислех, че я задържа нещо повече от очакването на обичайните ласки, защото остана още минута или две. Логичното предположение би било, че я задържаха спомените

за Майк. Но пък това би значело, че разбира тъжния контекст, и наистина сериозното ѝ настроение сякаш потвърждаваше, че е точно така. Накрая се обърна към мен и аз казах: „Да вървим, Дребосъчке“.

Тя се поколеба, огледа стоята още веднъж, и седна при мен с отметната назад глава и повдигнати уши само в основата на тила. Голдъните не могат да повдигнат повече провисналите си уши, но това ги прави още по-сладки. Коленичих на едно коляно и масажирах лицето ѝ с върховете на пръстите си, а после и с кокалчетата — удоволствие, което отстъпваше място само на храната. Обикновено затваряше очи, за да му се наслади, но сега продължи да ме гледа в очите. Когато свърших с масажа, тя излезе навън от офиса, от постройката, към светлината.

Кучетата знаят.

Един ден, преди да осиновим Трикси, на слизане по задните стълби чух жален плач, който отначало ми напомни страдащо малко дете. Звучеше така, сякаш идва от дневната или гостната, но скоро открих източника му навън. Съседите ни имаха два аляски маламута и единият от тях седеше на оградената алея край къщата им и виеше отчаяно. Виковете му бяха най-тъжното нещо, което съм чувал някога от животно, но не се виждаше никакво нараняване или признак на заболяване.

Съседите често пускаха едното или двете кучета в къщата си и не се отнасяха пренебрежително към тях. Ако си бяха у дома, щяха да чуят стоновите му и да проверят какво става.

Влязох вътре, за да питам Герда дали има мобилен номер на съседите. Воят се чуваше дори в кабинета, който се намираше от другата страна на къщата. Герда обаче знаеше, че не е нужно. Малко по-рано бе срещнала съседите на улицата и разбрала, че отиват към ветеринаря, защото едното от кучетата им бързо се влошавало и те искали да го приспят, за да му спестят страданието.

Другият маламут често беше оставал сам на алеята, без да вие. Сега обаче плачеше от скръб, защото знаеше, че приятелят му няма да се върне. Плака три часа. Замълча за известно време, после по мръкване отново зави. В продължение на повече от месец това тъжно куче плачеше по два-три пъти на ден, по час или по-дълго. Никога преди и след това не съм чувал такива печални, безнадеждни викове. Нищо не можеше да го утеши.

Значи кучетата скърбят.

Всички сме чели истории за кучета в хосписи, които изведнъж започват да обсипват с ласки пациент, който макар да не изглежда по-зле отпреди, умира още същия ден.

Значи кучетата утешават.

През 1858 година овчар, известен като Стария Джок, бил погребан в двора на абатство Грейфреърс в Единбург, Шотландия. На следващата сутрин открили неговия скай териер Боби да спи на гроба му. Независимо от времето, Боби продължил да бди там всеки ден повече от четиринадесет години. Хора от цял свят ходели да видят вярното куче, а днес в Единбург има негов паметник. Църковните власти позволили Боби да бъде погребан до Стария Джок.

Значи кучетата скърбят не само за непосредствената загуба, но и с трайния спомен за нея.

През 79 г. н.е. изригнал вулканът Везувий, който разрушил Помпей и го погребал под вулканична пепел. Векове по-късно археолозите открили куче, Делта, на чийто нашийник било описано, че е спасявал три пъти живота на младия си стопанин. Сега тялото му закривало тялото на детето, което явно се опитал да спаси от ужаса на вулкана.

Ако кучетата не бяха способни да възприемат идеята за смъртта, нямаше да правят опити да ни спасят от нея. Но ако разбират, че *ние* сме смъртни, несъмнено знаят същото и за себе си.

Скептиците си имат причина да отричат, че кучетата осъзнават смъртността си. Подобно съзнание, също като точния усет за времето и неговата роля в живота ни, означава по-висш ред на мислене от елементарния инстинкт, представляващ само програмирани модели. Но тъй като кучетата остро съзнават смъртта, преди да станат нейни свидетели, това понятие не е заучено. То е вродено в съзнанието им, а такова познание ние наричаме интуиция.

В продължение на повече от век и половина елитни интелектуалци ни налагат теории, с които се опитват да ни убедят да забравим вроденото си познание и да отречем съществуването на интуицията. Те се отнасят враждебно към нея, но не защото благодарение на интуицията знаем, че сме смъртни, или защото с интуицията си разбираме основната последователност на времето от

миналото към настоящето и бъдещето, или пък защото интуитивно знаем, че цялото е по-голямо от която и да е негова част.

Враждебни са към интуицията, защото както показва хилядолетната цивилизация, ние се раждаме с дао, с кодекс за добродетелно поведение, с усет за добро и лошо, който интуитивно възприемаме. Това дао, което всички споделяме, е основата на всяка голяма религия, както и на всяка велика култура, някога давала на хората си продължителни периоди на мир и стабилност със законите си, а също и на всеки рационален хуманитарен импулс и проект. Ако осъзнаваме съществуването на това дао, не можем да вярваме, че животът е безсмислен, нито да се поддадем на нихилизъм или студен материализъм. Признавайки това дао, ние можем спокойно да приемем и съществуването на душата и да не се съгласим с онези интелектуалци от съвременната епоха, обявили непримирима война на цялата човешка история преди тях.

Признавайки, че кучетата осъзнават собствената си и нашата смъртност, ние признаваме и тяхната интуиция. От гледна точка на скептиците това е опасно, защото ни вдъхновява да гледаме на кучетата си с голямо просветление, за да видим, че те също, благодарение на интуицията си, имат дао.

Виждали сме кучета, смазани от чувство на вина, след като са направили вестника на конфети или са изгризали чехъл, за който вече са били предупредени. Виждали сме засрамени кучета, като например Трикси, която се влачеше по корем и заби нос в ъгъла, след като се беше изпишкала на килима, макар вината да беше моя. Виждали сме кучета, които се усмихват или издуват от гордост, когато изпълнят задачата, за която са били обучени, а това си е заслужена гордост. Когато кучетата рискуват собствения си живот, за да спасят някого от нас, те разкриват вроденото си познание, изразено от свети Йоан: „Никой няма любов по-голяма от тая, да положи душата си за своите приятели“.^[1]

Ако са успели да ни разубедят да вярваме на интуицията си и на вроденото си познание за добро и лошо, можем да се събудим от транса на нихилизма и да открием, че животът все пак има смисъл. Щом кучетата ни имат дао, то и ние би трябвало да имаме, защото кучетата не биха ни обичали толкова много, ако бяхме просто машини

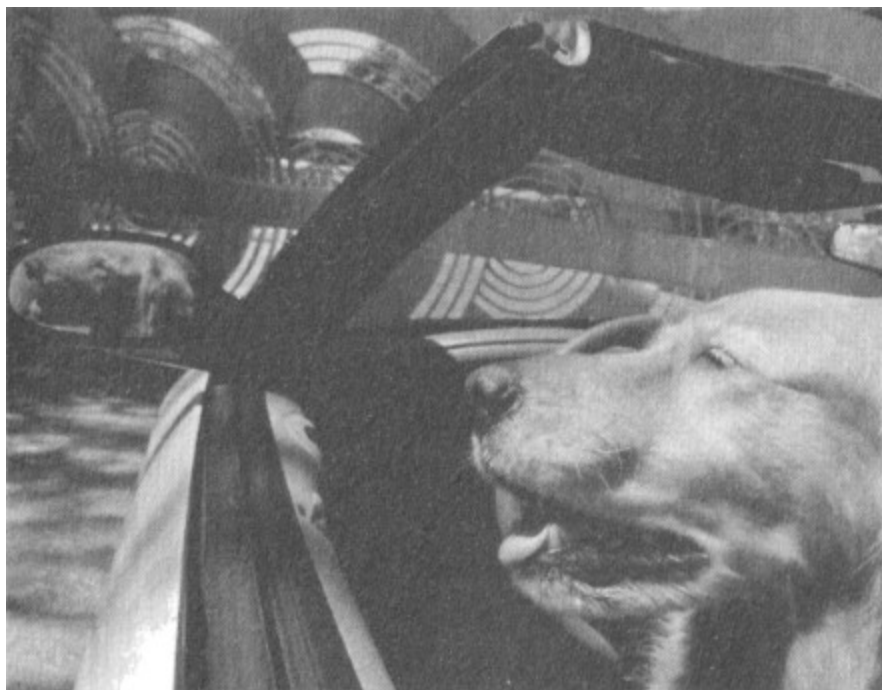
от месо без принципи и цели. И кучетата, като хората, невинаги преценяват добре характера, но не може да грешат за *всички* ни.

Повечето от нас никога няма да се научат да живеят с толкова радост, с колкото едно куче изпълва всеки миг от деня си. Но ако разберем, че споделяме едно дао, ще видим, че кучето живее по-близо до този кодекс от нас самите, и начинът да постигнем по-голяма радост ще ни стане пределно ясен. Вярност, безусловна любов, мигновена прошка, скромно усещане за собственото си място в схемата на нещата, чувство на почуда — тези и други добродетели на кучето са породени от неговата невинност. Първата стъпка към по-голямата радост е да спрем да бягаме от невинността, да се отдръпнем от цинизма и нихилизма и отново да прегърнем истината, че животът е мистериозен и всеки ден ни предлага чудеса, над които да се замислим.

Кучетата знаят.

[1] Йоан 15:13 — Библия. Издание на СС на БПЦ, 1982/2004. — Бел.прев. ↑

18. ОПЕРАЦИЯ НА СТАВАТА И КЮФТЕНЦА

Трикси започна тайничко да накуцва. Излязох от стаята и я видях да куца по коридора, сякаш е на прослушване за ролята на гърбушкото в кучешка версия на „Парижката Света Богородица“. В спалнята пък Герда я погледнала през рамо и видяла, че ближе левия си преден крак. Но щом усетеше, че някой я гледа, започваше много да се старее да ходи нормално.

Прегледахме първо лапата, търсейки рана или трънче, но не намерихме нищо. След този преглед тя направи героични усилия да не я хванем отново да куца и до края на деня ходи, без да куца.

Скоро обаче вече не можеше да крие болката в левия си крак. Брус Уитакър ѝ направи рентгенова снимка и предположи, че има същия проблем в ставата като на десния крак, заради който беше пенсионирана като куче помощник.

Препоръчаха ни да се консултираме с хирург. При първото ни посещение при него той ни изведе навън и ме помоли да разходя

Трикси на десетина метра и после обратно, за да наблюдава движенията ѝ.

— Лакът — обяви той.

Бръкна между задните ѝ крака, за да опипа тазовите кости. После ми предложи и аз да направя същото и да му кажа какво съм установил. Поради липсата на ветеринарно образование сметнах себе си за недостатъчно квалифициран да давам второ или дори първо мнение. Усъмних се обаче и в квалификацията на хирурга, защото беше казал, че проблемът е в лакътната става в предния крак на кучето.

Но тъй като носеше бяла престилка, излъчваше авторитет и напомняше на Ърнест Хемингуей, направих, каквото ми каза. Хемингуей е изпивал по бутилка и половина алкохол на ден, редовно е поливал вечерята с шест бутилки вино, бил е пословичен, може би патологичен лъжец и се е държал чудовищно с почти всички, сприятелявали се с него, така че не съм много сигурен защо в този случай приликата ме впечатли. Да, в добрите си времена е пишел като магьосник, но същото важи за Дейвид Мамет, комуто бих забранил да оперира кучето ми.

Веднага усетих, че лявата тазова кост е по-дебела от дясната. Трикси очевидно отдавна компенсирал болката в ставата, пренасяйки тежестта назад и напрягайки таза от съответната страна. И все пак беше започнала да куца едва няколко дни по-рано.

В залата за прегледи хирургът започна да върти лакътната става, опитвайки се да накара Трикси да изскимти. Когато ми каза какво прави, ми идеше да взема първата попаднала ми щипка и да завъртя носа му, докато той изскимти, но се въздържах. Търсеше реакция, която да потвърди диагнозата му, защото тези вродени нарушения невинаги се проявяват ясно на рентгеновите снимки.

Трикси обаче отказваше да скимти. Не трепереше, не дишаше тежко. Само ми се усмихваше, докато докторът кривеше крака ѝ в най-необичайни пози.

— Това момиче е истински герой — отбеляза той.

Не чувах този коментар за първи път.

* * *

През февруари същата година Трикси беше ухапана от немска овчарка, която, убеден съм, беше обучавана за бой. Реагира така, все едно я беше целунала.

Беше неделя следобед и ние бяхме излезли на разходка. Както винаги, носех малък флакон лютив спрей. Носех го в дясната си ръка.

Свихме покрай един ъгъл и тръгнахме нагоре по една уличка, по която често бяхме минавали и преди. Едно момченце на около девет години висеше на ръце от клон на дърво в двора от дясната ни страна. Изглеждаше невинно като църковен хорист, но когато се приближихме, нещо в излъчването му ми подсказа, че ще има черни свещи на всеки олтар, на който служи.

Две крачки по-нататък видях това, което стената на съседната къща скриваше от погледа ми: огромна немска овчарка, полегнала в двора зад дървото, на което се кълчеше момчето. Не беше вързана.

Немските овчарки са красиви, любвеобилни и интелигентни. Независимо от породата обаче, когато видиш свободно пуснато куче, достатъчно голямо да тегли хонда, разумно е да имаш едно наум.

Овчарката ни погледна, но като че ли не предизвикахме интереса ѝ. Аз все пак обърнах Трикси и се отдалечихме, казвайки си, че благоразумието е по-добрата страна на смелостта, макар и да се зачудих коя ли е по-добрата страна на страхливостта. Бях направил може би осем крачки, когато момчето извика:

— Май по-добре да потичате.

Ние вървахме, а не тичахме, но не възнамерявах да се надприказвам с деветгодишен хлапак, още повече ако зад гърба му стои шестдесеткилограмово саблезъбо куче. Винаги можех да си отмъстя, като го причакам на път за училище, набия го и му взема парите.

Поведението му обаче ме възмути и аз спрях, изгледах го възможно най-неодобрително и попитах:

— Какво каза?

Каквото беше казал — казал, нямаше желание да го повтаря. Вместо това се обърна към немската овчарка и каза нещо като:

— Хвани ги!

Кучето се изстреля.

Денят беше топъл като за февруари, дърветата се полюшваха хипнотично на лекия ветреца и до този момент аз се чувствах леко

сънлив. Нищо не може да те събуди така ефикасно, както гигантско куче, което изглежда решено да ти отхапе тестисите.

Насочих лютивия спрей към него и извиках: „Назад!“ и „Спри!“, но то не се подчини на нито едното. Видях, че всъщност се е насочило не към мен, а към Трикси, и че с тази траектория ще налети право на гърлото ѝ.

Струята го уцели по носа и се пръсна по муцуната му. Той промени курса си, но не се махна. Стори ми се, че ухапа Трикси по левия хълбок, и едва тогава се извърна и се затича назад, кихайки.

За щастие, аз не реших, че съм го разубедил, защото той се обърна и отново ни нападна. Този път струята го уцели в очите, което според инструкциите е най-доброто попадение. Обърна се на метър и осемдесет или два от нас.

Нападна ни отново. Третият „изстрел“ отново подлюти очите му и той побягна.

Зловещо безмълвна, овчарката се втурна за четвърти път, този път към мен, защото се бях отнесъл толкова подло с нея.

Във флакона трябваше да има течност за пет натискания. Овчарката се отдалечи, но аз се чудех какво ще правим, ако реши да ни нападне още два пъти.

Може би щеше да бъде готино да ходя с дървен крак, а ако останех без нос, щях да си спестя проблемите със синусите, но определено се надявах да не започна да говоря с писклив глас като Мики Маус.

На овчарката обаче толкова ѝ стигаше. Върна се на моравата, където си лежеше, преди Херман Гьоринг IV да я насъска срещу нас, и зарови муцуна в тревата, опитвайки се да избърше противния спрей.

Хлапетото ни гледаше с разширени очи и безмълвно, а аз имах още малко спрей, но реших да си го запазя за овчарката, в случай че получи нова заповед.

Трикси ми се усмихна и замаха с опашка. Почувствах се като нейния рицар в лъскава броня. Побързах да я отдалеча от Годзила. Свихме надясно зад ъгъла и минахме четири пресечки, преди да спрем, за да огледам мястото, на което ми се стори, че я ухапа немската овчарка. Не видях кръв, а и не исках да се бавим. По целия път до къщи постоянно се озъртах през рамо.

Разказах на Герда какво се бе случило и ѝ показах къде ми се струва, че овчарката гризна Трикси. Герда разтвори гъстата ѝ козина и видяхме ухапването. Раната кървеше съвсем слабо, защото кучето беше откъснало само парче от кожата с размера на сребърен долар, без да забие зъби в месото.

Със сигурност не го беше усетила като целувка. Но Трикси ни веднъж не изскимтя и не изхленчи.

Нашият ветеринарен кабинет не работеше в неделя и ние я заведохме в спешната клиника до летището. След като заши раната и ни даде указания за лекарствата, лекарката каза:

— Това момиче е истински малък герой.

Дребосъчка тежеше тридесетина килограма, но беше много женствена и изглеждаше по-дребничка, отколкото беше в действителност. Стори ми се толкова крехка, докато я вдигах, за да я сложа в колата на връщане от клиниката. Не можех да спра да мисля, че ако първата струя от спрея не я беше уцелила в муцуната, овчарката можеше да забие зъбите си в гърлото ѝ.

Не изпитвах омраза към овчарката. Беше ми жал за нея, макар да знаех, че спреят ѝ е причинил само временен дискомфорт. Кучето беше направило това, което момчето му каза, и очевидно каквото го бяха научили родителите му. Злодеите тук бяха хората, а овчарката в определен смисъл беше тяхна жертва.

Съобщих за ухапването в Службата за контрол на животните. Служителят на телефона ме попита за адреса. Казах му улицата, но не знаех номера. Той обаче го знаеше. Знаеше и породата, преди да му я кажа. Нашият нападател си имаше минало.

Тъй като вярвам, че полицаите и хората от Службата за контрол на животните обикновено вършат похвална и неблагодарна работа, със съжаление ще кажа, че доколкото знам, собствениците на това животно не бяха глобени, дори не получиха предупреждение. След седмици на „разследване“ един служител ми даде несвързано обяснение защо случаят трябва да бъде затворен без никакви действия.

Негов колега, разочарован от бездействието на отдела, ми каза, че собственикът на овчарката има сериозни връзки с управата на града и щял да си вее шапката, докато кучето му не ухапе някого, не само друго куче. Аз му благодарих за откровеността, но му казах, че моята

Трикси е някой. Самият той беше любител на кучетата и ясно разбра какво имам предвид.

* * *

— Това момиче е истински малък герой — повтори хирургът.

След като не успя да накара Трикси да изскимти, докато въртеше и разтягаше ставата ѝ, той ѝ направи рентгенови снимки от различни ъгли и успя да ни покаже къде е проблемът. Трикс имаше нужда от същата операция на левия лакът, каквато бе преживяла преди време на десния.

Няколко дни по-късно отново я заведохме в болницата. Щеше да остане да спи там, защото операцията беше насрочена за пет сутринта. Занесохме една моя мръсна тениска, за да ѝ мирише познато, и една от любимите ѝ играчки.

Беше юни 2000 година и тя живееше с нас от година и девет месеца. Отдавна беше престанала да бъде „просто куче“ и се бе превърнала в наша дъщеря. Тя не можеше да разбере, че я оставяме в болницата за нейно добро, и двамата с Герда се чувствахме като предатели. Идеше ни да се приберем вкъщи и да се нашибаме с бодливи клони от разкаяние, че не настояхме да останем да спим в клетката при нея.

За вечеря си поделихме бутилка вино и аз изпих още една чаша от втората бутилка. Смешно малко по стандартите на Хемингуей, но ако Трикси имаше твърде много здравословни кризи, щях да се пропия като него.

Казаха ни, че Трикси трябва да остане в болницата поне една нощ след операцията, а може би дори три. Но на следващия ден хирургът ни се обади два пъти — веднъж, за да каже, че всичко е минало добре, и после отново към пет часа, за да ни зарадва, че можем да си я вземем у дома.

— Тя е най-спокойното куче, което съм виждал — каза той. — Изобщо не се опитва да дразни шевовете, не се дърпа на повод и не лае. В същото време се окопоти и стана на крака по-рано от обичайното.

Когато отидохме в болницата да си приберем момичето, чакалната беше препълнена с угрижени родители. Някои от тях изглеждаха така, сякаш са видели призрак, и аз знаех, че си имат по-тежки проблеми със своите животни, отколкото ние с Трикси. Двамата с Герда изпитвахме благодарност, облекчение и щастие, че Трикстър си идва у дома.

Една сестра я доведе. Горката Трикси изглеждаше по-окаяно, отколкото очаквахме. Цялото ѝ ляво краче, чак до рамото и част от хълбока бяха обръснати. Вървеше несигурно с помощта на сестрата. Отпърво лицето ѝ остана скрито в пластмасовата яка — напомняща за времето на кралица Елизабет — която ѝ пречеше да гризе шевовете си. Огледа препълнената стая, търсейки ни, а когато се наведохме към нея, тя отметна глава назад и ние видяхме, че очите ѝ са целите кървясали и по космите на лицето ѝ има размазани сълзи.

Когато ни видя, се ухили, а ние се разплакахме. Не се разхлипахме шумно като бебета, нито захълцахме, но от очите ни бликаха сълзи като от душ. Ридаенето, изкривяващата лицата мъка, горчивата буца, заседнала в гърлото, тежестта в гърдите от непоносимата загуба — всичко това щеше да ни връхлети само след броени години. Сега съвсем леко ги вкусихме. Не за да ни подготвят да се справим по-добре с мъката, защото за скръбта няма имунизации, а за да ни напомнят да ценим онова, което обичаме, докато го имаме, така че когато си отиде, да ни останат спомените, които ще ни крепят.

Герда свали яката от врата ѝ и се качи с нея в багажното отделение на „Експлоръра“, като не спираше да я прегръща и успокоява.

Един от най-големите дарове, които получаваме от кучетата, е нежността, която те пробуждат в нас. Разочарованията от живота, неправдите, съкрушителните събития извън наша власт, предателствата на хора, с които сме се сприятелили и обикнали, могат да ни направят цинични и да превърнат сърцето ни в кремък, от който само гневът и горчивината извличат искра. Други животни също могат да ни направят по-човечни, но кучетата с уникалната си природа, с изричното им удоволствие да бъдат с нас, с ликуващата си радост, с която ни посрещат, когато се прибираме у дома при тях, с вечното си слънчево излъчване, с веселбата, с която играят, с любопитството и

почудата, с които приемат всяко ново преживяване, могат да стопят цинизма и да възродят сладостта в огорченото сърце.

Ами благодарността им? Когато Трикси дойде при нас, очаквах удоволствието, ликуващата радост, слънчевото излъчване, веселбата, любопитството и почудата, но забележителната и постоянна благодарност, която изразяват кучетата към това, което им даваме, е сигурно най-милото нещо в тях. Купичката с гранули е нещо обичайно, но кучето никога не я приема като даденост. След хранене, след получаването на нова играчка като подарък, след игра или плуване, посред гушкането, което дарява кучетата с такова блаженство, Трикси обръщаше одухотворените си очи към мен и просто говореше с тях или пък ме близваше по ръката в знак на признателност, или сгушваше студения си нос в дланта ми. Както кучетата ни разбират посредством безбройните знаци, които издават настроението и чувствата ни, така и ние, ако обърнем внимание, можем да разгадаем техните сигнали. И най-често може би виждаме благодарност.

Когато направехме нещо, което ѝ доставя особено удоволствие, тя разравяше купчината си с играчки, избираше една или друга, после премисляше и пак ги оставяше, докато след няколко минути идваше със свършената плюшена играчка за момента. В такива мигове винаги беше плюшена играчка, никога въже за дърпане или топка. Оставяше избраното съкровище в краката ни, не за да ни подкани да играем, а за да каже: „Това е едно от любимите ми неща. Искам да ти го дам, защото беше толкова добър с мен“. После се излягаше и въздъхваше, а понякога и заспиваше.

Хирургът ни каза, че Трикси има нужда от шест седмици, за да се възстанови от операцията. През първите три седмици той настояваше да я държим в клетка денонощно.

Ние разбирахме колко важно е да не ѝ позволяваме да тича или скача, но знаехме, че нашето свободолюбиво момиче, което рядко беше вкарвано в клетка и никога от нас, няма да се чувства добре затворена. Тъй като имаме големи, U-образни бюра, получихме разрешението му да я държим под тях, след като барикадираме изхода с метър и двадесет висока преграда за домашни любимци, която може да се сглоби в най-различни конфигурации.

Трикси прекарваше част от деня с Герда, част от деня — с мен. Нощем правехме квадрат от преградата, в който поставяхме легълцето

и купата ѝ с вода, давайки ѝ все пак много повече пространство от клетката.

През деня нямаше нужда да носи яката, не само защото беше постоянно пред очите ни, но и защото Герда измисли хитра дрешка, за да не ближе и хапе шевовете. Разряза два свои потника без презрамки и ги съши наново като плътен чорап, стигащ чак до хълбока. Материалът беше разтеглив и набран, така че лесно се нахлузваше, и беше достатъчно плътен, за да предпази обръснатото място. Не съм сигурен дали това би свършило работа при по-неуслужливо куче. Мисля, че чорапът помагаше не само защото беше трудно да се гризе през него, но и защото тя разбираше целта и искаше да достави удоволствие на майка си. Изглеждаше забележително.

Нямахме обаче достатъчно вяра на чорапа за през нощта и ѝ слагахме яката. Кучетата презират тези яки. Не само са неудобни и ограничават движенията, но и животните осъзнават, че с тях изглеждат глупаво и че те са обида за достойнството им. Когато ѝ сложехме яката, Трикси първо изразяваше раздразнение, а после ни поглеждаше с тъжните си очи, сякаш казваше: „Какво съм ви направила, та да заслужи това?“.

През първите три седмици след операцията Трикси не биваше да се качва и слиза по стълби. Кабинетите и спалнята ни се намираха на третия етаж на къщата в Харбър Ридж и трябваше да я свалям до вратата на втория етаж по четири пъти дневно, за да я изведа до тоалетна.

Тъй като къщата е разположена на тясна площ и стълбите, особено задните, са доста стръмни, архитектът беше предвидил и асансьор. Беше мъничък, може би половин квадратен метър, и електрически, не хидравличен. Не страдам от клаустрофобия, нито ме е страх от асансьори, но тази малка, облицована с дърво кабинка никак не ми допаднаше. Моторът ѝ беше монтиран между гредите на тавана, а цялото устройство дрънчеше и скърцаше и дори издаваше странни животински писъци, сякаш освен електромотора имаше и няколко горили, които трябваше да дърпат въжетата, а хич не харесваха работата си. Герда категорично отказваше да се вози в него. Преди операцията на Трикси го бяхме използвали само за товари — да пренасяме по-тежките кашони.

По време на възстановителния период на Трикси Герда наруши правилото си никога да не поема самоубийствени рискове в клаустрофобични превозни средства и когато мен ме нямаше, придружаваше златното ни момиче в мъчителното пътуване между втория и третия етаж. Любовета надделява над всичко.

Трикси все още нямаше пет години и не се боеше нито от фойерверки, нито от гръмотевици или каквото и да било друго. Не се боеше и от асансьора, но не го и харесваше. Първите няколко пъти, когато се вози с мен, постоянно се оглеждаше, опитвайки се да разбере откъде идват всички тези звуци и какво ли биха могли да вещаят. Скоро разбра, че по-голямата част от шума идва отгоре и оттогава непрекъснато гледаше тавана с очевидното очакване всеки момент върху главите ни да се изсипе някакво бедствие.

След половин седмица, в която всеки ден слизахме и се качвахме по четири пъти с асансьора, Трикс започна да бойкотира ограничаването си в още едно затворено пространство. Щом отворех вратата, тя сядаше в коридора в поза „оловно дупе“. Тежеше около тридесет килограма, но когато паркираше така дупето си, не желаейки да влезе в асансьора, можеше спокойно да тежи и колкото кофа с оловни сачми. Нищо не можеше да я помръдне.

Можех да я примамя в асансьора с вкусна бисквитка, но това ми изглеждаше като измама. Можех да се надявам да изляза по-упорит от нея, макар тя да имаше търпението на Йов, а аз — на двегодишно дете. Можех да ѝ се скарам, но предвид състоянието ѝ, сърце не ми даваше да го направя. На всичкото отгоре тя беше права: този асансьор наистина беше един „Титаник“ с размерите на ковчег, поел на вертикално пътуване към безледна гибел.

Накрая постигнахме компромис. За една, понякога и две от ежедневните ни разходки я свалях и качвах на ръце по стълбите, а през останалата част от времето тя се возеше в асансьора, без да ми прави номера от типа „оловно дупе“.

Хирургът беше уточнил, че не бива да ходи по повече от тридесетина метра на отиване и връщане от тоалетната през първите две седмици и два пъти по толкова през третата. Опитах се да му обясня за тоалетното дао на Трикси, но той ме изгледа по начин, който ясно показваше, че в този момент чува пицциите цигулки, съпровождащи замахването с ножа в „Психо“. Представих си как ме

изпращат против волята ми в психиатричното отделение, където неизбежно ще се озова в компанията на Хикс, за да получа списък от хиляда души, на които да разпратя безплатни книги и покани за купон в къщата на плажа.

— Да, сър — отвърнах аз, — тридесет метра. Няма проблем.

Закачах Трикси на къс повод и с бавна крачка я водех до двора на съседите, петнадесет метра по-далеч от позволеното. В противен случай тя щеше да се опита да се стиска през цялото време и така щяхме да стигнем до катастрофа, пред която падащият асансьор с крещящите маймуни на покрива щеше да изглежда като чаено парти.

През четвъртата и петата седмица трябваше да продължим да я държим в заграденото пространство, но вече ѝ се разрешаваха десет, а после и петнадесетминутни разходки. До четвъртата седмица Трикси понасяше ограниченията и униженията с по-висок дух, отколкото аз бих бил способен на нейно място, но после изпадна в депресия. Депресираното куче е по-ужасно и от епично запеченото куче, което очакваш да се пръсне. Това са по природа весели, бликащи от енергия същества. Не можехме да понасяме гледката на нашата приказна Трикси — толкова унила, че прекарваше целия ден с тъжен поглед и вяло безразличие. Опашката ѝ не махаше. Никоя писукаща играчка не можеше да привлече вниманието ѝ. Когато ѝ търкулнехме топка, тя я оставяше да се удари в муцуната ѝ, без да направи опит да я хване — явно защото знаеше, че не може да потича след нея и да ни накара да я гоним. Страдаше толкова безутешно, че дори храната не предизвикваше усмивката ѝ и тя я ядеше механично, без ентузиазъм.

В петък Трикси беше записана за преглед след петседмичното си възстановяване, но аз се обадох още в четвъртък на хирурга, за да му опиша психичното ѝ състояние и да го помоля да помисли дали можем да я заведем през уикенда на ресторант. Обясних му, че има едно шведско ресторантче, чиито собственици обичат кучета и с радост ни канят в малкия си двор. Трикси много обичаше Густав, който ѝ носеше поръчаните шведски кюфтенца. Можехме да паркираме наблизко, да я изнесем на ръце и да я заведем до масата на къс повод. Дворчето беше малко и спокойно и в общи линии нямаше никакъв шанс нещо да я превъзбуди, така че да се нарани. Момичето ни просто имаше нужда от малка екскурзия за повдигане на духа.

— Идеята не е добра — попари ме докторът. — Трябва да изчакате още една седмица, докато напълно се възстанови, а дори и тогава ще трябва да внимавате още известно време.

Късно следобед в петък, докато преглеждаше Трикси в кабинета си, той ѝ отдели повече време от обичайното. Заклучи, че кракът се възстановява по-бързо от обикновеното и склони да я заведем на вечеря още същия ден.

Заше метени от радостно очакване, ние се втурнахме към къщи, за да я срещем и да се преоблечем. Нямахме търпение да видим светналите ѝ очи, когато познае ресторанта, и усмивката, която щяха да предизвикат малките кюфтенца.

Качих я в експлоръра и поехме към една обещаваща вечер. Трикси си лежеше на мястото, а Герда пътуваше на задната седалка, хванала повод, за да не може момичето да обикаля в багажното и да залитне.

Умното куче никога не спира да ви изненадва с внезапните си прозрения и силата на възприятията си. Пътят до ресторанта включваше четири улици, една магистрала и още една улица. Никога не минавахме оттам на път за другаде. На магистралата Трикси все още лежеше в потиснато безразличие, но когато слязох от нея и свих по последната улица, тя скочи на крака и опъна повод, изненадвайки Герда. Започна да гледа наляво и надясно през прозорците и да маха с опашка.

— Тя знае къде отиваме — каза Герда. — Но как е възможно?

Все още бяхме на почти два километра от ресторанта, но Трикс се ухили, задиша щастливо и започна да използва опашката си, както не бе правила цяла седмица.

Докато стигнем до ресторанта и паркираме, тя вече беше напрегнала всяко мускулче в тялото си. Гледаше задното стъкло с такова очакване, че все едно казваше: „Отвори проклетата врата или ще мина през нея!“.

Въпреки вълнението си, позволи да я вдигна и внимателно да я оставя на земята. После, сякаш задвижена от перката на опашката си, тя опъна повод докрай и ни поведе покрай главния вход към ресторанта, по алеята на открития пазар, отзад към дворчето на заведението.

Густав ни посрещна, обсипа с внимание Трикси и ни заведе до една маса с изглед към алеята. Когато донесе първото ястие на двама ни с Герда, Трикси получи чинийка с миниатюрните кюфтенца.

Цяла вечер тя седя до парапета, ограждащ дворчето, или лежа с муцуна, подпряна на най-долната летва, наблюдавайки с интерес хората — и няколко кучета, които сновяха покрай сергиите. Опашката ѝ не махаше постоянно в широка дъга, но и не стоеше неподвижно. Върхът ѝ потрепваше ли, потрепваше, защото тя знаеше, че дългото ѝ затворничество е приключило и че скоро ще ѝ бъде позволено отново да ходи на дълги разходки и да играе. Животът ѝ се беше върнал и беше хубав. Повече никога не изпадна в такова потиснато настроение.

Всички породи кучета имат много по-силно обоняние от което и да е човешко същество — някои само хиляда пъти по-добро, други — десетки хиляди пъти. Възможно е Трикси да бе доловила уникалния мирис на шведския ресторант от почти два километра разстояние, при това вътре в джипа.

Ще ви разкажа интересен случай. Учените разработили сложна миризма в лабораторни условия и обучили куче да реагира по определен начин на нея. Завели кучето в долния край на остров Манхатън, а част от екипа се качила в горния, на двадесет километра разстояние. В предварително уговорен момент извадили запушалката на шишенцето с миризливото вещество и напоили кърпичка, като я размахали във въздуха. Избрали ден, в който вятърът духал от север на юг, и засекли скоростта му с анемометри и на двете места. За по-малко от минута миризмата трябвало да бъде отнесена от единия край на острова до другия — през един от най-големите градове на света, през милиони хора и вихрушки от безброй миризми. Талантливото куче я уловило и реагирало, въпреки че всички молекули трябва да са били разпръснати от въздушните течения.

Трикси не беше куче, обучено да разпознава миризми. И все пак, първоначално селектирани като ловна порода, златистите ретривъри са надарени с прекрасно обоняние. Ресторантът беше не на двадесет, а на по-малко от два километра, а на територията между него и автомобила имаше не милиони, а само няколко хиляди души. Може би беше уловила панделката на миризмата във въздуха.

Но на мен ми се струва, че е вярно другото, не по-малко изумително обяснение. Бяхме я водили в този ресторант по същия

маршрут поне тридесет пъти и в края на всяко петнадесетминутно пътуване тя получаваше порция малки кюфтенца. Мисля, че беше заучила поредицата от десни и леви завои и приблизителното време между тях, и свързваше този модел с вкусното изкушение. Внезапният преход от унила депресия към въодушевено махане с опашката в *момента*, в който свихме към последната отсечка от пътя, беше твърде показателен, за да го пренебрегваме.

Или просто четеше мислите ни.

19. „МОЖЕ ЛИ ДА ВИ КАЖА ЕДНА ЧУДЕСНА ИСТИНА ЗА ВАШЕТО КУЧЕ?“

Вторият роман, който написах, след като Трикси дойде при нас, се казваше „С крайчеца на окото си“ — обширен алегоричен разказ, в който се преплитат многобройни теми, разработени чрез най-големия набор герои, с който до момента бях дръзвал да жонглирам в една книга. Основната тема, около която се въртяха останалите, се изразяваше от чернокож проповедник на име Х. Р. Уайт в една негова проповед. Използвах част от нея като епиграф преди Първа глава:

Всяко добро дело, колкото и да е малко, отеква през големи разстояния в пространството и времето, за да повлияе на живота на хора, непознати за онзи, чийто щедър дух е бил източникът на това добро ехо, защото добрината се предава и нараства с всяко следващо предаване, докато

малкият жест на любезност се превърне в акт на себеотрицателна смелост — години по-късно, някъде много далеч. Същото важи за всяка малка подлост, за всеки израз на омраза, за всяка злина.

Аз не работя със схеми, профили на героите или дори бележки. Започвам всеки роман само с предварителна идея и няколко герои, които ме интригуват. Затова чувствах едновременно боязън и въодушевление от перспективата да *покажа* тази тема, тази истина в драматично действие, което и трябва да прави един роман — да показва, не да казва. Задачата изглеждаше мащабна, но след като скочих в нови води с „Фалшива памет“, научих, че колкото по-голям изглежда един проект, толкова е и по-забавен.

В деня, в който започнах „С крайчеца на окото си“, Герда разходи Трикси, разреса я и я доведе в кабинета ми. След обичайното галене по коремчето, казващо: „Колко си сладка тази сутрин!“, Трикси се сгуши на легълцето си — тя си имаше легла в шест различни стаи в къщата — и ме загледа с крайчеца на окото си, докато аз ровех усилено в съзнанието си, опитвайки се да достигна до първите редове на новата си книга. Час по-късно вече имах цяла първа глава, но толкова различна от всичко останало, което бях писал до момента, че се почудих дали някаква неоткрита досега, зловеща и самоунищожителна част от мен не ме тласка към провал. В самото начало давах няколко обещания, които изглеждаха невъзможни за изпълнение:

Бартоломю Лампиън ослепява на тригодишна възраст, когато хирурзите неохотно отстраняват очите му, за да го спасят от бързо разпространяващ се рак. Макар и без очи, на тринадесет години Бартоломю си връща зрението.

Внезапният преход от десет години тъмнина към величието на светлината не е дело на необикновен лечител. Няма звездни тропети, възвестяващи завръщането на зрението му, както и никой не е предсказал раждането му.

С възстановяването му има общо едно скоростно влакче, както и една чайка. Не можем да пренебрегнем и

съкровено желание на Барти да накара майка си да се гордее с него преди втората ѝ смърт. Първият път, когато тя умира, е в деня на неговото раждане.

ШЕСТИ ЯНУАРИ 1965 ГОДИНА.

В Брайт Бийч, Калифорния, повечето хора говорят с обич за майката на Барти, Агнес Лампиън, известна още като Дамата с пайовете. Тя живее за другите, сърцето ѝ тупти с техните мъки и нужди. В този материалистичен свят безкористността ѝ дава хляб за подозрителността на онези, чиято кръв е по-богата на цинизъм, отколкото на желязо. Но дори такива закоравели души признават, че Дамата с пайовете има безброй обожатели и нито един враг. Мъжът, който разбива света на семейство Лампиън в нощта на раждането на Барти, не е неин враг, а непознат. Но веригата на неговата съдба и тяхната имат обща връзка.

Извадени очи и възвърнато зрение? Причинено някак си от скоростно влакче, чайка и любов към майка му? Майка му, която е умирала два пъти? Представа си нямах какво означава всичко това, нито как щях да изпълня тези обещания на разказа. В една от любимите ми рецензии за този роман, излязла в „Сан Диего Юнион Трибюн“, се казваше: „Началото на книгата напомня за човек, който обявява, че ще жонглира с топки за боулинг, докато пържи яйца и управлява балон с нагорещен въздух. Абсурдно, но Кунц успява да направи не само това, а много повече“. Критикът много точно описва собствената ми тревога, докато седях в кабинета си и препрочитах отново и отново първата глава. Наистина си беше балон с нагорещен въздух.

С годините научих, че когато историята добие привидно нелогичен или неразбираем обрат, подсъзнанието или интуицията ми са влезли в действие и трябва да им се доверя. Малко по малко тя щеше да се развие така, че обратът да придобие смисъл. Винаги съм се удивявал как на някакво ниво през цялото време съм знаел какво правя, дори докато съмнения бомбардират съзнателния ми ум.

Но „С крайчеца на окото си“ щеше да има най-сложния набор от теми и герои, с който някога съм работил. И на всичкото отгоре започваше с обещания за разказа, доста трудни, ако не и невъзможни за изпълнение.

Колкото повече наблюдавах Трикси обаче, толкова по-уверен се чувствах, че мога да напиша тази предизвикателна книга. Героите ѝ бяха хора, които страдаха от болка и ужасни загуби, но отказваха да приемат цинизма и се бореха или да си проправят път назад към невинността, или — в случая с децата — се опитваха да се държат здраво за нея в един покварен свят. Откровението, което ми бяха разкрили интелигентността и чувството за почуда на Трикси — че тя има душа и че невинността на душата ѝ е източник на постоянната ѝ радост — ме подготви да пиша убедително за Агнес и нейния син Барти. Младият Каин, злобният, но злочест герой, въплъщаваше четвъртото откровение, получено от наблюдението ми върху Трикси: че бягството от невинността, така характерно за нашето време, е скок към абсурда и лудостта. Трикси не само ме беше подготвила да напиша тази книга, но дори отчасти я бе вдъхновила.

И понеже Трикси възроди чувството ми за почуда в пълния му блясък от детството, реших, че след като съм съчинил първата глава, трябва да напиша тази история, защото нямаше да намеря покой, докато не разбях какво се е случило и ще се случи със слепия Барти и неговата майка.

* * *

Написването на „С крайчеца на окото си“ ми отне точно една година без една седмица и в средата на 2001 вече бях потънал в друг роман, който се оказа не по-малко сложен и щеше да излезе почти толкова дълъг — „Входът за рая — платен“. Една работна събота отложих храненето на Трикси с половин час — до четири часа, и приключих за деня. След като буквално вдиша гранулите си, облиза устните си и се върна да огледа купата си за някоя пропусната гранулка, излязохме на едночасова разходка.

Когато редовно разхождате кучето си в един и същ район, завързвате познанство с други хора, които също разхождат кучетата си.

Често се поспирате за няколко минути, обикновено за да обмените кучешки истории, да си поговорите за кучешки паркове, кучешки плажове, кучешки лакомства, кучешки играчки, кучешки болести, кучешки доктори, кучешки книги и, нали се сещате, изобщо за кучета.

В повечето случаи хората не питат за името ви и не казват своето, но не защото са вманиачени на тема лично пространство, а защото просто не им минава през ума, че човешките имена имат някакво значение точно в тази социална мрежа. Ние сме стопани на кучета и обикновено това е всичко, което искаме да знаем един за друг. Важното е да знаем имената на кучетата си.

Всеки път, когато срещнех нов човек с куче, което досега не съм виждал, първата му реплика към мен беше: „Много красив голдън! Как се казва?“. Аз представях Трикси, правех комплимент на неговото куче и питах за името му. Ако то например беше Спарки, оттук нататък този човек за мен беше „таткото на Спарки“. Когато Герда се върнеше от разходка с нашето момиче и аз я питах дали се е видяла с някого, тя отговаряше: „Майката на Пуки ми препоръча кафене, в чийто двор се допускат кучета, а таткото на Барни каза, че са пуснали възхитителни плюшени играчки в «Трите кучета».“

Една сутрин, докато четях вестника, видях снимката на една двойка, която понякога срещаме при кучешките си разходки. Бяха наградени за работа в помощ на общността. Ден-два по-късно си спомних за статията и казах на Герда:

— Таткото и майката на Гизмо помагат на деца в риск и са получили награда. Има снимката им във вестника.

— Как се казват?

Аз я погледнах неразбиращо.

— Все пак във вестника не са ги представили като „майката и таткото на Гизмо“.

— Дори не се споменавахе за Гизмо — признах аз. — Кое то показва колко безсмислени са повечето статии във вестниците. Никога не разказват истинската история.

Сигурен съм, че съм прочел имената на тези хора. Просто не съм ги запомнил, защото вече ги познавах като майката и таткото на Гизмо, а това ми казваше най-важното, което ми бе нужно да знам в тесния социален контекст, в който имахме връзка помежду си. Ако по време на ежедневните си разходки се срещате с човек без куче, но с трето око

на челото си, а по-късно на вечеря кажете на съпругата си: „Сутринта видях Трите очи и си побъбрихме за хубави слънчеви очила“, разговорът няма да се обогати особено, ако знаете, че истинското му име е Джим Смит.

След като срещях една жена — майката на Уоли — два или три пъти седмично в продължение на три години, една сутрин тя пресече улицата си заедно с Уоли и ми каза:

— Дълга ви извинение. Не знаех кой сте.

— Аз съм таткото на Трикси — отвърнах аз.

— Чета книгите ви от години, много ми харесват, виждала съм снимката ви на кориците, но по някаква причина не бях направила връзката.

Поговорихме си една-две минути за книги, после я попитах за името ѝ — след като тя знаеше моето.

— Аз съм майката на Уоли — рече тя и двамата се разсмяхме. После ми каза, че в супермаркета на Ралф най-после са заредили „Ледени лапички“.

Десет минути, след като се разделихме, се сетих, че тя така и не ми отговори. Все още не знаех как се казва.

Почти съм сигурен, че вечерта е казала на съпруга си нещо от типа: „Попитах таткото на Трикси кога ще излезе новата му книга и той каза следващия месец“.

В Харбър Ридж, освен хора с кучета, често срещаме и дядото на едно индийско семейство, което живееше на съседната пряка. Ходеше с помощта на една от онези проходилки с колелца. Излизаше два пъти дневно и с бавна, но уверена походка изминаваше по километър и половина по гладките улици на билото. Впечатляваше ме решимостта му да се поддържа във форма.

Имаше кръгло, весело лице и топла усмивка, а лекият му напевен акцент беше очарователен. Винаги държеше да се наведе и да погали Трикси по главата, докато си разменяхме любезности за времето или нещо от новините.

Един ден, когато двамата с Трикси приближихме, той ме попита:

— Може ли да ви кажа една чудесна истина за вашето куче? — Отвърнах, че нищо не би ми доставило по-голямо удоволствие, и той продължи. — Може би знаете какво е тя. Знаете ли какво е тя?

— Тя е златист ретривър — отговорих аз, предполагайки, че пита за породата.

— Да, така е, но аз нямам това предвид. В нашата религия вярваме в прераждането. Ние живеем по много пъти, като винаги се стремим да бъдем по-мъдри, отколкото в предишния си живот — по-мъдри и по-добродетелни. Ако накрая успеем да водим неопетнен живот, съвършен живот, напускаме този свят и не се налага да се връщаме отново. Между човешките си въплъщения се случва да се родим и като други същества. Понякога, когато някой е водил *почти* съвършен живот, но все още не е достоен за нирвана, се превръща в много красиво куче. Когато животът му като куче приключи, той за последен път се въплъщава в човек и живее съвършено. Вашето куче е някой, почти постигнал пълно просветление и в следващия си живот ще бъде съвършен и безупречен, много велик човек. А вие сте пазител на свята душа, както бихте казали във вашата религия.

Гласът и жестовите на дядото бяха завладяващи, а думите му за Трикси бяха толкова мили и добри, че му благодарих и казах, че винаги сме я намирали за специална.

— Предайте на жена си какво съм ви казал — заръча ми той и аз го уверих, че нямам търпение и ще го направя, веднага щом се прибера.

Може би ще ви се стори странно, но изминах цяла пряка, преди да свържа неговите думи с онзи случай, когато казах на Трикси, че е ангел, маскиран като куче, и с онази нощ, когато тя като че ли развеждаше някого, невидим за мен, на горния етаж на къщата ни. По гърба ми пробяга приятна тръпка.

Като християнин не вярвам в прераждането, но вярвам, че в Трикси имаше нещо уникално и значимо. Много хора виждаха нейната изключителност и изразяваха по различен начин впечатленията си. Често, когато сядохме в двора на някой ресторант, другите клиенти, които я бяха наблюдавали по време на вечерята, се спираха край масата ни да кажат нещо за нея. По-често дори не отбелязваха красотата или доброто ѝ поведение, а казваха: „Тя е наистина специална, нали?“. Ние винаги отвърщахме: „Благодаря ви. Ние също мислим, че е много специална“. Но след като дядото ми каза какво мисли за нея, още по-силно осъзнах колко често се използва думата „специална“ за Трикси.

Нашите приятели Анди и Ан Уикстром, които познаваме още от студентските си години и които стават все по-интересни (или все по-странни) с всяка изминала година, ни дойдоха на гости за седмица в новата ни къща. Те останаха очаровани от Трикси, тя от тях — също, и петимата си изкарахме чудесно. Около месец след като се прибраха у дома на Източния бряг, се чухме по телефона и Ан сподели, че се опитвали да разкажат на приятелите си за Трикси, да им обяснят колко специална е тя, но осъзнали, че думите и случките просто не стигат, за да накарат човек наистина да разбере магичния характер и излъчване на Дребосъчка.

Пишейки тези мемоари, неведнъж се удрях в тази стена. Трябваше да приема, че колкото и да се старая да обрисувам портрета ѝ, не съм способен да предам истинската ѝ същност. Неизразимото не може да бъде описано. Мистерията е мистерия, именно защото не е разгадана, а някои мистерии са по принцип неразгадаеми.

В този втори роман след пристигането на Трикси, „С крайчеца на окото си“, аз повдигнах по-близо до повърхността духовните проблеми, които присъстваха и в някои от предишните ми книги: че светът е загадъчно място, изпълнено със смисъл, че науката, и най-вече квантовата механика, и вярата не си противоречат, а се допълват, че ние сме общност от потенциални светци с обща съдба и всеки от нас е нишка в гоблена на смисъла. Когато излезе от печат, тя получи пощедри рецензии, отколкото можеше да се поберат на първите пет страници на второто издание. Това беше чудесно, но рецензиите не носят толкова удовлетворение, колкото читателските реакции. За първите осем години от книгата са се продали шест милиона екземпляра по целия свят. Получих хиляди писма от читатели, някои от които са най-интелигентните и трогателни неща, които някога съм получавал.

Посветих я „На Герда. От хилядите дни на моя живот най-силният беше и винаги ще бъде денят, в който се срещнахме“. Посвещаваха ѝ и други книги, но с тази най-последно изпитах усещането, че съм написал нещо, достойно за нея.

Пет години по-късно посветих книга на Трикси. Дотогава, макар и по типичния си бавен, дебелоглав начин, най-последно бях осъзнал колко много е променила не само мен самия, но и творчеството ми.

20. ДОКТОР СМЪРТ И ДОКТОР БЕРИ

Една вечер, след като се бяхме преместили в новата къща, излязохме с Трикси в задния двор, за да се изпишка преди лягане. Когато влязохме отново вътре, тя ме изпревари към стълбите, нетърпелива да получи бисквитка от запасите си в кухнята. Изведнъж изскимтя с тънък, но пронизителен глас, понечи да изскимти и втори път, след което замръзна с предните и задните си крака на различни стъпала. Обърна се към мен и ме изгледа уплашено. Не можах да я убедя да вдигне поне една лапа. Изглеждаше готова да остане там завинаги, а хълбоците ѝ трепереха. Разтърсен от предчувствие, което щеше да се окаже първият миг от един жив кошмар, аз внимателно я вдигнах и я отнесох до кухнята.

Когато стъпи на пода, изглеждаше добре. Отиде право при бисквитките си и ме удостои с онзи поглед, който казваше: „Знаеш, че заслужавам лакомство“. Искаше ми се да повярвам, че онзи момент на стълбите не е имал сериозно значение, но знаех, че не е така. Уплашен

за нея и притеснен, че я очаква едно или друго страдание, аз ѝ дадох три бисквитки. Бих ѝ дал и целия буркан, ако тя сама не се беше отдалечила и отишла да пие вода.

Качихме се до спалнята с асансьора, за да избегнем стълбите. Този беше голям, по-съвременен и по-професионално монтиран асансьор от онзи в предишната ни къща. Вместо да дрънчи на изкачване и да вие на слизване, тази кабина имаше хидравлична система, която я издигаше и спускаше тихо, без пронизителните викове на горилите от тавана. Трикси нямаше нищо против да се вози.

За да спестя безсънната нощ на Герда, ѝ казах за стряскащата случка на стълбите чак на сутринта. След закуската с гранули изведох Трикси до тоалетната, но на нея ѝ беше много трудно да раздвижи червата си. Приклезна, напъна се, спря, приведе се напред, после пак опита и спря, привеждайки се напред, сякаш напъването ѝ причиняваше дискомфорт. Най-после успя да си свърши работата.

Заведох я при ветеринарите в болницата за животни и те направиха рентгенова снимка на гръбначния ѝ стълб. Предварителната диагноза беше проблем с гръбнака, но трябваше да се направи ядрено-магнитен резонанс, преди да се реши дали има нужда от операция.

Записахме час при ветеринарния хирург с най-добри отзиви. След два дни, в които избягвахме стълбите, в пет сутринта заведохме Трикси за ЯМР. Казаха ни, че можем да си я вземем дванадесет часа по-късно, около пет следобед. Стори ми се необичайно дълго, но ми обясниха, че трябва напълно да се възстанови от упойката.

Точно в пет, когато се върнахме, един ветеринарен асистент изведе Трикси в чакалнята. Момичето ни беше в шокиращо състояние. Олюляваше се, докато ходи, а краката ѝ постоянно се подгъваха и тя падаше на пода. Долните ѝ клепачи бяха толкова увиснали, че кървясалите ѝ очи изглеждаха така, сякаш всеки момент ще изпаднат от орбитите си, и от тях се стичаха обилно сълзи. Тя като че ли не ни позна — нито размаха опашка, нито реагира, когато я погалихме и ѝ заговорихме.

Знаехме, че хирургът е още в болницата, защото чухме служителя на регистратурата да говори с него по интеркома. Герда каза, че искаме да се видим с лекаря, но той отказа да излезе и да говори с нас.

Макар да е дребничка и много мила, Герда умее да вложи стоманена заплаха в гласа си, без да го повишава. Асистентът отстъпи крачка назад, когато тя каза:

— Няма да дойде ли? Упойката на това куче е била силно предозирана. Къде е той? Ние ще отидем при него.

По ту отбранителните, ту агресивните и при всички случаи крайно неуместни реакции на служителите заподозряхме, че това не се случва за първи път. След като първо ни казаха, че няма да освободят Трикси, докато не се е възстановила напълно от упойката, сега твърдяха, че няма за какво да се тревожим и можем спокойно да я отведем у дома, въпреки че тя не можеше да стои на краката си и не ни разпознаваше.

Не се и съмнявахме, че лекарят е излязъл през някоя задна врата, и нямаше да постигнем нищо, ако ще да отворехме с ритници всички врати в болницата. Най-важното сега беше Трикси. Занесох я до джипа и я закарахме у дома.

Тъй като очаквахме, че може да повръща или да има нужда да изхвърли други неща, легнахме да спим на пода в кухнята, където всичко ни беше под ръка — студена вода, лед, почистващи материали в пералното помещение, врата за навън. Трикс като че ли не можеше да заспи, също както не можеше да ходи. Легнали на импровизираните си легла от двете ѝ страни, ние я галехме и ѝ говорехме нежно, притеснени, че може да е получила трайно мозъчно увреждане заради безразсъдно силната упойка, а вътрешно кипяхме от онази ярост, която обикновено води до пушки и коктейли „Молотов“.

Към полунощ Трикси най-после успя да се надигне, за да пийне малко вода от купата си. Придремваше на пресекулки, но не даваше признаци, че ни разпознава чак до четири сутринта — единадесет часа, след като я бяхме прибрали вкъщи. До пет часа на другия следобед още не беше напълно на себе си — *двадесет и четири часа* след като я взехме от Болницата на ужасите на доктор Смърт.

За да добавят гнила черешка към отровния си сладолед, от кабинета на доктор Смърт се обадиха да ни информират, че изследването с ЯМР не е дало достатъчно ясен образ, за да бъде поставена диагноза. Аз поисках да знам какви незаконни опии използва самият доктор, но служителите му отказаха да разкрият тази информация.

Заведох Трикси на неврохирург — доктор Уейн Бери. Щом влезе в кабинета за преглед, той веднага приклепна при Дребосъчка, нарече я „Бисквитка“ и спечели възхищението ѝ точно за една минута. Бил преподавател по ветеринарна медицина в най-големия университет на Южна Африка, но преди няколко години емигрирал в САЩ със семейството си. Беше бивш военен с разумната самоувереност, компетентно излъчване и ефикасно поведение на човек, който познава значението на дисциплината и има чувство за чест в живота и работата си.

Уейн поиска нов ЯМР. Увери ме, че така изследването ще даде категорична диагноза, защото той лично ще присъства по време на процедурата и ще изисква повтаряне на всеки неясен образ. Трябваше с Трикси да дойдем отново в сряда в пет и половина сутринта.

Разказах му за състоянието, в което ни я върна доктор Смърт. Уейн ми гарантира, че когато се видим в единадесет и половина, за да ми даде диагнозата, тя напълно ще се е възстановила от упойката.

В сряда сутринта, когато свалих Трикси с асансьора до най-долния етаж, без да спираме в кухнята, където би закусила с гранули, тя се поколеба на вратата на гаража, очаквайки да осъзна грешката си. Когато ѝ казах: „Хайде“, което беше не просто покана, а команда от обучението ѝ в ККН тя ме удостои с погледа на Рос. Обясних ѝ, че заради упойката не бива да има храна в стомаха, защото може да я повърне и да я вдиша с дробовите или да се задави до смърт. Ако позволите сам да се похваля, имам дарбата да изяснявам сложни понятия на кучетата, като използвам пантомима и звукови ефекти, за да дефинирам и допълня думите, които може би не знаят. Илюстрацията ми на повръщането и аспирирането можеше да накара Дъстин Хофман да позелене от завист. Но Трикси продължаваше да ме гледа с погледа на Рос и изглеждаше на ръба да заеме поза „оловно дупе“.

Прибягнах до онова, което работи, когато всичко друго се проваля в такава ситуация. Гърчейки се от престорено удоволствие, аз заговорих със задушавашо радостно вълнение:

— Да вървим при доктора, Трикси! Доктор — дофтор! При веселия, добричък доктор, Трикси! Тати, доктор, игра, игра! Да поиграем на доктор! Хайде, давай!

Кучетата са силно ориентирани към храната, но ако решат, че някъде кипи забавление и те могат да участват, ще приемат малко отлагане на закуската, за да се включат във веселбата.

Предвид колко добре ни четат мислите в останалата част от времето, се учудвам как този евтин номер успява да ги развълнува и да откъсне вниманието им дори от гранулите. Бих предположил, че поне от време на време кучето би могло да се сети: „Чаааакай малко! Предния път, когато щяхме да си играем на доктор, аз се озовах с игла на рамото, яка на врата и термометър в дупето“. Вечната им готовност за игра е просто умилителна, а склонността им всеки път да прощават измамата е една от основните разлики между кучешкото и човешкото сърце.

Трикси се върза на гърчещото, задъхано обещание за забавление. Позволи ми да я вдигна и кача в джипа и докато карахме в не развиделилата се още утрин, тя дишаше ентусиазирано в прозорците в очакване на велико приключение.

Чувствах се като червей. Не най-лошия вид червей. Не червей, който бихте остъргали от кухненския под в ада. По-скоро като червей, който намирате върху престоял домати, но и това беше достатъчно зле.

Пристигнахме рано в кабинета на доктор Бери, точно когато пристигаше мобилният апарат за ЯМР. Камионът беше толкова голям, че приличаше на транспортно средство, което би избрал злодеят от филм за Джеймс Бонд, за да превозва оръжието за унищожение на света, в търсене на подходящ атрактивен терен за сцената на преследването.

Трикси се приближи с танцувална стъпка до регистратурата и жените там загукаха и се засуетиха около нея. След като ми хвърли през рамо поглед, казващ: „Аз съм добре, татко“, тя тръгна с ветеринарния асистент през летящите врати, където не я очакваше обещаната веселба.

У дома имах за убиване повече от три часа, докато стане време да си я взема и да чуя от каква операция ще има нужда, но не можех да се съсредоточа да пиша. Можех да оползотворя времето, като се занимавам с кореспонденцията, която постоянно се трупа като планина в

живота на всеки писател, или пък да прекарам сутринта намусен в креслото, да разглеждам списания и да се тъпча с бисквитки. Имам предвид човешки бисквитки, но не беше фройдистки самоназидателен пир от чувство на вина. Все пак в известна степен възприемах унищожаването им като форма на покаяние, задето бях измамил Трикстър: „Ако продължавам така, ще стана огромен, ще стана отвратителен като Джаба Хътянина. Красивите хора от Нюпорт Бийч ще потръпват от отвращение, като ме видят, и аз точно това заслужавам. Добре, стига от тия обикновените с шоколадови парченца. Време е за шоколадови с шоколадови парченца“.

Двамата с Герда се срещнахме с доктор Бери в единадесет и половина. Той закачи снимките от изследването на гръбначния стълб на Трикси на дисплея и ме попита дали виждам проблема. Образите бяха толкова ясни, че сигурно и доктор Смърт би могъл да види проблема, стига да е трезвен. Гръбнакът на нашето момиче се разкриваше като изключително равномерна поредица от черни и бели форми до самата основа, където моделът се компресираше и влошаваше. Едно от пространствата, позволяващи преминаването на един спинален нерв между прешлена и шиповидния израстък на прешлена беше силно стеснен от кост, която прищипваше нерва.

Бързам да уточня, че не претендирам да описвам състоянието на Трикси с правилните медицински термини. Не помолих доктор Уейн да прегледа горния абзац. Искам да предам как неговото обяснение звучеше на мен, невежия лаик, който се разтревожва дори от най-обикновени медицински изрази като „венозна инжекция“ и „анкерпласт“. Сърцето ми натежа от тревога. Помислих си, че проблемите с гръбначния стълб често водят след себе си вероятността от парализа.

Дребосъчка не можеше да се изкачва по стълби, без да изпитва болка. Напоследък не беше в настроение да гони топката за тенис, очевидно заради прищипания нерв. При всяко ходене до тоалетна правеше множество опити, като трмаво се навеждаше напред, както беше приклепнала, докато най-сетне успее да си свърши работата, защото напъването напъгаше засегнатия нерв. Налагаше се операция, при която да се отстрани излишната кост и да се освободи нервът.

Герда със сурово изражение попита какво може да се обърка при такава процедура и Уейн отговори удивително прямо и ясно. Ако по

време на операцията бъдеше увреден нервът, задните крака на Трикси можеха да останат парализирани за цял живот. Или да страда цял живот от инконтиненция. Или едновременно от парализа и инконтиненция.

Даде ни секунда да осмислим тези възможности, а после с тиха увереност, в която нямаше и следа от самохвалство, каза:

— Но нито едно от тези неща не се е случвало на животно, на което аз съм правил тази операция.

Докато уговаряхме процедурата, доведоха Трикси, съвсем свежа след ядрено-магнитния резонанс. Разликата между състоянието ѝ след гаврата на доктор Смърт и след същото изследване под грижите на доктор Уейн беше драстична. Тя беше съвсем будна и се радваше да ни види. Не ѝ трябваша нито пантомима, нито звукови ефекти, за да ми покаже колко много си иска закуската, която бе пропуснала с измама седем часа по-рано.

— В това състояние ще изпитва умерена до силна болка при най-различни движения — каза Уейн. — Но вие твърдите, че е извикала само веднъж на стълбите.

— Може би и предния ден, докато гонеше топката — спомних си аз. — Беше тих, остър звук, съвсем кратък. Дори не бях сигурен, че е тя. Но приличаше на звука, който издаде, когато замръзна на стълбите.

Той поклати глава.

— Това куче е истински малък герой.

Кимнах, защото не можех да произнеса и дума. Когато изпитваме дълбоко чувство към куче, не ние притежаваме тази любов, а тя — нас. И понякога ни изненадва, връхлита ни по-силно, отколкото можем да понесем. Колкото и бързо, пъргаво и силно да е едно куче, колкото и да е в хармония с природата и уверено за мястото си във вертикалата на свещения ред, то е уязвимо за всички страдания и злощастия на този свят. Когато приемем куче в живота си, ние молим за неговото доверие и то с готовност ни го дава. А ние му обещаваме: „Винаги ще те обичам и ще те водя сигурно в трудни времена“. Даваме това обещание искрено и тържествено. Но в живота на кучето, също като в нашия, настъпват моменти, над които нямаме власт и сме принудени да признаем пълното си безсилие. Когато отчаяно искаш да предпазиш кучето, а трябва да се довериш на други, дори на прекрасен хирург, това те кара да признаеш човешките си ограничения, за които всеки

ден отбягваме да мислим. Вгледани в доверчивите очи на кучето си, сигурно под нашата закрила, ни разтърсва и изпълва със смирение съзнанието, че не заслужаваме безрезервната му вяра.

Отново се сещам за „Ийст Коукър“ на Т. С. Елиът:

*Единствената мъдрост, към която с надежда
можем да се стремим,
мъдростта на скромния.*^[1]

Само няколко дни след повторния ядрено-магнитен резонанс Трикси претърпя гръбначна операция. Нямаше усложнения. Не получи нито парализа, нито инконтиненция и вече не изпитваше болка.

Нужни й бяха три седмици, за да се възстанови — половината от времето за възстановяване след операцията на лакътната става. Освен това не можеше да достигне мястото на разреза и следователно, нямаше нужда от яка.

Тъй като имах да гоня срокове с „Чудакът Томас“, грижите за Трикси през тези три седмици паднаха предимно върху плещите на Герда. „Чудакът Томас“ е роман за издръжливостта пред лицето на ужасна загуба, за здравето вкопчване в рационалната надежда в един свят на болка, за намирането на покой вместо горчивина, в спомена за любов, отнета от преждевременна смърт.

Гърбът на Трикси беше украсен с двадесет и девет стоманени шева, като дълъг цип на кучешки костюм. Виках й Франкенкуче. На нея не й се струваше толкова смешно, колкото на мен.

Тази операция й даде още години качествен живот, през които пълноценно се радваше на големия ограден двор на новата ни къща. Също както всяко куче е забележително благодарно за всяка добрина, която получава, така и ние с Герда бяхме признателни за всеки ден, в който животът ни бе благословен от това радостно същество. Единствената мъдрост е мъдростта на скромния, която поражда признателност. Смирението е онова състояние на сърцето, позволяващо ни да познаем покоя.

[1] Т. С. Елиът, Четири квартета. Превод Вл. Свинтила. Захарий Стоянов, 2002. — Бел.прев. ↑

21. КРИТИК, АВТОР И ПРЕДПРИЕМАЧ

В новата къща има домашно кино с голям екран. Първия път, когато се настанихме да гледаме филм — някаква комедия със Сандра Бълок, Трикси ни изненада, като скочи на мястото до Герда, преди аз да успея да седна, Трикс се възползваше от мебелите само при разрешение, а то не включваше киното.

Вместо да ѝ кажем да слезе, дадохме ѝ привилегията постфактум. Изглеждаше толкова сладка, седнала изправена на стола. Освен това ни заинтригува видимото ѝ нетърпение да види какво ново преживяване ще ѝ предложи тази странна стая.

Седнах от другата ѝ страна и се престорих, че знам какво правя с всичките възможности за тъчскрийн управление, които бяха по-сложни от тези в кабината на „Боинг 747“. За голяма моя изненада осветлението притъмня, завесите от червено кадифе се дръпнаха и филмът се появи на екрана.

Сгрят от прилив на гордост, аз си казах, че щом мога да се справя с *това*, някой ден ще разбера и как се използва кафемашината. Винаги съм имал големи мечти.

Смятахме, че след няколко минути Трикси ще се отегчи и ще слезе от стола. Минаха пет, после десет минути, но тя все още беше прикована от образите на екрана.

Двамата с Герда сегиз-тогиз се споглеждахме през нея, повдигахме вежди и се забавлявахме на нейния интерес към комичните проблеми на Сандра Бълок почти толкова, колкото и на самия доста хубав филм.

Може би я омагьосваха размерът или яснотата на образите, но тя остана на мястото си до края на филма. С изключение на два петминутни периода, в които предпочете да легне на седалката и да подпре муцуна на дръжката, през цялото време седеше изправена. Но дори когато полегна, не отлепи поглед от екрана.

Втория път, когато гледахме кино, отново пуснахме комедия и Трикси отново я гледа от начало до край, седнала между майка си и мен. Едва ли не очаквах да си поиска пуканки.

При третото си посещение избрахме екшън. Нямахме търпение да го гледаме, защото някои критици го бяха определили като забележителен, суперготин, а главния герой — „Джеймс Бонд на новото, много по-модерно хилядолетие“. Филмът беше „Трите хикса“ с Вин Дизел, а въпросните критици вероятно бяха счели „От глупав по-глупав“ за интелектуален триумф.

Трикси отново седна между двама ни с Герда, внимателно вгледана в екрана. За около четири минути. После слезе, легна на пода и мушна глава *под* стола. Остана там до края на филма. Явно беше по-проницателен критик от тези, които бяха възхвалили „Трите хикса“.

През последните години горчивият ни опит показваше, че ако филмът не блесне през първите петнадесет минути, ще си остане боклук до края, и не му отделяхме повече време. Тази тактика работи известно време, но после започнахме да негодуваме срещу губенето на тези петнадесет минути от краткия си живот в този свят, което бихме могли да прекараме по-добре, като се увесим за палците си.

Бяхме толкова убедени, че хвалбите за „Трите хикса“ не могат да са пълна измишльотина, че изгледахме некадърния филм до края, очаквайки всеки момент от екрана да избухне някаква гениалност,

която да ни порази емоционално и интелектуално. Трикс, скрила глава под стола, вероятно си мислеше: „Познавам ли тия хора? Какво стана с преценката им? Какво ще ме накарат да гледам следващия път — «Старият Шаро» докато го убиват?!“.

През следващите години тя повече не се качи на стола. Когато гледахме филм, се просваше на пода и задрямваше. Ако не бяхме убили любовта ѝ към киното с „Трите хикса“, може би щеше да стане голям режисьор.

* * *

Някои от онези специалисти, от които винаги ме засърбява мозъкът, казват, че кучетата не могат да виждат и/или проумяват образите на телевизионния или големия екран, защото нямат капацитета да си представят третото измерение, липсващо в двуизмерната картина.

В предишната си къща гледахме филми на големия телевизор в дневната. Обикновено аз сядах на пода и се облягах на дивана, за да мога дълго да галя Трикси по корема и да я чеша зад ушите.

Екранът беше много по-малък, а образът далеч не толкова ясен, колкото щеше да бъде в киното в новата ни къща, но от време на време Трикс като че ли се увличаше от сюжета. Ако гледаше, когато в кадър влезе някое куче, ставаше и размахваше опашка. Привличаше я именно образът, защото реагираше дори когато нямаше лай или задъхано кучешко дишане. Котките актьори я привличаха още повече. Беше израснала с котки и ги харесваше.

Една вечер се появи герой в инвалидна количка, който подейства на Трикси като електрически ток. Тя се изправи и се взря внимателно, дори се приближи до екрана. Убеден съм, че си спомни времето, когато друг такъв човек е имал нужда от нея и тя способно му е служила.

Но Трикси вече не беше куче помощник, а принцеса и обичаше да се отнасят с нея като с такава. Дори докато гледахме филм, трябваше да показвам съответната почит.

Научих се да не седя на пода на дневната по боси крака. Ако Трикси решеше, че твърде много съм се потопил в случващото се на екрана и не ѝ отдавам дължимото внимание, тя се изплъзваше изпод

галещата ми ръка и отиваше да ближе пръстите на краката ми, за да ме разсее от филма. Първия път, когато го направи, бях твърдо решен да не се поддавам, защото си мислех, че ако не се засмея и остана съсредоточен във филма, тя ще се откаже. Съдейки по това колко бързо ме доведе до истеричен смях, сигурно при инквизиция за нула време ще изпея и майчиното си мляко.

* * *

Ласи е по-известна от Трикси, но трябва да отбележа, че Ласи никога не е писала, докато Трикси е автор на три книги за възрастни и две за деца. Ето как стана това.

Кейт Хартсън, първият издател на Трикси, обича кучетата. Направо е луда по тях. Моето впечатление е, че тя изобщо не знае какво се случва около нея и подозирам, че ако чуе по новините, че Земята е на път да се сблъска с голям астероид, тя би казала: „Да, добре, но ще му мисля после. Сега е време да потичам с кучетата по плажа!“. Говори повече за кучетата си, отколкото за съпруга си Бил, а той, изглежда, няма нищо против. „Кучетата са по-интересни от мен“, каза веднъж той. Имали са поредица от изумително красиви немски овчарки, развъдени и обучени от Новоскитските монаси^[1].

По едно време, докато Кейт беше в „Рандъм Хаус“, работехме заедно. Тя е чаровна, ентусиазирана и винаги пълна с нови идеи за издателска дейност. След това тя основа „Йорквил Прес“ и докато избираше книги за публикуване, се свърза с мен да ме попита дали имам някакви идеи. Предложих ѝ да направи албум за „Кучета компаньони за независимост“ и я запознах с хората от филиала им в Оушънсайд. Впоследствие тя направи много красиво издание за тях с няколкостотин великолепни цветни фотографии, а аз написах предговора.

Водена от моето насърчение, Трикси отдавна пише разни неща за нашия бюлетин и уебсайта ни. Кейт ги видя и предложи да направим книга от Трикси с много снимки и нейните хумористични наблюдения за живота, изразени със собствения ѝ кучешки глас. Ето едно от нещата, които вдъхновиха Кейт да мисли, че Трикси би била успешен автор.

Татко ме учи да пиша на компютъра. Държа молив между зъбите и пиша. Отначало е забавно. После не чак толкова. Той ми казва: „Пиши, Трикси, пиши. Напиши есе за уебсайта“. Понеже съм добро куче, пиша. Очаквам в замяна лакомство. Не получавам лакомство. Спирам да пиша. Получавам лакомство. Бисквитка с рожкове. Хубаво, хубаво, хубаво. Добре, ще попиша още малко.

Татко обещава на посетителите на уебсайта си да видят моето есе в края на юли. Трябва да се откажа от важното гонене на топка, от важните дремки, от важното душене, само и само да пиша. Работя усилено. Пиша усилено. Толкова много думи. Глупави препинателни знаци. Мразя знака точка и запетая. Мразя, мразя, мразя. Грiza моливите от раздразнение.

Свършвам съчинението. Давам го на татко. После разкъсвам патето. Патето не е истинско, а плюшено. Аз съм мило куче. Не мога да нараня истинско пате или дори котка. Но с плюшените играчки съм безмилостна. Освобождавам напрежението. Късам, късам, късам. Чувствам се доста добре. Изплювам наслюнчена топка пълнеж. Сега съм още по-добре.

Татко дава някои предложения за редакция. Глупави предложения.

Глупави, глупави, глупави! Той не е редактор, той е писател. Като мен, Трикси Кунц, която съм куче. Преструвам се, че го слушам.

Всъщност обаче си мисля за бекон. Беконът е хубаво нещо. Беконът е много хубаво нещо. И аз съм хубава. Хората все ми казват: „Хубаво куче, много хубаво куче“. Беконът е много хубав. Аз съм много хубава. Но не съм бекон. Защо? Мистерия.

После започвам да си мисля за котки. Какво им има на тези същества? За кого се *мислят*? Какво *искат*? И *кой* ги е измислил? Със сигурност не е Господ. Може би Сатаната? Ставам нервна, когато пиша за котките, започвам да използвам твърде често курсив. После натискам точка и запетаята; не знам защо; но го правя пак; и изскимтявам.

Кучетата не са родени, за да пишат есета. Може би художествена литература. Или поезия. Но не и есета. Може би реклами.

Ето я моята реклама: „БЕКОНЪТ Е МНОГО ХУБАВО НЕЩО. КУПУВАЙТЕ БЕКОН. КУПУВАЙТЕ МНОГО БЕКОН. И ГО ДАВАЙТЕ НА МЕН. БЛАГОДАРЯ“.

Татко ми дава редакторските забележки. Осем страници. Да им пикая. Той схваща мисълта ми.

Татко казва, че ще даде есето ми на уебмастър, както си е. Уебмастърът е мил човек. Умее да разпознава добрия текст.

Минават дни. Седмици. Гонене на топка. Гонене на зайци. Гонене на пеперуди. Гонене на летяща чиния. Започвам да долавям еднообразие в развлеченията. Дърпане на играчка змия. Дърпане, дърпане, дърпане. Дърпане на играчка кокал. Дърпане, дърпане, дърпане на играчка въже. Близане на лапа. Близане на другата лапа. Близане на по-интимни места. Но няма вкус на бекон. Мама гали коремчето. Татко гали коремчето. Мама. Татко. Мама. Татко. Линда гали коремчето. Илейн гали коремчето. Икономката Илайза гали коремчето. Галене по коремчето, галене по коремчето. Четене на „Студеният дом“ на мистър Чарлс Дикенс, анализ на блестящото описание на героите, размисъл върху човешката трагедия. Нова топка за тенис. Гонене, гонене, гонене! Изведнъж става септември.

Уебмастърът пита къде е есето на Трикси. Къде е? Татко го е изгубил. Татко е зает да работи върху новата си книга, увлякъл се е, забравил е знаменитото съчинение на Трикси и го е изгубил. Моят човек ми изяде домашното. Нещо от този род.

Толкова труд, толкова усилия, толкова омразни точки и запетаи. И за какво? За нищо. Есето е изгубено. Всичко отиде на вятъра. Чувствам се като герой от „Студеният дом“.

Замислям се за адвокат. Вместо това си намирам литературен агент. Ще пиша художествена литература. Романи. Може да изместя татко от класацията на бестселърите. Ще му дам урок. Започвам да пиша роман, озаглавен „Моят бекон“, от Трикси Кунц, куче. Вече имам покана от Лари Кинг, Дейвид Летърман, ще участвам в предавания, ще си правя реклама, ще продавам книги, Дейв ще ме гали по коремчето. Може да получа лимузина за рекламno турне. Ще се возя в лимузина и ще гоня котките. Животът е хубав, когато си куче.

Въз основа на материали като този Кейт реши, че книгата на Трикси ще се продава. Помислих си, че си е изгубила ума. Шест години по-късно все още не съм сигурен за психичното ѝ състояние, но когато е наоколо, не чувам пищящите цигулки от „Психо“, само зловещата мелодия от „Туин Пийкс“. Така или иначе, съгласих се да работим заедно върху първата книга на Трикси, „Животът е хубав“, а след това и върху други книги.

Кейт пристигна в Нюпорт Бийч от Ню Йорк за три дни с изключително талантилната си дизайнерка Тина Тейлър и не по-малко талантилната си фотографка Моник Стодър, която направи почти хиляда и осемстотин снимки на златното ни момиче, включително фантастични кадри в басейна, как плува и се вози на дъската.

От деня, в който се запознахме, Трикс обожаваше да позира за снимки, а когато през първата ѝ седмица с нас дойде екипът на Си Ен Ен, тя буквално се влюби в камерата. Но през онези три дни с Кейт, Тина и Моник, момичето ни показва търпение и усет, не по-малко професионални от тези на модел от класацията Топ десет.

Тъй като не можех да присъствам с Трикси на всички фотосесии, Линда ме заместваше, когато бях зает. Веднъж на входната алея пред къщи, където има лехи с ярки оранжево-златни цветя, Моник поискала Трикси да легне сред тях. Линда се притеснила, че ще смачкат цветята, но и знаела, че Трикси никога не стъпва в лехите, сякаш въздържането от рушене на пейзажа също е част от нейното дао.

Седнала търпеливо на алеята, Трикси изслушала дискусията, а после решила въпроса, като отишла при цветята, легнала на паважа и внимателно положила глава между цветовете, без да ги нарани. Моник уловила мига: главата на Трикси върху цветята, със затворени очи, сякаш спи и сънува. Това е един от най-очарователните фотоси в „Животът е хубав“.

Имаше много случаи, когато Дребосъчка като че ли разбираше какво се говори, и позираше точно така, както Моник искаше. Най-впечатляващата демонстрация за този усет се случи на южната морава, където Моник искаше да направи няколко кадъра на Трикси, която се изтяга по гръб на тревата, вдигнала и четирите си крака във въздуха. Освен фотографката там бяхме аз, Линда, Кейт и Тина.

Моник беше виждала Трикси да го прави, когато нямаше под ръка фотоапарат, но предполагаше, че аз мога да я накарам да го повтори по команда. Разочаровах я, като ѝ обясних, че това е нещо, което кучетата правят по своя воля, когато им се прииска, и аз не мога да го предизвикам с дума или жест. Едва-що го казах, и Дребосъчка легна на тревата, обърна се по гръб и започна да се чеше. Моник веднага се възползва и започна да я щрака от различни ъгли.

— Колко продължава? — попита тя.

— Половин до една минута, никога повече.

— О, искам да я хвана с глава наляво, а тя си я държи надясно! Как ми се ще да я премести!

Трикси обърна глава наляво.

Моник получи каквото искаше, но не спря:

— Искане ми се да спре да се движи, само да лежи на земята с вдигнати във въздуха крака.

Трикси веднага спря да се гърчи и остана да лежи по гръб с вдигнати крака.

Четиримата с Кейт, Линда и Тина намирахме това за много забавно. Но Моник продължи да изразява желанията си, да обикаля около Трикс и да я снима от изправено положение, после коленичила, после легнала на земята, а кучето правеше всичко, което фотографката го помолеше, в мига, щом го чуеше. Смяхът ни заглъхна и ние замълчахме от удивление. Моник работеше от няколко минути, когато се сетих да погледна часовника си и да засека времето на фотосесията. Когато Моник засне всички кадри, на които разчиташе, Трикси беше позирала осем минути. Добавяме и трите минути, преди да си погледна часовника. *Това*, всички се съгласихме, беше странно.

От „Животът е хубав“ на Трикси се продадоха шестнадесет пъти повече екземпляра, отколкото от моя първи роман с твърди корици. След това тя издаде още две книги за възрастни, календар, а в момента се очакват и две детски книжки.

Триксър стана не само зает писател, но и предприемач. „Пет Смарт“, националната верига от магазини, ще пуснат двумесечна промоция на лицензирани продукти от линията *Dog Bliss You* на Трикси Кунц през юли и август 2009 година. Преговаряме и с други търговци за още продукти на Трикси — от играчки и дрехи до видеоигри.

Дребосъчка се превърна в конгломерат.

Всички авторски приходи от книгите на Трикси и постъпленията от нейните продукти се даряват на фонд „Трикси“ към организацията „Кучета компаньони за независимост“, от който се плащат катастрофалните сметки за ветеринарни услуги за кучетата на хора с увреждания, неможещи сами да посрещнат огромните разходи. През 2008 година седемдесет и едно кучета получиха лечение, от което иначе щяха да бъдат лишени.

Двамата с Герда се усмихваме винаги, когато се замислим каква дълга сянка хвърля нашето мъничко кученце, дори след като си отиде от този свят. А всичко едва сега започва.

Книгите ѝ и всички нейни усилия са насочени към смеха, любовта, откриването на щастието, съхраняването на надеждата, постигането на мир, намирането на изкупление и прегръщането на чудото и мистерията на този свят. Както писа „Рийдърс Дайджест“ в своите „Цитати“, Трикси вярва, че „любовта и саламът си приличат. И на двете никога не можеш да се наситиш“.

[1] Православен християнски манастир в САЩ, известен не само с религиозната си дейност, но и с обучението на кучета компаньони и водачи. — Бел.прев. ↑

22. КРАЯТ ВИНАГИ ИДВА ТВЪРДЕ БЪРЗО

Нашият приятел Кристофър Чек е бивш служител във военноморските сили, предан католик, писател, оратор и човек с множество таланти, който пращи от толкова много енергия, че косата ми се изправя от десет метра разстояние. Когато дойде в Южна Калифорния, за да произнесе годишната реч в училище „Сейнт Майкъл“, по проект на абатство „Сейнт Майкъл“, Крис доведе на вечеря у дома двама норбертински монаси — отец Джером и отец Хю.

Бях си писал с отец Джером няколко години, но никога не се бяхме виждали. Той щедро ми беше написал подробно описание на ежедневието в манастира, безценно за мен, докато пишех „Брат Од“.

Когато Крис нахлу през вратата, за щастие, без да счупи нито едно стъкло, Трикси се спусна, за да поздрави стария си приятел. Докато получи полагащото ѝ се внимание, електрическата система на къщата се нагоди към присъствието на Крис и лампите спряха да

пулсират. Трикси се обърна към свещениците, явно заинтригувана от белите им роби.

Реакцията ѝ към тези двама посетители беше коренно противоположна на реакцията ѝ към Хикс. Размахала опашка и гърчейки цялото си тяло от удоволствие, тя без колебание им подаде коремчето си. През цялата вечер не се отдели от тях и то до такава степен, че докато говорехме във фоайето, тя скочи на един диван, на който никога дотогава не се беше качвала, за да бъде по-близо до нашето ниво, а на вечеря седя неотлъчно до техните столове, въпреки че обикновено се сгушва при нас с Герда.

Познавайки стопанина си, може би Трикси очакваше, когато отец Джером и отец Хю станат от масата, белите им раса да бъдат целите в петна. Трябва да призная, че самият аз останах крайно впечатлен, когато в края на вечерта робите им си бяха все така безупречно чисти.

Аз и Герда изкарахме с тримата си гости чудесна вечер, изпълнена със стимулиращи разговори и смях. Особено силен бе моментът, когато отец Хю попита отец Джером:

— Какво мислиш за това куче?

— Тя е специална, загадъчна по свой начин — отвърна той.

— Не го чуваме за първи път — уверих ги аз.

Католическата църква има дълга интелектуална традиция, от която произлизат някои от най-логичните и чудесно обосновани философски текстове в западната култура. С присъщата си скромност отец Джером и отец Хю никога не биха претендирали да бъдат интелектуалци (пък и с това биха се присъединили към една неособено приятна сган), но на мен ми изглеждаха интелектуалци в най-добрия, ако не най-популярния, смисъл на думата, в чиято дефиниция присъстват смирението и честта. Трикси вдъхнови интересна дискусия за твърдението, изследвано в множество творби, посветени на вярата, че когато свръхестественото пристъпи от вечността във времето, в нашия свят, то не се проявява със заслепяващи чудеса, а едва доловимо, чрез елементите на естествения свят. Като например кучетата.

За нас Трикси беше повече от куче. Тя беше като дете, поверено на грижите ни, за да открием в себе си повече нежност, отколкото сме мислили, че притежаваме. И все пак тя не беше дете. Тя беше вдъхновение, което възроди чувството ни на почуда. Откровение, което

с вродените си добродетели ме накара да поема нова, рискована и предизвикателна посока в начина си на писане.

Всъщност аз наистина съм глупакът, за когото се представям тук, така че разбирайте го, както искате: аз вярвам, че Трикси, освен куче, дете, вдъхновение и откровение, беше и безмълвна теофания, нежно проявление на Бога, защото с невинната си радост и поведението си в моя живот тя разсея всички мои съмнения в свещената природа на съществуването ни.

Отново ще се позова на Т. С. Елиът, който в „Ийст Коукър“ полага истина, едновременно успокояваща и ужасяваща: „И туй, дете ти не знаеш, е единственото, дете знаеш“. Под това, което знаем, той има предвид не толкова образованието, колкото заучените убеждения, идеологиите, безсмислиците и баналностите, с които дефинираме себе си пред себе си и другите и които са невежество, минаващо за знание. Те са познание за неща, които не изтрайват, за системи, които не работят, за пътища, които не водят доникъде. Това, което не знаем — ориста на душата, природата на вечността, е всъщност най-важното познание и само когато разберем тази истина, ще можем да живеем със смирението, необходимо ни пред лицето на вечността.

Това, което не знам, е единственото, което знам, и в този парадокс откривам Трикси. Аз не знам какво беше тя в пълнотата на своето битие, освен куче, но знам какъв ефект имаше върху нас и знам, че тя беше едновременно плът и мистерия, затова знам, че беше нещо повече от това, което бих могъл да знам.

* * *

В сряда, 22 юни 2007 година, Трикси изглеждаше вяла, не приличаше на себе си и аз я заведох при ветеринаря. Бил Лайл реши, че може би момичето има някаква инфекция и ѝ предписа антибиотик.

В четвъртък вече изглеждаше повече като себе си. Скривах по една капсула от лекарството в топче от фъстъчено масло, а в замяна на лакомството Трикси се преструваше, че се е заблудила.

В 11:30 часа в петък сутринта тя за първи път в живота си отказа храна, като не пожела да вземе парчето си оризов кейк с ябълка и

канела, а той беше от любимите ѝ. Нищо не можеше да изглежда по-злокобно от внезапната загуба на апетит у вечната гладница.

Бил Лайл не работеше този ден и аз я заведох при Брус Уитакър. Той ѝ направи ехографско изследване и откри тумор на далака.

— Може да се пукне всеки момент и тогава тя ще умре. Трябва веднага да се оперира.

Един млад ветеринарен техник, Дейвид, ме съпроводи до джипа, за да я вдигнем, без да упражняваме натиск върху корема.

— Не карайте бързо — предупреди ме той. — Не ви трябва катастрофа. Бог е с нея и вие ще стигнете навреме. Тя ще се оправи.

Загрижеността и добрината му ми помогнаха да успокоя нервите си. По пътя към ветеринарната болница — същата, в която Уейн Бери беше направил операцията на гръбнака ѝ, аз не превиших ограниченията на скоростта повече от останалите участници в движението. Но и не бях най-бавният на пътя.

Въпреки че не се чувстваше добре, Трикс седеше отзад и гледаше ту през единия, ту през другия прозорец. Независимо от обстоятелствата и дестинацията, пътуването с кола беше преживяване, което си заслужава да му се порадваш.

Денят беше топъл, но не непоносимо горещ, небето — безоблачно, а въздухът — сух и ясен. На изток се извисяваха виолетовите планини. Беше идеалният ден за гонене на топки за тенис на поляната с пиперовите дървета или да седим заедно на външния диван под хладната сянка на терасата пред стаята за игри, да наблюдаваме колибритата сред розите и океана в далечината. Болеше ме при мисълта, че сега не можем да се насладим на този прекрасен ден и че може всички дни в бъдещето да не бъдат толкова прекрасни заради отсъствието на нейната златна усмивка, на лъскавата ѝ козина, на самата нея.

Герда беше излязла по задачи, преди Трикси да откаже закуската си в единадесет и половина. Тя не знаеше за мрачния обрат на деня.

Понякога, когато ходеше на места, където не беше удобно да звънят мобилни телефони, тя не включваше своя — в това отношение сме старомодни. Беше един от тези случаи и аз не можех да се свържа с нея. Обадох се на Линда, казах ѝ какво се е случило и я помолих да открие Герда и да ѝ предаде, че ще се срещнем в болницата, която се намираше в Ървин.

Двамата с Трикси стигнахме там малко преди четири часа. Когато я заведох на регистратурата, тя ме изненада, като се изправи на задните си крака, сложи предните на плота и поздрави служителите с широка усмивка. Понякога я наричахме „мис Общителна“ и тя нямаше да позволи болестта да ѝ отнеме титлата.

Брус Уитакър вече се беше обадил в болницата и когато пристигнахме, доктор Адам Гасел ни чакаше, готов да я прегледа. Той излезе в чакалнята, за да ми разясни изследванията, необходими преди операцията, и да ми даде съвсем предварителна прогноза. Вдъхваше увереност, също като Уейн Бери преди години, и аз знаех, че Трикс е в добри ръце.

Герда също дойде. Знаеше, че състоянието на момичето ни е сериозно, не и колко е тежко, защото не бях разказал подробности на Линда. Доктор Гасел смяташе, че има немалка вероятност, ако туморът е злокачествен, да се е разпространил към черния дроб. Въпреки ултразвуковите изследвания, които щеше да направи, той нямаше да знае със сигурност, докато не я оперираше, за да махне далака. С добрина и прямота — а в такива случай прямотата е *същността* на добрината, той ме предупреди, че е възможно да открие толкова разпространен рак, че да се наложи да излезе от операционната, оставяйки я на масата, за да можем да решим дали да я затвори, без да предприема други действия, или да сложи край на страданията ѝ, докато е все още упоена.

— Не бъдете толкова негативен — остро каза Герда и стисна устни, защото трепереха. Осъзнах, че не е трябвало да я засипвам така с информация. аз бях научил детайлите и възможностите на етапи и бях имал време да ги възприема. Тя беше цапардосана с всичко наведнъж и ѝ беше трудно да намери надежда. А и двамата имахме нужда от надежда.

Седнахме в голямата чакалня. Беше петък вечер и макар разни хора да идваха и да си отиваха с любимците си, често оставахме сами. Седяхме един до друг, ту хванати за ръце, ту прегърнати, държейки се един за друг в плиткия оптимизъм, който обстоятелствата позволяваха.

Уейн Бери беше чул, че Трикси е приета в болницата, и дойде да ни увери, че няма по-добър хирург за тази процедура от доктор Гасел. „Имате си кораво момиче — каза той. — В никой случай не я отписвайте. Пак ще се изправи на крака.“ Прегърна Герда, после и мен

и ни припомни колко добре се чувстваше Трикси след гръбначната операция.

Понякога добрината е опустошителна — може би защото я срещаме толкова рядко, че не сме готови за начина, по който ще ни пониже, когато я преживеем в момент на криза.

Останахме отново сами, двамата с Герда се опитахме да говорим за други неща, освен за нашето момиче, но нищо не изглеждаше достатъчно значимо, за да си заслужава думите. Затова започнахме да си спомняме най-хубавите моменти от всекидневието си, в които Дребосъчка ни разсмиваше. Спомените извикваха усмивки на лицата ни, но и сълзи в очите.

Унищожихме цяла кутия кърпички. Предположихме, че хората са ни взели за двойка безнадеждно смахнати, докато не осъзнахме, че в чакалнята има пръснати пет кутии с кърпички. Мъката не беше рядкост на това място.

Служителите ни информираха, че доктор Гасел е отворил Трикси, че туморът е бил започнал да се пука, че в коремната кухина е изтекла половин литър кръв, но че ситуацията е овладяна навреме. Хирургът щеше да дойде по-късно, след като я затвори и прецени възстановяването ѝ от упойката.

Ако бях закъснял само с час, сега тя щеше да бъде мъртва.

Мостът беше успешно преминат. Но мост към какво? Нямаше да знаем със сигурност до следващата седмица, когато трябваше да излязат резултатите от изследването на тумора.

В осем и половина вечерта Адам Гасел дойде в чакалнята.

— Тя е добре. Ехографът показва, че черният дроб и бъбреците са чисти, но аз намерих възли по повърхността. Те не са рядкост при възрастните кучета и не означават непременно рак.

Чакането беше започнало. Понякога да чакаш, е по-лошо от това да знаеш, и случаят беше точно такъв.

У дома хапнахме каквото намерихме в хладилника, но храната нямаше никакъв вкус, нито пък ние имахме апетит. Когато си легнахме, дълго държахме ръцете си в мрака, без да кажем нищо.

Така и не заспах тази нощ, но часове си говорих с Бога. Първо Го помолих да даде на Трикси поне още две хубави години. После осъзнах, че се моля за нещо, което аз искам, а не това е смисълът на молитвата. Вярата ми казва, че трябва да се молим за сила да

посрещнем трудностите и за мъдрост, но иначе само за другите. Признах егоизма на желанието си Трикси да ни радва още две години и се помолих, ако трябва да ни напусне, да имаме силата да се справим с мъката, защото нейната свършена невинност, вяност и дарба за любов щяха да бъдат неизмерима загуба.

В девет сутринта в събота се обади Адам Гасел. Трикси се изправила на крака в четири сутринта, само осем часа след операцията. Имала силен апетит. Червените ѝ кръвни клетки не били толкова, колкото трябва да бъдат, но ако този проблем бъде разрешен, тя щяла да се прибере у дома в понеделник или вторник. Можеше да я посетим за половин час около четири следобед и после отново в неделя.

Ние съществувяхме заради четири часа. Когато отидохме в болницата, доведоха Трикси в един кабинет за консултации, където можехме да легнем на пода до нея. Тя не беше на себе си, беше упоена с болкоуспокояващи като отегчен ленивец, но пак не беше толкова откъсната от реалността, колкото повечето филмови продуценти и режисьори, с които съм работил през годините. Разпозна ни. Гушнахме я и бяхме възнаградени с няколко удара на опашката по пода. Позволиха ни да останем не половин час, а час и половина.

Красивата ѝ копринена козинка на корема беше обръсната и се виждаше розовата ѝ кожа. Преброих дванадесет шева, но този път не бях в настроение за шегички от типа на Франкенкуче.

Когато отново ѝ отидохме на свиждане в неделя следобед, тя още повече приличаше на себе си. Копнеехме да си я приберем у дома, но докато не се повишеше броят на червените кръвни телца, трябваше да остане под наблюдение.

За осем години и девет месеца Трикси се беше отделяла от нас само няколко нощи, по-рано прекарани в болница, и една нощ, когато беше на гости при леля Лин и вуйчо Вито. Никога не я бяхме оставяли на хотел. Сега къщата ни изглеждаше празна и студена без нашето момиче.

В понеделник сутринта доктор Гасел се обади да каже, че кръвната ѝ картина вече е добра и можем да си я вземем, когато желаем. Половин час по-късно вече бях в болницата.

Докато плащах сметката, няколко служители ми разказаха, че за трите нощи там Трикси не издала нито звук — нито лай, нито

скимтене. Нашето малко кученце-герой. Тъй като била толкова спокойна, след първата нощ решили да не я държат в клетка, защото не смятали, че ще навреди на шевовите си. Бяха я оставили да си общува с екипа, доколкото поводът ѝ позволявал. Всеки път, когато някое куче изскимтявало — от страх или от отслабеното действие на лекарството си, преди да е получило следващата доза — Трикси отивала до клетката му, лягала отпред, гледала го в очите и кучето неизменно се успокоявало.

Спомних си дядото с проходилката: „Вие сте пазител на свята душа, както бихте казали във вашата религия“.

Когато уредихме документите и аз прегледах указанията за грижите и лекарствата, ми доведоха Дребосъчка и, о, сега беше истинската тя: очите ѝ искряха, ушите бяха повдигнати в очакване, ходеше напето и махаше с опашка за поздрав на всички, които приближаваше, и за благодарност на оставащите зад гърба ѝ.

Коленичих и разтрих лицето ѝ с пръсти и кокалчета, както най-много обичаше. Тя издаде рядък звук, нещо като котешко мъркане.

Сложиха ѝ яка, за да не закача шевовите си. Тя не беше направила никакъв опит да ги ближе или хапе, но все пак возенето в колата можеше да я изнерви.

По целия път към дома тя седеше отзад и попиваше с очи преминаващите гледки. Поглеждах я в огледалото и тя ми се усмихваше, сякаш дори омразната яка не можеше да развали този момент на възвръната свобода.

У дома я освободих от яката, защото през цялото време някой от нас щеше да бъде с нея. Тя поздрави майка си с целувки и се сгърчи от радост, че отново вижда Линда. Илейн се беше пенсионирала, но странната ѝ аура още витаеше около стола ѝ в кабинета и Трикстър го подуши. Поздрави също Илайза, Криста, Хосе, Фабиан и всички останали, които работеха при нас и всеки ден ѝ се усмихваха, като я видеха да танцува по коридорите.

Вечерта я вдигнах върху нашето легло. Тя знаеше, че сега това е най-доброто място за нея, и не направи опит да слезе. Тримата бяхме толкова щастливи, че отново сме заедно, че всички спяхме дълбоко и до по-късно сутринта, отколкото бяхме свикнали години наред.

Повече никога не ѝ сложихме яката. Тя не гризеше шевовите си и ни веднъж не облиза разреза.

Макар да се надявахме, че резултатите от хистологията ще бъдат отрицателни, най-разумно ни се стори да забравим за поддържането на идеалното ѝ тегло от тридесет килограма. По онова време „Данон“ правеха една нисковъглеродна напитка, която обожавах, с вкус на праскова. Понякога давах няколко лъжички на Трикс. Сега ѝ излях цяло шише в купата и я сложих пред нея. Тя ме изгледа така, сякаш съм изгубил ума си, но се залови за работа, преди да съм размислил.

Вторник и сряда бяха хубави дни, но в четвъртък, 28 юни, доктор Гасел се обади с лоши новини. Туморът на далака, който беше отстранен, се оказа злокачествен, както и лезиите на черния дроб, но бъбреците не бяха засегнати.

Заедно решихме химиотерапията да започне на 10 юли, когато трябваше да ѝ свалят конците. Деветдесет процента от кучетата понасят химиотерапията добре, без страничните ефекти, от които страдат хората.

Вечерта в четвъртък поканихме някои съседни на вечеря, защото знаехме, че най-доброто за Трикси ще бъдат хората. Нищо не можеше да я развълнува така, както звънецът на вратата, защото който и да идваше, щеше да бъде някой неин стар приятел (с изключение на Хикс). Вечерта мина чудесно за нея и тя щастливо приемаше топлите ласки на всички.

На следващата сутрин, седмица след операцията на Трикси, двамата с Герда отново я закарахме в болницата, за да се срещнем с нейния онколог и да ѝ направят ехокардиография, която да потвърди, че няма вроден или придобит проблем, който да ограничи вида и действието на химиотерапията.

Откриха още един тумор в сърцето ѝ. Този вид рак се наричаше хемангиосаркома и прогнозата беше мрачна. Нямахме смисъл да се прави каквато и да било химиотерапия.

Нещо по-лошо: откриха съсирек на стената на сърцето ѝ. Ако се откъснеше, тя щеше да получи белодробна емболия и да умре. Доктор Гасел не можеше да каже със сигурност колко време ѝ остава, но предположи две седмици.

Отчаяни, ние я прибрахме вкъщи, твърдо решени да направим останалите дни от живота на нашето златно момиче, колкото и да бяха те, свършени. Тя не изпитваше болка след спленектомията. Шевовете по коремчето ѝ не позволяваха да тича и скача, но можеше да се

забавлява по всички други начини, включително да яде каквото си поиска, дори сладолед.

Двамата с Герда не можехме да се погледнем в очите, защото сълзите напиха само при мисълта за приближаващата загуба на другия. По-често се докосвахме и се улавяхме за ръце.

Нашите приятели и съседи Майк и Мери Лу Дилейни с обичайната си добрина ни дадоха пристан на любов и разбиране. „Не искате да сте сами тази вечер — каза Майк. — Наминете към нас, нищо особено, пица и вино.“

В миналото Майк неведнъж бе планирал кратки почивки за петима ни в Ранчо Санта Фе, в един чудесен курорт, където приемаха кучета. Организираще всички подробности, включително издирването на ресторанти, в които можем да водим Трикси. Неотдавна бе планирал и по-дълга есенна екскурзия в Йосемити, макар че сега тя нямаше да се състои.

За да опрости нещата, Майк предпочита да шофира през цялото време и да плаща храната, спането и всичко останало с кредитните си карти. След като се приберем у дома, той копира касовите бележки, дава ни отчет и ние му изпращаме чек за половината сума. Това е невероятно удобно за нас с Герда. Сега разбирам как се чувства мъжът, издържан от жена, макар че в юношеските ми фантазии господарката ми приличаше повече на Мерилин Монро, отколкото на този дългурест особняк.

Майк е пенсионер след цял живот в света на лубрикантите, което изобщо не е толкова пикантно, колкото звучи. Семейство Дилейни имаха компания за производство на смазочни продукти на петролна основа за промишлени нужди. В момента Майк управлява инвестициите си, тревожи се за бъдещето на внуците си и се опитва да предпази Мери Лу да не се забърка в нещо. Инвестициите и внуците заемат общо около десет процента от времето, което посвещава на тези дейности.

Някога Мери Лу била мажоретка, като под „някога“ разбирам времето, когато футбол се е играел с камък, а играта се прекъсвала всеки път, когато на игрището излезе мастодонт. Двете с Герда се бяха сприятелили, преди аз да се запозная с Мери Лу, така че не можех да направя нищо друго, освен да се самоубия, срещу което имам морални възражения.

Само преди месец излезе романът ми „Добрият“ със следното посвещение: „На Майк и Мери Лу Дилейни — за вашата добрина, за вашето приятелство и за всички смях, дори през голяма част от времето да не знаете за какво се смеем с вас. С вас. Смеем се с вас. Обичаме ви, ей!“.

И така, в петък вечерта, след като научихме мрачните прогнози за Трикси, ние я заведохме в къщата на Дилейни. Момичето ни много обичаше Майк и Мери Лу и се разхождаше в къщата им като че ли е нейна. Поседяхме малко на двора и Дребосъчка обиколи всяко кътче на градината, отдавайки се както винаги пълноценно на чудото на всички неща. От време на време се приближаваше, за да получи погалване или потупване, а после отново се връщаше на изследователската си мисия.

Мери Лу беше сготвила специални пилешки гърди за Трикс и тя с наслада ги хапна, заедно с другите лакомства, които ѝ бяхме донесли. Беше щастлива както винаги и това беше щастие от най-висок порядък.

В единадесет часа се прибрахме у дома с надеждата, че ще имаме още две седмици с нашето момиче. Кризата обаче настъпи още преди съмване.

Събудихме се от трудното дишане на Трикси. Тя беше поискала отново да спи в нейното легло и сега седеше в него, силно притеснена. Бореше се да си поеме въздух, но не скимтеше.

Помислихме, че е настъпил моментът — че парченце от онзи съсирек на стената на сърцето е стигнало до белите ѝ дробове. Паднахме на колене и я прегърнахме, опитвайки се да я успокоим.

Последваха ужасни тридесет минути, в които се страхувах за Герда, защото тя силно трепереше от мисълта за предстоящата загуба — не само ръцете ѝ, а цялото ѝ тяло, сякаш температурата в стаята внезапно беше паднала под нулата.

Аз бях преживял отвратително детство, бях оцелял от нападение с нож на четиридесет и четири години, бях видял как пред очите ми застрелват човек и бях погледнал в дулото на същия пистолет, така че добре знаех какво значи да бъдеш безпомощен пред лицето на смъртна заплаха, но никога не се бях чувствал и една стотна толкова безсилен, колкото със задушавачката се Трикси в ръцете ми. Това е истината за

нашето положение в този свят, което толкова усилено се мъчим да отречем ден след ден: всеки от нас, всяко живо същество, живее с Божията милост. Аз не исках нашето момиче да умира по този начин, не и със страх и страдание, но не бе в моя власт да я пощадя.

Нито аз, нито Герда заплакахме. Не искахме да я разстройваме със сълзите си, докато се мъчеше да си поеме въздух. Молахме се за сила и тя ни бе дадена.

След половин час Трикси изведнъж се възстанови. Започна да диша нормално. В мен се пробуди надеждата, че все пак съсирекът не се е откъснал.

Попитах Трикси дали ѝ се пишка, защото вече беше почти време за сутрешната ѝ тоалетна. Тя веднага реагира и се изправи на четири лапи. Излезе след мен от спалнята с размахана опашка.

Слязохме до приземния етаж с асансьора. Докато вървеше по дългия коридор към терасата, а след това по терасата до моравата, Дребосъчка се държеше много смело, преструвайки се, че всичко е минало. Но щом се изпишка, краката ѝ затрепериха и тя остана без сили. Въпреки това, олюлявайки се, стигна до покритата тераса и дивана, който беше любимото ѝ място в цялата къща.

Този път обаче не можа да скочи върху него. Повдигнах я.

Често седяхме там по цял час. Трикси обичаше да гледа птиците и вятъра в дърветата, и розите, които се полюшваха на стъблата си, докато аз я галех и чешех по любимите места зад кадифените уши. Понякога изглеждаше, че ѝ се иска да седи на терасата цял следобед, просто за да наблюдава и да се диви на чудната природа на обикновените неща.

Герда донесе купа вода, в случай че ѝ се припие, и ние седнахме на дивана с Трикси между себе си. Останахме там от пет и четиридесет сутринта до един на обед. Нашето златно момиче беше отпуснато и унило, но инак нито я болеше, нито се страхуваше. Първия път, когато ѝ предложих храна, не пожела. Втория път обаче хапна една порция гранули с лъжица фъстъчено масло.

Искаше да я галим и прегръщаме, и да ѝ говорим колко е добра и колко е красива. Кучетата обичат човешкия глас, който цял живот се борят да разберат. В по-хубави дни, когато седяхме на това място, аз измислях глупави песнички за нея, импровизирани оди по някои от

любимите ми ритъм енд блус мелодии. Докато аз пеех, тя ми се хилеше и щом чуеше името си в песента, удряше радостно с опашка.

След като беше слязла с асансьора и бе намерила сили да стигне до терасата, явно това беше мястото, на което искаше да посрещне края. Очаквахме да почине всеки момент, но тя се държа с часове. От време на време повдигаше глава, за да се полюбува на това място, което толкова обичаше — на просторния двор, на розите и небето, спускащо се чак към морето.

Беше не просто събота, но и първият ден от необичайно дълги празници за Четвърти юли. Безпокояхме се, че Трикси може да получи нов пристъп следобеда или вечерта, когато нямаше да можем да намерим помощ. Ако не ѝ бе писано да умре внезапно, не можехме да позволим да страда дълго. Малко след един се обадох в Болницата за животни „Нюпорт Хилс“, но разбрах, че и Брус Уитакър, и Бил Лайл са в почивка. Имаше друг дежурен ветеринар. Когато споделих случая с жената на регистратурата, тя ми каза, че Брус е на тенис и може да се свърже с него.

Той ми се обади след няколко минути. Когато му разказах как Трикси се е борила за въздух и му описах състоянието ѝ в момента, той пожела да дойде лично, вместо да я плашим, като я водим в кабинета. Пристигна преди един и половина.

Трикси повдигна глава, усмихна се и опашката ѝ потрепна, като го видя. Позволи му да я прегледа с обичайната си благосклонност. Брус каза, че вероятно ще почине през нощта или най-късно в събота. Макар в момента да не изпитваше болка, тя беше много отслабнала, с ниско кръвно налягане и вероятно вътрешен кръвоизлив.

— Когато се случи — попитах аз, — ще я боли ли?

— Вероятно да.

— Секунда, минути, колко дълго?

— Няма как да знаем.

Задах му още един въпрос, който може би му прозвуча странно, но той не го показва.

— Тя ще плаче ли? Ще извика ли от болка?

— Възможно е.

В живота си това малко кученце-стоик беше преживяло сериозни физически болки, последвани от четири операции и четири периода на възстановяване, без нито веднъж да изскимти или запротестира. Ако

извикаше от болка или страх, писъкът ѝ щеше да прониже сърцата ни. Но не за себе си или Герда се притеснявах. Не исках собственият ѝ вик да бъде последният звук, който това смело куче, това същество с безмерна сила и прекрасно сърце, щеше да чуе на земята. Исках да ѝ помогна да бъде това, което беше през целия си живот: възплъщение на безмълвен кураж, непоклатим пред страданието.

След малко повече от половин час, в два часа в събота следобед, Брус се върна с медицинското си куфарче. С него беше и Дейвид — ветеринарният техник, който преди осем дни ме бе посъветвал да не карам неразумно към специализираната болница и ми бе казал: „Бог е с нея“.

Що се отнася до хората, според мен естествената смърт е достойна смърт. Но животните са невинни същества, ние се грижим за тях и сме длъжни да бъдем милостиви към тях.

Там, на любимия ѝ диван на покритата тераса, където можеше да вдишва всички хубави, богати миризми на треви, дървета и рози, ние отворихме за нея невидимите двери, за да може отново да ходи — не на изнемощелите си крака, а на силните нозе на духа си, да премине отвъд тия двери като невинно същество в света на невинността, във вечния си дом. Докато майка ѝ люлееше тялото ѝ в скута си и ѝ говореше, че е ангел, аз милвах лицето ѝ и се взирах в красивите ѝ очи, а тя както винаги отвърщаше на погледа ми. Казах ѝ, че е най-милото куче на света, че аз и майка ѝ се гордеем с нея, че я обичаме толкова отчаяно, колкото може да се обича дете, че тя е дар от Бога, и тя заспа — не завинаги, само за мига между смъртта на тялото си и пробуждането на духа си в сиянието на милостта, където бе мястото ѝ.

23. „В МОЯ КРАЙ Е МОЕТО НАЧАЛО“

Любовта и загубата са неразривно преплетени, защото ние сме смъртни и можем да познаем любовта само при условие, че неминуемо ще изгубим това, което обичаме. Онзи следобед на терасата двамата с Герда се чувствахме разбити и съкрушени от загубата си.

Брус Уитакър, който в работата си бе преживявал много такива моменти, плака заедно с нас, както и Дейвид, който каза: „Тя беше толкова специално куче“. По-късно Дейвид ми писа: „Трикси заемаше особено място в сърцето ми. Обикновено успявам да запазя известна дистанция. В нейния случай това просто не беше възможно“.

Двамата увиха Трикси в одеяло и Дейвид я отнесе до джипа, с който бяха пристигнали. Прегърнати, с Герда ги последвахме до гаража, където опашката на нашето златно момиче се изхлузи от одеялото и се залюля след нея, сякаш духът ѝ искаше да остане още миг, за да си вземе сбогом.

Можехме да погребем Трикси в двора си, но не искахме тялото ѝ да остане там, ако един ден се преместим да живеем на друго място. Нейният прах щеше да бъде с нас, където и да отидехме. Животинското гробище, където щеше да бъде извършена кремацията, щеше да бъде затворено до сряда, заради дългия уикенд по случай Четвърти юли. Дотогава Брус щеше да я държи в хладилник.

Когато двамата с Герда отново си влязохме вкъщи, бяхме объркани и съсипани. Сякаш това вече не беше нашето място. Всяка стая беше позната, но някак си различна, сякаш се намирахме в чужд дом. Не знаехме какво да правим, не искахме да правим нищо, но не можехме и да седим бездейно, защото така мъката ставаше още по-смазваща и задушаваща.

Тогавя Герда се почувства толкова покъртена от вида на едно от кучешките легълца на Трикси, че поиска да събере всичките — а те бяха много — от стаите, да свали калъфките им, да изпере и изсуши всичко, а после да ги прибере някъде, докато може да ги предложи на служителите и приятелите ни, които имаха кучета. Събрахме и всички плюшени играчки, защото те вече не бяха просто играчки, а игли в сърцето.

През целия ни живот работата ни беше наше убежище и спасение. Сега само тя можеше да предотврати отчаянието ни.

Обадих се на Майк и Мери Лу Дилейни и на още неколцина приятели, които най-добре познаваха Трикси и бяха прекарвали много време с нея, и които я възприемаха като нещо повече от куче, макар че кучето само по себе си е достатъчно прекрасно нещо. Не можех да понеса да се обадя на много хора, защото всеки път, когато разказвах за смъртта ѝ, я преживявах отново и отново. Герда не беше в състояние да говори дни наред за това, освен с мен, и както неведнъж в съвместния ни живот бяхме един за друг скала, даваща опора.

Успокоявахме се с мисълта, че Бог никога не е жесток и че за всяко нещо си има причина. Трябва да познаем болката от загубата, защото иначе никога не бихме изпитали състрадание към другите и бихме се превърнали в чудовища на егоизма, същества на безкрайния егоцентризъм. Ужасната болка от загубата учи горделивата ни природа на смирение и смекчава нехайните ни сърца, за да ни направи по-добри.

Гробището за домашни любимци заемаше голяма площ. Повечето от стотиците, стотици гранитни паметници бяха украсени с истински или изкуствени цветя, знаменца, кучешки играчки и балони. Съдейки по това, мястото беше по-често посещавано от което и да е човешко гробище.

Крематориумът беше постройка, подобна на гараж, разположена зад основната сграда, в която бяха офисите и се извършваха погребалните служби. Заведоха ни да видим тялото в четвъртък сутринта, защото искахме да се уверим, че останките на Трикси няма да бъдат изгорени заедно с други.

По време на половинчасовото пътуване от къщи се опитвахме да се подготвим психически за възможността този момент да се окаже подобен на гротеска. Все пак тялото беше замразено още от събота, бяха го занесли на гробището едва тази сутрин, може би още не се бе разтопило.

Вместо на страховита сцена, станахме свидетели на ярка истинност и красота. Крематориумът беше обикновено, сурово място: тъмни греди, мозайка на пода, преплитачи се сенки в ъглите, студена светлина, нахлуваща през отворената врата върху крематора, сякаш уловено в картина на Андрю Уайът. Крематорът представляваше солидна конструкция от желязо и бетон, стара и белязана от дългогодишна употреба. Въздухът миришеше на пречистваща топлина. На една количка имаше сламеник, а върху него лежеше тялото на нашето момиче. Преди да го замразят, Брус Уитакър или Дейвид бяха били толкова добри да го нагласят така, че Трикси да изглежда просто заспала, свита на кълбо, със сгушена върху лапите глава. Очите ѝ бяха затворени, а лицето — спокойно. Козината ѝ беше хладна и мека на пипане.

— Тя беше толкова красива — продума Герда, — толкова красива.

Изглеждаше ми сякаш златното момиче беше още по-красиво, отколкото си го спомнях. Нима само пет дни стигат, за да ограбят от паметта ни част от сиянието, което олицетворяваше това куче?

През първата половина от сто и петдесет минутната кремация двамата с Герда седяхме един до друг на дивана в чакалнята. Прелиствахме отново и отново „Животът е хубав“ — първата книга на Трикси, в която имаше толкова много нейни снимки. Това беше начин в бдението си да отдадем дължимото на живота ѝ.

След това се разходихме из гробището, в което по надгробните камъни бяха гравирани изрази на любов, преданост и благодарност. По тях имаше достатъчно истории, за да дадат на един писател материал за цял живот.

Отнесохме праха ѝ у дома в бронзова урна и я поставихме на полицата над камината в нашата спалня, където стои и до днес.

Някои биха казали: „Тя е била само едно куче“.

Да, тя беше куче, но не „само куче“. Аз съм човек, но не „само човек“. Чувствата не са сантименталност, трезвата мисъл не е невежество, интуицията не е суеверие. Да живееш с разбиране за духовното измерение на света, означава не само да живееш по-щастливо, но и да водиш по-честен интелектуален живот, отколкото ако отричаш почудата и отказваш да признаеш мистерията на съществуването.

* * *

Преди загубата на Трикси в цялата ми писателска кариера не ми се бе случвало да блокирам. Ден след ден седях пред клавиатурата по средата на „Най-тъмната вечер на годината“ — история, пълна със златисти ретривъри, и не можех да напиша и една дума.

Една позната, която изказа съболезнованията си за загубата ни, призна, че се чувства смутена, защото самата тя е страдала за кучето си повече, отколкото за починали близки и приятели. Отвърнах, че няма от какво да се смущава. Колкото и да сме близки с хората, малко човешки взаимоотношения са толкова изчистени от несъгласия, спорове и разочарования, колкото отношенията ни с едно добро куче. Малко са хората, които така се отдават на другия, както кучето. Струва ми се, че обичаме кучетата и защото тяхната неопетнена душа ни кара, съзнателно или несъзнателно, да искаме самите ние да бъдем невинни

като тях, да копнеем за място, където царува невинността, а подлостта, предателството и жестокостта на нашия свят са непознати.

В събота следобед, в края на третата седмица от писателския ми блокаж, когато наближи два часа нито аз, нито Герда можехме да понесем да не бъдем един до друг или да се занимаваме с каквато и да било светска работа. Както и предишните две съботи, в часа, в който Трикси си отиде, се разходихме, хванати за ръка, през онези два акра и половина, които момичето ни толкова обичаше, и посетихме любимите ѝ места. Три седмици по-късно в минутата след смъртта на Трикси, докато вървахме през голямата поляна, от едно пиперово дърво се спусна прекрасна златна пеперуда. Тя не приличаше на никоя друга пеперуда, която бяхме виждали преди, не сме я виждали и оттогава насам. Беше голяма — по-голяма от разперената ми длан, и не жълта, а ярко златиста. Тя се завъртя над нас, обикаляйки главите ни три или четири пъти и докосвайки лицата и косите ни, както никоя пеперуда не бе правила. После се издигна отново покрай дървото и изчезна в небето. Герда, която е най-здравомислещият човек, когото познавам, веднага попита:

— Това Трикси ли беше?

А аз, без колебание, отвърнах:

— Да. Тя беше.

Не казахме нищо повече за преживяването чак до късно вечерта, когато малко преди лягане заговорихме за необичайната дебелина на крилцата на пеперудата, твърде дебели, за да бъдат аеродинамични. Герда си ги спомняше „почти завити като маркуч с неонов лампички“, а на мен ми се бяха видели като от рисувано стъкло с оловен ръб.

Нито един от градинарите, които работят тук, не са виждали такава пеперуда. Ние с Герда също не я видяхме повече. Тя затанцува около главите ни точно в минутата, в която Трикси почина три седмици по-рано. Скептиците биха се смръзили, но аз винаги ще вярвам, че нашето момиче искаше да знаем, че не бива да скърбим толкова силно, че тя е добре и щастлива. Когато споделих тази история на уебсайта си, получих стотици писма от читатели, които след загубата на любимото си куче бяха преживели необикновени неща, макар и съвсем различни от нашето, но които им говореха, че духът на кучето им продължава да живее.

Осем месеца след загубата на нашето момиче не можехме да намерим куража да вземем друго куче. Накрая казах на Линда Валиънт, настоящия директор на Югозападния филиал на „Кучета компаньони за независимост“, че след два месеца, ако имат куче, нуждаещо се от дом, ние ще бъдем готови да му го дадем. След като веднъж си имал прекрасно куче, животът без друго такова същество ти се струва непълноценен.

През май 2008 година, повече от десет месеца, след като Трикси ни напусна, Линда ни доведе друг женски златист ретривър. Казваше се Арианна; сега тя е Анна Кунц. Тогава Линда не го знаеше, но когато няколко седмици по-късно събра документите по осиновяването, откри, че новото ни момиче е праплеменница на нашата Трикси. Характерът ѝ е съвсем различен, но чудото е същото.

След смъртта на Трикси Джуди Пиърсън, която вече не работеше в ККН, сподели, че в начина, по който вълшебното куче беше дошло при нас, си личала целувката на съдбата. Когато през 1998 ѝ казах, че най-после сме готови да приемем освободено от организацията им куче, тя каза, че имат няколко „кротки и улегнали“. В този момент тя заминаваше на двуседмична почивка, но обеща в деня след връщането си да ни доведе нашето куче.

Преди да тръгне, възложила на колегите си задачата да прегледат всички налични кучета и да изберат най-доброто. По средата на отпуската си обаче научила, че е станало нещо много странно. Най-често, когато има няколко свободни кучета, минават месеци или повече, докато ги задомят. Този път обаче всички кучета били раздадени само за един уикенд и не останало нито едно свободно.

Понеже ни беше обещала куче, Джуди прекратила отпуската си, без да ни каже, и започнала да издирва в цялата организация дали не е останало някое забравено животно. Оказало се, че Трикси така и не била получила документи за освобождаването си, след като се възстановила от операцията. Джулия Шулър, при която живеела тогава, обмисляла дали да не я използва като терапевтично куче в болници и хосписи.

Ако всички налични кучета не бяха осиновени за рекордно кратко време или ако Джуди просто ни беше помолила да почакаме още няколко месеца, вместо да издири Трикси, ние щяхме да вземем друго куче. Това също щеше да бъде прекрасно, но нямаше да бъде същото. Никой не знае дали друго куче би могло да предизвика у нас промените, които донесе Трикси.

Трикси беше нашата съдба. И сега, ако бяхме поискали куче по-рано или бяхме отложили с още месец, нямаше да имаме Анна, нейната прекрасна праплеменница. Не виждате ли някакво чудо и мистерия във всичко? Ние го виждаме.

* * *

Този свят е многопластов и загадъчен. Всеки ден от живота си ние виждаме много повече, отколкото можем да разберем, но понеже неспособността ни да го възприемем ни тревожи, лъжем себе си за това, което виждаме. Искане ни се всичко да бе по-просто, но живеем във великолепно сложен свят. Вместо да признаем прелестното съвършенство на творението, ние го приемаме на тънки резени и гледаме всеки от тях през потъмнени, криви лещи, които още повече оцветяват красотата му и замъгляват истините, които очакват да ги съзрем. Сложността предполага смисъл, а ние се боим от смисъла.

Животът на шивачката е не по-малък от живота на кралицата, животът на детето със синдром на Даун е не по-малко пълен с обещания от живота на философа, защото единственото значимо мерило за живота ни е положителният ефект, който имаме върху другите, независимо дали това става чрез съзнателните усилия на волята ни, или чрез несъзнателен пример. И най-малкият жест на добрина, дори просто думите на надежда, когато някой се нуждае от тях, поздравленията за рожден ден, комплиментът, предизвикващ усмивка, могат да променят живота на човека срещу нас.

Щом с примера си за радост и невинност едно куче може да промени живота на двама души към по-добро, тогава никой живот не е малък, всеки живот е голям. Мистерията на живота ражда почуда и именно заради тази почуда си струва да го живеем.

* * *

Един от героите в романа ми „Най-тъмната вечер на годината“ казва следното за значението на връзката между човека и кучетата и защо им даваме сърцето си, след като знаем какво предстои:

Животът на кучето е кратък, твърде кратък, но ние го знаем от самото начало. Знаем, че предстои болка, че ще изгубим кучето си и че много ще страдаме, затова изживяваме пълноценно живота си с него, никога не пропускаме да споделим радостта му или удоволствието от невинността му, защото не можем да се заблуждаваме, че то ще бъде с нас през целия ни живот. Има много красота в суровата честност на приемането му и даряването на любов, макар да знаем, че ще платим непосилна цена. Може би обичта към кучето е начин да изкупим всички други илюзии, които си позволяваме, и грешките, които допускаме заради тях.

ЗАВИНАГИ...

След смъртта на Трикси попитах Линда Валиънт дали „Кучета компаньони за независимост“ биха направили една голяма услуга за нас с Герда. Надявах се да добавят името на нашето момиче на плочата пред жилищната сграда на Югозападния филиал на организацията. Това куче все пак ни бе вдъхновило да даваме повече от всякога, а писателската му кариера изплаща колосални медицински сметки за кучетата на хора с увреждания. Днес плочата носи и нейното име и всеки път, когато я видя, съзирам в това доказателството, че нейният малък живот, също като всеки друг, бе променил живота на другите и намирам утеха в мисълта, че отново ще се срещнем в едно място на почуда, в центъра на загадката, около която завинаги се върти нашето съществуване.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.